

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

TÜRK SİNEMASINDA HAYDARPAŞA GARI

Sanatta Yeterlik Tez Raporu

Hazırlayan:
Ceyhun KARABAĞ

İstanbul, 2018

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA-TV ANASANAT DALI
SİNEMA-TV SANAT DALI

TÜRK SİNEMASINDA HAYDARPAŞA GARI

Sanatta Yeterlik Tez Raporu

Hazırlayan:

Ceyhun KARABAĞ

Öğrenci No:

100722004

Danışman:

Prof. Burak BUYAN

İstanbul, 2018

YEMİN METNİ

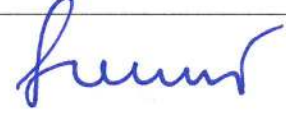
Sanatta Yeterlik Tezi olarak sunduğum “TÜRK SİNEMASINDA HAYDARPAŞA GARI” başlıklı bu belgesel film çalışmasının bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 07.06.2018

Ceyhun KARABAĞ

TEZ ONAYI

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Sanatta Yeterlik** öğrencisi **100722004** no'lu **Ceyhan KARABAĞ**'ın hazırladığı "**Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı**" konulu **SANATTA YETERLİK TEZİ** ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI** Lisansüstü Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca 07/06/2018 günü saat 16:30'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonucunda adayın tezinin**KABULÜ**.....'ne OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~'yla karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Burak BUYAN (Danışman) (Beykent Üniversitesi)	BAŞARILI	
Prof. Dr. Oğuz MAKAL (Üye) (Beykent Üniversitesi)	Basarılı	
Prof. Bülent Vardar (Üye) (Beykent Üniversitesi)	BAŞARILI	
Prof. Celal Oktay YALIN (Üye) (Maltepe Üniversitesi)	BAŞARILI	
Prof. Selahattin YILDIZ (Üye) (Maltepe Üniversitesi)	BAŞARILI	

Adı ve Soyadı : Ceyhun KARABAĞ
Danışmanı : Prof. Burak BUYAN
Türü ve Tarihi : Sanatta Yeterlik / 2018
Alanı : Sinema-Tv
Anahtar Kelimeler : İstanbul, Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı, Haydarpaşa Garı, Gurbet Kuşları, Göç Filmleri, İç Göç, Kent

ÖZ

TÜRK SİNEMASINDA HAYDARPAŞA GARI

Bu belgesel filmde, Haydarpaşa garı özelinde Türk sinemasında İstanbul'un zaman ve mekan olarak yeri değerlendirilmekte ve Haydarpaşa garının sinemadaki temsilinin belleklerde edindiği yer ele alınmaktadır. Genellikle cumhuriyet döneminde İstanbul'a göçlerin, buluşmaların ve ayrılıkların Türk sinemasına konu oluşu çerçevesinde, göç eden Anadolu insanının ilk karşılaştığı yer olan Haydarpaşa garının, İstanbul'dan ayrılış sırasında da yer aldığı aktarılmaktadır. Bu tezde şimdiye kadar sinemada doğal dekor olarak pek çok yönüyle temsil edilen İstanbul'un, Haydarpaşa garı bağlamında her dönem Türk sinemasında mekan olarak konumlanışı araştırılmıştır.

Name And Surname : Ceyhun KARABAĞ
Supervisor : Prof. Burak BUYAN
Degree and Date : Proficiency in Art / 2018
Major : Cinema -Tv
Key Words : Istanbul, Haydarpasa Train Station in Turkish Cinema,
Haydarpasa Train Station in Cinema, Gurbet Kuslari,
Migration Movies, Internal Migration, City

ABSTRACT

HAYDARPASA TRAIN STATION IN TURKISH CINEMA

In this documentary film, Istanbul's position in Turkish Cinema regarding time and location is evaluated over Haydarpasa Train Station in particular, and the place in minds that is gotten by the representation of Haydarpasa Train Station in movies is discussed. Within the scope of the immigrations, meetings and separations in Istanbul during the Republic period and them being the subjects of Turkish Cinema usually took place in Haydarpasa Train Station where Anatolian people first encountered when they arrived to Istanbul, and it is also cited that the departure from Istanbul also took place there. Istanbul has been represented as a natural set in Cinema until now with its many different ways, and in this film, Istanbul's positioning as a site within the context of Haydarpasa train station in every period of time is tried to be expressed.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

İÇİNDEKİLER iii

FOTOĞRAF LİSTESİ v

GİRİŞ:..... 1

AMAÇ 2

KAPSAM 3

YÖNTEM 4

BİRİNCİ BÖLÜM HAYDARPAŞA GARI

1. HAYDARPAŞA GARININ TARİHİ 7

İKİNCİ BÖLÜM TÜRK SİNEMASINDA HAYDARPAŞA GARI

1. TÜRK SİNEMASINDA HAYDARPAŞA GARI 9

1.1. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garının Yer Aldığı Filmler 11

1.2. Haydarpaşa Garının Yer Aldığı Öne Çıkan Filmler 14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BELGESEL TEZ FİLMİ

1. BELGESEL TEZ FİLMİ 55

1.1. Çekim Öncesi 55

1.2. Çekim 55

1.3. Çekim Sonrası 56

1.4. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı Belgeseli Senaryosu 57

1.5. Belgeselde Röportaj Yapılan Kişiler 69

1.6. Belgeselde Yer Verilen Filmler 71

1.7. Teknik Donanım Ve Bütçe.....	73
1.8. Künye	73
1.9. Çekim Fotoğrafları	74
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	78
KAYNAKÇA.....	81

FOTOĞRAF LİSTESİ

	Sayfa No.
Fotoğraf 1. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı belgeseli çekiminde.	74
Fotoğraf 2. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı belgeseli çekiminde.	74
Fotoğraf 3. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı belgeseli çekiminde. Agah Özgüç röportajı.....	75
Fotoğraf: 4. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı belgeseli çekiminde. Agah Özgüç Röportajı	75
Fotoğraf 5. Türk Sinemasında Haydarpaşa garı belgeseli çekiminde. Duygu Sağıroğlu röportajı	76
Fotoğraf 6. Haydarpaşa garı belgeseli çekiminde. Hava çekimleri	76
Fotoğraf 7. Haydarpaşa garı belgeseli çekiminde. Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu röportajı.....	77
Fotoğraf 8. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı belgeseli çekiminde.	77
Fotoğraf 9. Haydarpaşa garı belgeseli çekiminde.	78

GİRİŞ:

Dünya tarihinin en önemli kentlerinden biri olan İstanbul, hakimiyeti altında kaldığı medeniyetler boyunca çeşitli yapılara ev sahipliği yapmıştır. Bu yapılar kendi mimari tarzları ve işlevleriyle bir İstanbul kültürü oluşmasını sağlamış, büyük kısmı bu yüzyıla kadar yaşamaya devam etmişlerdir. Bunların çok azı halen yapılış işlevine devam etmektedir. Bu yapılar Türk sineması için doğal bir dekor olmuş ve toplumsal belleğimizde yer etmiştir. Kız Kulesi, Dolmabahçe Sarayı, Galata Kulesi, Topkapı Sarayı gibi bu yapılar arasında en önemlilerinden biri şüphesiz Haydarpaşa garıdır. Haydarpaşa garı İstanbul'un en önemli simgelerinden biri, aynı zamanda Anadolu'nun şehre açılan kapısıdır.

Dünya Sinema tarihi Lumière kardeşlerin yönettiği 1895 yılı yapımı “Bir Trenin Gara Girişi” adlı filmle başlar. Bu ilk örnekle birlikte tren garları sinema için her zaman çok önemli olmuştur. (Betton, 1993, s.6)

Bir bakıma garlar artık sinema için her zaman özellik, izleyici belleğinde yarattığı izlerin ilki olan mekansal kurguların ilk sahnesi olmuştur. Sinemada mekanın çeşitli sunum biçimleri günümüzde gelişerek -teknolojiyi içine alarak- gelmiştir. Buna bir örnek Lumière kardeşlerin belgesel çizgisinden farklı olarak, kurmaca bir sinemanın kapısını açan Georges Méliès'in hayatının son dönemini hikaye edinen ve 3D teknolojisinin olanaklarından yararlanan “Hugo” da Martin Scorsese tarafından tren garında çekilmiştir. Hatırlanacağı gibi “Brain Selznick'in romanından uyarlanan film, Paris tren istasyonunda yaşayan ve saatlerden sorumlu olan bir çocuğun Hugo'nun, tamircilik yeteneği sayesinde karşılaştığı Georges Méliès'in hayatında yaptığı değişikliği konu edinmektedir.” (Irmak, Hugo) Yine Agatha Christie'nin efsanevi romanı 'Doğu Ekspresi'nde Cinayet' de aynı adla çekilmiştir ve adından da anlaşılacağı gibi tüm hikaye lüks ve ihtişamın da göstergesi olan yolculuğun ünlü başlangıç mekanı ise Sirkeci gar binasıdır. Eğer konumuz tren olsaydı şüphesiz Edwin Porter'ın westernin öncü filmi Büyük Tren Soygunu'ndan (Great Train Robbery, 1903) John Ford'un Demir At (Iron Horse, 1924), Buster Keaton ve Clyde Bruckman'ın yönettiği The General'den (1926) ya da Kameralı Adam (The Man with

a Movie Camera, 1929), Rene Clement'in Demiryolu Savaşı (La Bataille du Rail, 1948), Vittorio de Sica'nın Termini Garı (Stazione Termini, 1953), Jiri Menzel'in Sıkı Denetlenen Trenler'inden (Closely Watched Trains), 2008 yılında İngiliz yönetmen Danny Boyle tarafından çekilen "Slumdog Millionaire" veya Metin Erksan'ın TV için çektiği Sait Faik uyarlaması olan Müthiş Bir Tren (1976) filminden de söz edilmelidir. Bu filmlerin çoğunda oyuncu kahramanlar gibi mekan kahramanlar yer alır ve onlar da trenler veya garlar, ve bu garların zaman zaman gizem kazanan atmosferidir.

AMAÇ

Bu belgesel filminden önce Türk sinemasında Haydarpaşa garının önemine kent, mekan, zaman yönüyle bakan bir belgesel çalışmaya rastlanamamıştır. Keza yapılanlar da sadece garın tarihini anlatan veya sadece filmlerden parçaların arka arkaya getirildiği görsellerdir.

Bu belgesel filmin amacı büyük bir yangın felaketinden sonra şu anda restorasyon altında olan ve kullanılamayan Haydarpaşa garının Türk sinemasında nasıl yer aldığını araştırarak izleyicinin hafızasını canlandırmak ve Haydarpaşa garının toplumsal belleğimizdeki yerini ortaya çıkartmaktır. Yapıldığı günden bu güne birçok felaket atlatan Haydarpaşa garının sadece İstanbulluların değil tüm Türkiye'nin hatıralarında silinemez bir yerinin olduğunu Türk sineması üzerinden anlatmaktır. Belgeselde kent, bellek, aidiyet ve insan ilişkisini Türk sinemasında bir süredir gar olarak kullanılmayan Haydarpaşa garı özelinde bir kere daha incelemek amaçlanmıştır.

Tez filmi için seçilen röportajlarla, çocukluğumuzun geçtiği ev gibi hafızamıza kazınan Haydarpaşa garı, İstanbul'un Haydarpaşa garı özelinde çağrıştırdıkları ve kolayca tarif edilemeyen anlamı anlatılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmayla toplumsal bellekten, mekandan -aynı zamanda belleği oluşturan hatırlama, unutma, hayal etme- yola çıkarak ve yaşayan tarihin izini sürerek Haydarpaşa garının ruhunu anlamaya dair bir sonuç ortaya konmuş olacaktır.

Daha önce Haydarpaşa garı ve Türk sineması ile ilgili birçok belgesel film çekilmişken Türk sinemasında Haydarpaşa garını konu alan bir belgesel filme rastlanmamıştır. Yeşilçam dönemi sinemasında Haydarpaşa garının mekan edildiği filmlerin, açılış sahneleriyle gelinen veya ayrılınan yerin İstanbul olduğunun hemen anlaşılması sağlanmıştır. Filmlerdeki bu temsiliyet, Haydarpaşa garını İstanbul, İstanbul'u Haydarpaşa garı ile paralel hale getirmiştir. Haydarpaşa garının geçtiği süreçlerin bu anlamda sinemada karşılığı bulunmaktadır. Haydarpaşa garı çağdaş Türk sineması örneği filmlerde de yer almıştır. Bir diğer amaç da bu çalışmayla, literatüre bu yönde bir katkı sağlanması mümkün olacaktır.

KAPSAM

Araştırma sırasında Haydarpaşa garının doğal bir dekor olarak kullanıldığı çok sayıda filme rastlanmış bu filmler arasından bizim toplumsal hafızamızı temsil edebilmesi açısından sadece Türk filmleri kapsama dahil edilmiştir. Filmler seçilirken tek bir filme veya tek bir döneme ağırlık verilmemiş, Türk sinemasının ilk dönemlerinden günümüze birçok filme yer verilmiştir. Haydarpaşa garının çok kısa süre yer aldığı filmlerden parçalara belgeselde yer verilmemiş, filmde öne çıkan Haydarpaşa garı sahneleri olan ve birçok sinema salonunda gösterime giren Türk filmlerine yer verilmiştir. Belgeselde genellikle röportajlarda bahsi geçen filmlere yer verilmiştir. Ayrıca birçok kısa film ve dizi filmde de Haydarpaşa garı görüntüleri yer almaktadır. Ancak bu kısa filmler ve televizyon dizilerine bu belgesel filmin kapsamı içinde yer verilmemiştir. Bu filmler yerine bu belgeselde geniş kitlelere ulaşan uzun metraj sinema filmlerine yer verilmiştir. Gurbet Kuşları bu filmler arasında en fazla öne çıkan filmidir.

1960'lara kadar Yeşilçam filmlerinin hiçbiri kente girişle başlamaz sanılsa da aslında İstanbul Geceleri (Mehmet Muhtar, 1950) filmi 1960 yılından önce çekilmiştir. Ancak 1950 öncesi genellikle filmler başlarken karakterlerin zaten İstanbul'da olması ve öykünün İstanbul'da başlayıp İstanbul'da tamamlandığı doğrudur. Bu sebeple belgeselde genellikle 1960 sonrası filmlere yer verilebilmiştir. (Altınsay, 1996, s. 74)

Doğrudan İstanbul'a göç ve İstanbul'da tutunamayış üzerine kurulu *Gurbet Kuşları* (Halit Refiğ 1964) ve *Bitmeyen Yol* (Duygu Sağıroğlu, 1965)'in seçilmelerinin nedeni, aynı dönemde benzer bir konunun farklı işleniş şekilleridir. *Anlat İstanbul* (Ümit Ünal, 2005) ve *Hiçbir Yerde* (Tayfun Pirselimoglu, 2002) filmleri ise çok daha yakın tarihli ve İstanbul'un artık hapisane gibi görüldüğü ve terk edilmeye çalışıldığı filmler olarak tez filminde yer almıştır.

YÖNTEM

Belgesel anlatımında dış ses 'belleğin sesi' olarak kullanılıp özgün bir anlatım oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu sayede seyircinin anlatılan ile daha kolay empati kurması sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak yönetmenin kendisi belgeselde görülmemektedir.

Tez filminde yöntem literatür taramasına dayalı örnekleme şeklindedir.

Belgesel filmde konusu daraltılmış olarak işlenen Haydarpaşa garının Türk sinemasında kullanılış biçimlerini incelemek, garın sunumunu ve bu sunumun zaman içerisinde nasıl değiştiğini gözlemlemek açısından yararlıdır. Bu nedenle Türk sinemasının varoluşundan bu yana Haydarpaşa garının filmlerde görünümü hakkında bir literatür taraması yapılmıştır.

Röportaj yapılan kişilerin görüntüsüne çok sık yer verilmemiş, ilginin filmlere değil röportaj yapılanların görüntülerine kayması engellenmeye çalışılmıştır. Röportaj

yapılan kişiler konuşurken mümkün olduğu kadar anlatılanla alakalı görüntülere yer verilmiştir. Belgeselin daha akıcı bir dili olabilmesi için röportajlarda sorulara yer verilmemiş ve röportaj yapan yönetmen de görülmemektedir.

Çalışmada filmlerden görüntüler, bu belgeselin yönetmeninin şahsi deneyimleri ve hatıraları ile röportajlar birlikte kullanılmıştır. Böyle bir kolaj yönteminin tercih edilmesinin öncelikli nedeni şahsi deneyim ve hatıraların bir arada kullanılmasının, kişisel bellek ve toplumsal bellek olgusunu metafor olarak kullanma olanağı sağlamasıdır.

Ayrıca, benzer konularda yapılan diğer belgesel çalışmaları genellikle filmlerin arka arkaya sıralanması niteliğinde çalışmalardan oluşmaktadır. Bu şekilde bir kolajla, tek başına filmlerden parçaların sunulduğu kronolojik sıralama olarak yapılan diğer örneklerden ayrılmak istenmiştir.

Belgesel filmde izlenen yol, Türk sinemasında İstanbul’u varılan kent olarak gösteren filmlerdeki Haydarpaşa garının konumlanışını göstererek, Haydarpaşa garının eski hallerini özleyen sinema seyircisinin belleğini harekete geçirmek ve böyle bir anıtsal yapının toplumsal bellekteki yerini hatırlatmaktır. Filmler, Türk sinemasında Haydarpaşa garının önemi hakkında tespitleri bulunan konunun uzmanlarıyla yapılan röportajlarla eşleştirilmiştir. Belgeselde yer yer anlatıcının birinci tekil şahıs olarak yaptığı anlatımla, bir özgünlük oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çalışmaya Türk sinemasında Haydarpaşa garı konusuna dair kaynak taramaları yapılarak başlanmıştır. Konu hakkında bilgi sahibi olan Alican Sekmeç ve Necip Sarıcı gibi kişilere kaynak kişi olarak başvurulmuştur. Film taramaları yapılmıştır.

Bu taramalar sırasında Haydarpaşa garının anlatıcılarda oluşturduğu algı, gara olan duygusal bağlılık ve bugününe bakışa odaklanılmıştır. Türk sinemasındaki Haydarpaşa garı öyküleriyle sosyolojik gerçeklik ortaya konmak istenmiştir.

Bu doğrultuda, muhtemel anlatıcılara ulaşmak üzere sinema tarihi yazarlarına ve öğretim görevlileri ile iletişime geçilmiştir.

Haydarpaşa garı sadece Türk sinema tarihindeki yeri ile değil bunun dışında da kişilerin ve toplumun belleğinde de yer ettiği için Türk sinema tarihi konusunda uzman olmanın yanı sıra Haydarpaşa garı ile duygusal bağı da olan kişiler seçilmiştir. Bakış açıları tez filminin yaklaşımında olan daha fazla kişi olmasına rağmen, çok fazla sözle anlatı kargaşası oluşmaması için röportajlar sınırlı sayıda tutulmuştur.

Ayrıca sinemamızda Haydarpaşa garı birçok filmde yer almasına rağmen bazı filmlerin daha fazla öne çıkması nedeniyle sınırlı sayıda filme vurgu yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYDARPAŞA GARI

1. HAYDARPAŞA GARININ TARİHİ

Haydarpaşa Garı 1908'de İstanbul - Bağdat demiryolu hattının başlangıç istasyonu olarak inşa edilen tren garıdır. Gar, TCDD'nin tüm Türkiye'deki ana istasyonudur. İstanbul'un Anadolu yakasında, Kadıköy ilçesinde bulunur. İstanbul'un en önemli simgelerinden biridir. Uzun yıllar şehiriçi ve şehirlarası tren seferleri yapılan gar günümüzde kullanılmamakta ve restorasyon sürecindedir. (Atılğan, 2011, s. 14)

Haydarpaşa denince birçok zaman tren garı anlaşılsa da aslında Haydarpaşa bu bölgenin genel adıdır.

“1553 yılında Kanuni Sultan Süleyman ve oğlu Sarı Selim'in (II.Selim) sadrazamlığını yapmış olan Haydarpaşa isimli zat burada kendisine yazlık bir ev yaptırmıştır. Bu sebepten de bu alan Haydarpaşa'nın Bahçesi olarak anılmaya başlanmıştır. 1807 yılında ise Padişah III. Selim'in yine Haydarpaşa isimli sadrazamı Selimiye Kışlası inşaatındaki gayretli çalışmalarda bulunduğu için III. Selim bu bölgeye resmen onun adını vermiştir. Dolayısı ile 1807 yılından itibaren bu alanın adı Haydarpaşa olmuştur.” (Atılğan, 2011, s. 14)

Gar, II. Abdulhamit tarafından Haydarpaşa bölgesine inşa ettirildiği için Haydarpaşa Garı adını almıştır.

“Haydarpaşa gar binası inşasına iki Alman mimar Otto Ritter ve Helmut Cuno tarafından 30 Mayıs 1906 yılında başlanmış ve 19 Ağustos 1908 tarihinde bitirilmiştir. Gar binasının mimari tarzı için Art-Nouveau süslemelerle bezenmiş Neo Klasik tarz diyebiliriz” (Atılğan, 2011, s. 14)

Tarih boyunca Haydarpaşa garı birçok felakete uğramıştır ve hep restore edilip gar olarak hizmet vermeye devam etmiştir.

“1917 tarihinde büyük bir yangın geçirmiş olan gar binası 1930'lara kadar çatısız, üst katları boş kalmış bir durumda, sadece alt katlarda hizmet etmeye devam edebilmişti.” (Atılğan, 2011, s. 14)

İlk felakatinden kurtulan bina onarılmıştır. Ancak garın kaderinde daha çok felaket olacaktır.

“Gar, 1979 yılında dalgakıranın açığında infilak ederek yanan Independenta isimli bir Romen tankerinin yanmasından etkilenmiştir. Ancak son olarak 28 Kasım 2010 tarihinde çatısında bir yangın çıkmıştır. (Atılğan, 2011, s. 15)

Garda çıkan yangından beri yıllardır garın saati üçü çeyrek geçede durmaktadır. Belgesel filmde bir metafor olarak yangınla beraber İstanbulda zaman da sanki durmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK SİNEMASINDA HAYDARPAŞA GARI

1. TÜRK SİNEMASINDA HAYDARPAŞA GARI

Türk sinemasının neredeyse var oluşundan bu yana Haydarpaşa garı, doğal fon olarak kullanılmıştır. Mekan kullanımına bakıldığında, Sirkeci garı, otogar, havaalanı dışındaki neredeyse tüm filmlerde İstanbul’a giriş sahnesi Haydarpaşa garında geçer.

Türk sinemasında bir sahnenin İstanbul’da geçtiği bilgisinin seyirciye iletilmesi için sadece Haydarpaşa garı görüntüsü yeterli gelmiştir. Bu nedenle birçok filmde Haydarpaşa garı, İstanbul, İstanbul ise Haydarpaşa garı demektir.

Filmin çekileceği mekana karar vermek hangi oyuncuların rol alacağına karar vermek kadar önemlidir. Zira bu kararlar filmin tüm atmosferini etkilemektedir. Mekanlar da aynı oyuncular gibi filmin içine karakterini koymaktadır. Bu konunun önemine dikkat çeken “Ömer Kavur, ‘Mekanlar başrol oyuncusu kadar önemlidir’ der.” (Özgüç, 2010, s. 139)

Birçok film afişinde dahi oyuncular önemli mekanlarla birlikte kolajlanır. Bazı oyuncuların filmde görünür görünmez iyi adam veya kötü adam gibi belirli bir karakteri yansıtacağı baştan bilinebiliyorsa bazı mekanlar da filmde görüldüğünde nasıl bir yer edineceği genellikle tahmin edilebilir. Haydarpaşa garı da böyle bir yerdir.

“Sinema, görsellik -ve işitsellik- üzerine kurulu olan bir sanat olması nedeniyle, görselliği tamamlamak üzere mekân kullanımına ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, bir filmde karakterler kadar mekânlar da önem taşımaktadır. Şahin’in ifadesine göre; görsel sanatların birbirinden beslenmesinin olağan sonucu olarak oyuncu ile mekân ilişkisinde mimari yaklaşım, sinemada karakterler kadar mekânların da oyuncu olduğunu kabul etmektedir.” (Torun, 2017, s. 149)

İlk olarak 1940 yılında gösterime giren Şehvet Kurbanı filminde yer alan Haydarpaşa Garı, 1950’lerden sonraki göç filmlerinde Anadolu’dan İstanbul’a “Taşı

toprağı altın” denilerek gelişin anlatıldığı sahnelerde doğal dekor olur. (Özgüç, 2005, s. 376). 1964 yılında Halit Refiğ’in çektiği Gurbet Kuşları ile birlikte Anadolu’dan İstanbul’a göçen ailenin veya bireyin genellikle tahta bavuluyla Haydarpaşa garına gelip ilk defa İstanbul’la karşılaşması klişesi doğmuş olur. İstanbul’a gelenler hemen geçip gitmez, burada bir süre İstanbul’u hayranlıkla seyreder, bir kısmı İstanbul’u yenme veya İstanbul’u “ele geçirme” hayalleri kurar. Burada Haydarpaşa garı geçip gidilen bir kapı değil bir süre beklenen bir eşik gibidir. (Çiçeköğlu, 2007, s.79)

“Siyah-beyaz Yeşilçam filmlerinde İstanbul’un eşiği Haydarpaşa garının denize inen merdivenleridir. Taşradan trenle gelenler garın iskeleye açılan heybetli kapısından çıkarlar ve karşılarında sere serpe yatan şehre hayranlık ve şaşkınlıkla bakarlar. Sonra arkalarına dönüp başlarını binanın cephesi boyunca gökyüzüne kaldırır ve saati görürler. Geldikleri yerle buranın saati birbirini tutuyor mu diye merakla düşmüş gibidirler. Burada zaman başka bir ritme göre akıyor olmalıdır. Korku ve hayranlık, geride kalanla varılacak yer, az öncesiyle biraz sonrası arası tekinsiz, ikircikli bir an yaşanır. İşte o an, şehrin eşiğidir” (Çiçeköğlu, 2007, s. 79)

Yeşilçam’ın birçok göç filminde Anadolu’da yaşayış, ayrılma nedenleri ve İstanbul yolculuğu sahneleri yer almaz. Film Haydarpaşa garında başlar ve hikayenin öncesinin seyirci tarafından tahmin edilmesi beklenir. Taşradan gelen yeni İstanbullular için Haydarpaşa garı sadece kentin kapısı değil kentlileşmenin de kapısıdır. (Kırel, 2010, s.115)

Gurbet Kuşları filminde “Babanın aileyi sayıp tamam olduğunu gördükten sonra söylediği cümle kayda değerdir: “Dikkat edin, birbirimizi yitirmeyelim İstanbul’da”. Göç eden aile için Haydarpaşa garı kapitalist üretim ve tüketim ilişkilerinin simgesidir. Ancak filmin sonunda, İstanbul’a ve yeni yaşama yenilen ailenin dönüşü görüntülenir. Haydarpaşa garı ailenin gelişinde nasıl umudu simgelediye, dönüşte kötülükten kaçışın aracıdır.” (Binark, Mutlu – Çulha, Gani – Kocabıyık, İshak, 2007, s.45)

Bu doğrultuda Haydarpaşa garı toplumsal bellekte İstanbul’un belki de tüm Türkiye’nin en önemli yapılarından birisidir. Neredeyse tüm Türkiye’nin bugüne

kadar günlük hayatında gar işlevini kullandığı, kullanmasa bile çıplak gözle gördüğü, görmese bile filmlerden tanıdığı bir yerdir Haydarpaşa garı.

“Binaların özel bir önemi vardır: hem kültürel bir çevrenin en önemli nesneleri hem de insan faaliyetlerinin merkezidir. İnsanlar onların etrafında yürür, onların içine girer çıkar, içlerinde aşağı iner yukarı çıkar, binaların içinden dışarı bakar, dışarıdan binaya bakar: binaların içinde çalışır, eğlenir, yemek yer, uyur, dinlenir, oyun oynar, sevişir, endişelenir ya da olay çıkarırlar. Binalar, onları kullanan insanların ekonomik, toplumsal, estetik ve fiziksel hayatlarıyla ilişkilidir. İnsanlar ve binalar organik bir ilişki içinde var olurlar” (Kyvig ve Marty, 2000, s.104).

Haydarpaşa garı filmlerde yer alarak sadece Türk sinemasında değil, Türk sinemasının da bir parçası olduğu dünya sinemasında önemli bir yer edinmektedir. Haydarpaşa garı bu özelliğiyle bir dünya mirasıdır. Son elli yıl içinde İstanbul’da önemli değişimler yaşansa da Haydarpaşa eski işlevini taşımasa bile görsel bir mekan olarak belleklerdeki izini devam ettirmektedir.

Diğer taraftan Haydarpaşa, kente gelinen ilk nokta olma özelliğini yitirince sosyolojik özelliğini de yitirmiştir. Bu özelliğini yitirmiş olmasına rağmen, kentte Boğaz köprüsü gibi göçe ilişkin diğer önemli mekanlar varlığını koruduğu için, Diğer sosyolojik öneme sahip mekanlar, bir zamanlar onların önemine sahip olan Haydarpaşa garını hatırlatmaktadır insanlara.

1.1. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garının Yer Aldığı Filmler

Türk sinemasında Haydarpaşa garının yer aldığı bazı filmler aşağıda listelenmiştir.

1. 1940 - Şehvet Kurbanı - Muhsin Ertuğrul - İpek Film
2. 1950 - İstanbul Geceleri - Mehmet Muhtar - And Film
3. 1950 - Sihirli Define - Semih Evin - Erman Film
4. 1953 - Hıçkırık - Atıf Yılmaz - Erman Film
5. 1953 - Katil - Ömer Lütfü Akad - Kemal Film
6. 1953 - Aşk İztraptır - Atıf Yılmaz - Erman Film

7. 1956 - İntikam Alevi - Osman Seden - Kemal Film
8. 1959 - Cilalı İbo Yıldızlar Arasında - Osman Seden - Kemal Film
9. 1960 - Kanlı Firar - Orhan Elmas - Be-Ya Film
10. 1960 - Ayşecik Şeytan Çekici - Atıf Yılmaz - As Film
11. 1961 - Bir Yaz Yağmuru - Orhan Elmas - Be-Ya Film
12. 1961 - Bir Bahar Akşamı - Orhan Elmas - Be-Ya Film
13. 1961 - Aşka Dönüş - Kemal Kan - Vatan Film
14. 1962 - Aşk Yarışı - Mehmet Dinler - Kemal Film
15. 1962 - Ver Elini İstanbul - Aydın Arakon - Acar Film
16. 1963 - Sayın Bayan - Osman Seden - Kemal Film
17. 1963 - Bütün Suçumuz Sevmek - Ülkü Erakalın - Ülkü Film
18. 1964 - Anadolu Çocuğu - Osman Seden - Kemal Film
19. 1964 - Kırk Küçük Anne - Memduh Ün - Arzu Film
20. 1964 - Afilli Delikanlılar - Orhan Aksoy - Erman Film
21. 1965 - Gurbet Kuşları - Halit Refiğ - Artist Film
22. 1965 - Altın Şehir - Orhan Elmas - Gürsu Film
23. 1965 - Son Kuşlar - Erdoğan Tokatlı - Efes Film
24. 1965 - Sevmek Seni - Cengiz Tuncer - Be-Ya Film
25. 1966 - Bitmeyen Yol - Duygu Sağıroğlu - Gen-Ar
26. 1966 - Kara Tren - Ülkü Erakalın - Er Film
27. 1966 - Ayrılık Şarkısı - Ülkü Erakalın - Melek Film
28. 1966 - Boğaziçi Şarkısı - Nejat Saydam - Acar Film
29. 1967 - Eceline Susayanlar - Ertem Göreç - Er Film
30. 1967 - Bırakın Yaşayalım - Sırrı Gültekin - Gültekin Film
31. 1967 - Kanlı Takip - Yavuz Figenli - Topkapı Film
32. 1968 - İstanbul'da Cümbüş Var - Sırrı Gültekin - Hisar Film
33. 1968 - Kızıl Maske - Cetin İnanç - Atadeniz Film
34. 1968 - Paydos - Ülkü Erakalın - Hisar Film
35. 1968 - Son Hatıra - Nejat Saydam - Er Film
36. 1968 - Sevmekten Korkuyorum - Nejat Saydam - Acar Film
37. 1969 - Kınalı Yapıncak - Orhan Aksoy - Akün Film
38. 1970 - Cafer Bey - Tunç Başaran - Erman Film

39. 1970 - Ham Meyve - Sırrı Gültekin - Özleyiş Film
40. 1970 – Kördüğüm – Sırrı Gültekin – Gültekin Film
41. 1971 - Bir Genç Kızın Romanı - Safa Önal - Er Film
42. 1971 - Keloğlan Aramızda - Sırrı Gültekin - Alfani Film
43. 1972 - Para - Memduh Ün - Ak-Ün Film
44. 1972 - Alın Yazısı - Orhan Aksoy - Erman Film
45. 1972 - Sarı Öküz Parası - Nişan Hançeryan - Erkan Film
46. 1973 - Anadolu Ekspresi - Ertem Göreç - Er Film
47. 1973 - Azap - Türkan Şoray - Ak-Ün Film
48. 1973 - Bataklık Bülbülü - Nejat Okçugil - Er Film
49. 1973 - Gelin - Ömer Lütfü Akad - Erman Film
50. 1974 - Açlık - Bilge Olgaç - Funda Film
51. 1974 - Aç Gözünü Mehmet - Süreyya Duru - Murat Film
52. 1974 - Beş Tavuk Bir Horoz - Oksal Pekmezoğlu - Nur Film
53. 1974 - Salak Milyoner - Ertem Eğilmez - Arzu Film
54. 1976 - Nereye Bakıyor Bu Adamlar - Osman Seden - Erman Film
55. 1977 - Gönül Ferman Dinlemez - Çetin İnan. - Gaye Film
56. 1977 - Sevgili Oğlum - Cüneyt Arkın - Sezer Film
57. 1978 - Baba Kartal - Cüneyt Arkın - Erman Film
58. 1979 - Demir Yol - Yavuz Özkan - Adaf Film
59. 1979 - Yusuf ile Kenan - Ömer Kavur - Alfa Film
60. 1981 - At - Ali Özgentürk - Kentel Film
61. 1983 - Dostlar Sağolsun - Melih Gülgen - Gülşah Film
62. 1984 - Sev Yeter - Ülkü Erakalın - Topkapı Film
63. 1985 - 14 Numara - Sinan Cetin - Hakan Film
64. 1990 - Sözde Kızlar - Orhan Elmas - Sezer Film
65. 1996 - Eşkiya - Yavuz Turgul – FilmaCass
66. 1999 – Kaç Para Kaç - Reha Erdem - Atlantik Film
67. 1999 – Salkım Hanım'ın Taneleri – Tomris Giritlioğlu – Avşar Film
68. 2001 - Hiçbir yerde - Tayfun Pirselimioğlu - Mine Film
69. 2002 - Sır Çocukları - Aydın Sayman, Ümit Cin Güven - Atadeniz Film

70. 2004 - Anlat İstanbul - Ümit Ünal, Kudret Sabancı, Selim Demirdelen, Yücel Yolcu, Ömür Atay, - TMC Film
71. 2007 - Mutluluk - Abdullah Oğuz - ANS Film
72. 2011- Albatros'un Yolculuğu – Cengiz Asiltürk – ADG
73. 2016 - Deliormanlı - Murat Şeker – Taff Pictures

1.2. Haydarpaşa Garının Yer Aldığı Öne Çıkan Filmler

1. 1940 - Şehvet Kurbanı - Muhsin Ertuğrul - İpek Film

Bir yanlış bilgi olarak Gurbet Kuşları (Halit Refiğ, 1964) veya İstanbul Geceleri (Mehmet Muhtar, 1950) filmi Haydarpaşa garının görüldüğü ilk Türk filmi sanılsa da gerçekte Şehvet Kurbanı filmi bu filmlerden daha önce Haydarpaşa garına yer vermiştir. Gurbet Kuşları Haydarpaşa garının yer aldığı ilk Türk göç filmi, İstanbul Geceleri ise Haydarpaşa garında İstanbul'a giriş yapılan ilk Türk filmi olabilir.

“Ailenin savunulması amacıyla şehrin tehlikesinin lanetlenmesi tavrı, Muhsin Ertuğrul'un Şehvet Kurbanı (1940) filmiyle adeta bir ders kitabı sesi kazanır. Film Türkiye'de 1928 yılında Şehvet Kurbanı adıyla gösterilen Victor Flemming'in 1927 yapımı The Way of Ali Flesh filminden aktarılmıştır.” (Çiçekoğlu, 2007, s.67)

Lakin Muhsin Ertuğrul bu filmi daha önce izlemediğini söylemektedir. (Öztürk, 2004, s.26)

Nazım Hikmet'in senaryosunu yazdığı Şehvet Kurbanı filmi Haydarpaşa garının görüldüğü muhtemelen ilk filmidir. Bu film, 1930 yapımı Marlene Dietrich'e şöhret kazandıran Mavi Melek isimli filmin uyarlamasıdır. (Onaran, 2013, s.208) Muhsin Ertuğrul bu filmde yönetmen ve aynı zamanda başrol oyuncusudur. Bu seneler Türk tiyatrosunun Türk sinemasını etkisi altında tuttuğu senelerdir.

Filmin konusu: Ahmet Barksever, Dış Tecim Bankası'nda baş veznedardır. Oldukça dakik ve işine bağlı bir insandır. Karısı ve iki çocuğuyla mutlu bir yaşam sürmektedir. Kızına derslerinde yardım eder. Oğlu ise müziğe yeteneklidir ve keman

çalmaktadır. Bir gün Ahmet bey yine işe gider. Müdür onu çağırılmaktadır. Kendisine bu sefer farklı bir görev verilir, Adana'ya ödeme tahsil etmeye gönderilir.

Adana'ya giden tren Haydarpaşa garından hareket edecektir. Eşi ve iki çocuğu da onu uğurlamaya gelirler. Ahmet bey trene binip eşyalarını yerleştirir. Ailesine işleri aksatmamalarını söyler. Ailesine el sallayarak trenle uzaklaşır.

Trende Ahmet beyin kompartımanına duraklardan birinde alımlı bir kadın biner. Yolculuk sırasında kadın Ahmet beyi uzun uzun inceler. Yanlışlıkla kitabını düşürmüş gibi yapar. Ahmet bey kadının bacaklarını farkederek kitabı alırken. Aralarında bir muhabbet başlar. Sohbet sırasında kadın Ahmet beyin bir bankada veznedar olduğunu öğrenir ve onu etkilemek için dekoltesini göstermeye başlar. Yolculuk sırasında kadın Ahmet beyin hangi otelde kalacağını ve Adana'ya toplu miktarda bir para almaya gittiğini de öğrenir. Trende karşılaştığı kadın bir barda çalışmaktadır. İki erkekle birlikte barda eğlenirken, onlara Ahmet beyden ve alacağı paradan bahseder. Aralarında bir plan yaparlar ve Ahmet beyi bara getirmenin yolu olarak kadını kullanmaya karar verirler. Ahmet otelden çıktığında kadını karşısında görür. Kadın rastlantıymış gibi gösterir karşılaşmalarını ve Ahmet'i bara davet eder. Kadın barda Ahmet'i bol bol içirir. Kadınla birlikte bardan çıkar demiryolu boyunca yürümeye başlarlar. Arkalarından kadının ortak plan yaptığı adamlardan biri yaklaşır ve Ahmet'in kafasına odunla vurarak bayıltır. Adamlardan biri ve kadın çantayı alıp kaçarlar. O sırada Ahmet kendine gelir ve diğer adamla boğuşmaya başlar. Tren rayları üzerinde süren boğuşmada Ahmet adamı raylara doğru ittirir. Tren yaklaşmaktadır, Ahmet sesini makiniste duyuramaz, adam trenin altında kalır ve tanınamaz hale gelir. Ölen adamın üzerinde veznedar Ahmet'in kimliği çıktığı için herkes onun öldüğünü sanar ve gazeteler de öyle yazar. Ahmet artık evine geri dönemez. Ne yapacağını bilmez halde kadınla buluştuğu bara geri döner. Hiçbir şeyden habersiz şekilde kadın ve kadının iş ortaklarına durumunu anlatır. Barda sigara satarak hayatını geçirmeye çalışır. İstanbul'daki karısı ve çocukları Ahmet'in acısıyla ayakta durmaya çalışmaktadırlar. Ahmet yıllarını bu şekilde geçirdikten sonra bir gün İstanbul'a geri dönmeye karar verir. Öldü sanıldığı için ona yapılan mezarını ziyaret eder ilk olarak. Sonra da ünlü bir viyolonist olan oğlunun konserine gider. Konser çıkışında oğlu ile

karşılaşır fakat oğlu babasını tanıyamaz ve onu dilenci sanıp para verir. Ahmet gece olduğunda evinin etrafında gezilir. Köpeğin havlamasına bakmak için dışarı çıkan oğlu ona bahçede görür. Yaşlı ve hasta olduğunu düşündüğü bu yaşlı adamı evine alır. Birlikte yemek yerler. Eski günlerdeki gibi oğlu yemekten sonra keman çalmak ister. Ahmet kemani dinlemek istemez ve evden çıkar. Bu Ahmet'in evini son görüşü olacaktır. Yolda yere yığılıp kalır.

Filmin başında İstanbul ütöpk bir şehirken filmin sonunda disütöpk bir hal alır. (Öztürk, 2004 s.44)

2. 1950 - İstanbul Geceleri - Mehmet Muhtar - And Film

Film trenin gara girişıyle başlar. Yolcular trene binmeye başladıklarında Ramazan içerde eşyalarını yerleştirirken Şaban ve Recep ona dışarıdan eşyalarını uzatmaktadırlar. Vedalaşmaya 1 saat olduğunu farkettilerinde birer içki içmeye vakitleri olduğunu söylerler ve üçü birlikte içmeye giderler. Meyhanede içmeye başlayan üçlü muhabbete dalar ve son anda trenin düdüğünü duyarlar. Ne kadar koşup yakalamaya çalışsalar da treni yakalayamazlar ve tren, Ramazan'ı beklemeden gider. Fakat trenin arkasından koşan Şaban ve Recep kendilerini kaptırıp, treni yakalama hırsıyla trene atlarlar. Ramazan ise arkada kalır. Treni durdurmaya çalışsalar da başarılı olamazlar ve ister istemez İstanbul yolunu tutmuş olurlar. Trende gördükleri şehirli kadından da etkilenerek, birkaç gün kalır döneriz umuduyla İstanbul'a gitmeyi kararlaştırırlar.

Yolculuk sonrasında tren Haydarpaşa garına yanaşır. Şaban ve Recep İstanbul'u ilk defa Haydarpaşa garının merdivenlerinde görürler. Aynı zamanda Haydarpaşa gar binasının yüksekliğı ve ihtişamından çok etkilenirler. Şaban gar binasını ev sanar. Recep bu binanın istasyon binası olduğunu açıklar ve ikili gar merdivenlerinden vapura doğru ilerlerler.

Vapura binmeden bilet almadıkları için, ceza kesildiğinde ilk şoklarını yaşarlar. Sonrasında ikilinin başı aksiliklerden kurtulmaz. İstanbul'da kaldırımlardan bile para isteneceğinden korkan ikili yere tükürünce bir ceza daha yer. Kaldıkları otelde görevli

parası kolay alınabilecek müşterileri dolandırıcılara haber vermektedir. Şehirli kadınlar onları parmaklarında oynatmaktadır. Onlar eğlence yerlerini gezdikçe seyirci de eğlenir. Sonunda Şaban “Ne güzel eğleniyorduk, ama sonu hayırlı gelmedi” diyerek ölür.

3. 1950 - Sihirli Define - Semih Evin - Erman Film

Semih Evin’in yönettiği ‘Sihirli Define’ filmi İstanbul görüntüleriyle başlar. Bir ciğerci dükkanı sahibi define bulmuştur. Bu müzikal filme İsmail ve sarhoş arkadaşı Rasih çeşitli sarsaklıklar yaparak filme komedi ögesi katarlar. Selma sanatçı olmak istemektedir. Babası borç içinde olduğu için define peşine düşmüştür. Ama babası öldürölüp define planı çalınır. Feridun’un ise tiyatrosu vardır ve Selma’nın sanatçı olma isteğini desteklemektedir. Feridun Selma’ya İzmir’e gidilmesi gerektiğini söyler. İsmail ve Rasih aynı İzmir vapuruna kaçak binerler. İsmail ve arkadaşı vapurda çalışmaya başlar. Feridun’la kavga ederler ama Şaban isimli biri onlara sahip çıkar. Vapurda ünlü şarkıcılar ve korolar şarkılar söyler. Define haritasını İsmail ve arkadaşı vapurda bulur ancak katiller onları da öldürmek ister. İsmail ve Rasih katilleri döver. İsmail ve Rasih defineyi kazarak bulurlar. Ancak bunun bir rüya olduğunu söylerler. İsmail rüyasında sultan olmuştur. Rüya kabusu dönüşür. Defineyi gerçekten kazarlar ama buldukları sandıktan da Mersin’de işaretlenmiş bir define haritası çıkar. İsmail Selma’ya aşık olur. Filmin devamı Mersin’de geçer. Mersin’de yaptıkları kazıda ise definenin İstanbul’da olduğu ortaya çıkar.

İki kafadar İstanbul’a Haydarpaşa garından geri dönerler ve olaylar daha da karmaşık ve absürt bir hal alır.

4. 1953 - Katil - Ömer Lütü Akad - Kemal Film

Odasında çalışan iş adamı Süleyman Bey vurulur. Odada bir kadın ve bir adam aralarında fısıldaşır. Elektrikçi ustası Kemal’in evine şahitlik yapması için gece polis gelir. Polis cinayeti itiraf etmesini ister. Zira aynı gün parasını almak için Süleyman Bey ile kavga etmiştir. Onu öldürdüğüne şahitlik edenler de vardır. Hakim suçlu olduğuna hükmeder. Aslında cinayeti işleyen Süleyman Bey’in karısı Süheyla ve onun aşığı olan fabrikanın mühendisi Muzaffer’dir. Temizlikçi olayı görmüştür ama tehdit

edildiğinden yalan beyan verir. Kemal'in karısı Nevin ve oğlu Turan geride kalmıştır. Kemal Sinop cezaevine gönderilir. Turan'a araba çarpar ve kör olur. Ameliyat olması gerekmektedir. Ameliyatı yapabilen tek doktor da çok para istemektedir. Nevin'in çalıştığı çamaşırhaneden bir kadın onu kötü bir dünyaya çekmek istemektedir. Hizmetçi cinayeti gerçek işleyeni gördüğünü sevgilisine söyler. O da Muzaffer'den şantajla para sızdırmaya çalışır. Bunun üzerine Muzaffer hizmetçinin sevgilisini öldürür. Nevin ameliyat parası için bir genelevde çalışmaya başlar. Polis genelevi basar ve Nevin'e vesika verilir. Nevin bunun üzerine evi terkeder. Turan ise ameliyat olur. Kemal bir fırsatını bulup hapisten kaçır ve İstanbul'a gider. Yolda jandarma takiptedir, yolları kesip kimlik sormaktadır. Muzaffer polis tarafından takip edildiğinden korkmaktadır. Turan bir marangozhanede çırak olarak çalışmaktadır. Kemal bir yük trenine kaçır biner. Yolda ona akıl veren birisiyle tanışır. İstanbul'a yaklaşınca yakalanmamak için trenden inerler. Yolda çevirdikleri bir kamyonun arkasına saklanırlar. Polis kamyon şoförünü çevirince arkadaşı kendisini gösterir ve kamyonunda sadece kendisi olduğunu söyler. Kemal İstanbul'a gelince oğlunu bulur. Ona da annesinin öldüğünü söylemişlerdir. Ancak polisler Kemal'i yakalarlar. Polis müdürü Kemal'e İstanbul'a kadar gelebilmesine göz yumduklarını söyler. Süheyla ve Muzaffer'den şüphelenmektedirler. Vagonda tanıştıkları arkadaşının aslında komiser olduğu ortaya çıkar. Kemal, Süheyla'nın evine gelir ve Muzaffer ile kavgaya tutuşur. Araya giren hizmetçi silahla vurularak yaralanır. Süheyla da yanlışlıkla vurulur. Kemal, Muzaffer'i döverek konuşturur. Polis içeri girer ve hizmetçi de şahitlik yapar. Ancak Muzaffer ellerinden kurtulup camdan atlayarak intihar eder.

Kemal ve oğlu Haydarpaşa garına gider. Kemal'in karısı da gara gelir. Turan'a annesi artık kötü kadın olduğunu, Kemal'in onu öldü bilmesini söyler ve vedalaşır. Turan bababasına annesini gördüğünü söylemez sadece onu hatırladığını söyler. Tren Haydarpaşa garından hareket eder. Turan'ın annesi gar merdivenlerinden yavaş yavaş inerken film biter.

5. 1953 - Aşk İztraptır - Atıf Yılmaz - Erman Film

Film trenin Adapazarı garına giriş sahnesiyle başlar. Nermin trende camdan bakıp kendisini karşılamaya gelenleri beklemektedir. Kemal, Nermin'in amcasının

oğludur. Nermin ve Kemal faytonla evin yolunu tutarlar. Kemal ve ailesi büyük bir köşkte yaşamaktadırlar. Nermin babasını kaybettiği için o da artık onlarla birlikte yaşayacaktır. Amcası çok sert ve soğuk biridir. Amcası Nermin'in babasını sevmemekte ve ondan bahsedilmesinden hoşlanmamaktadır. İlk gece yemekten sonra Kemal, Nermin'i odasına davet eder. Odasında birlikte müzik dinler dans ederler. Kemal Nermin'i öpmeye çalışır. Önceleri Nermin karşı gelse de o da cevap verir. İlerleyen günlerde Kemal babasına, Nermin'le evlenmeye karar verdiğini açıklar. Babası evlenmelerine izin verir, öncelikle nişanlanırlar. Nişan günü Kemal'in arkadaşı Haluk ona sürpriz yaparak ziyaretine gelir. Kemal. Nermin'i ararken bar kısmında Nermin ve Haluk karşılaşır. Sonrasında Kemal, Nermin ve Haluk'u tanıştırır.

Kemal trenle başka bir şehre okumaya gider. Nermin, Kemal'in arkadaşlarıyla onu uğurlar. Yanında nişan gecesi tanıştığı Haluk ve arkadaşları Türkan da vardır. Türkan ayrıldıktan sonra Haluk ve Nermin başbaşa kalırlar. Haluk Nermin'i eve bırakır. Eve geldiğinde Nermin'e Kemal'i kimin uğurlamaya geldiğini sorarlar. Nermin Haluk'tan bahsetmez. Oysa amcası Haluk'un onu eve bıraktığını görmüş, Nermin'in yalan söylediğini anlamıştır. Nermin ilk gördüğü andan itibaren Haluk'tan hoşlanmaktadır. Nermin bir gün çarşıya çıkar ve Haluk ile karşılaşır. Haluk, Nermin'e küçük bir hediye alır. Dönüş yolunda bir araba onlara çarpmak üzereyken Haluk, Nermin'i kurtarır fakat Nermin bileğini incitir. Onlara çarpmak üzere olan arabada Nermin'in amcası da vardır. Haluk zor yürüyen Nermin'i kendi evine götürür. Amcası bunu bildiği için sinirlenir. Her ne kadar eşi onu sakinleştirmeye çalışsa da amcası bunun doğru bir şey olmadığını söyler. Haluk Nermin'e Kemal'i sevip sevmediğini söyler, Nermin ise bilmiyorum diye cevap verir. Yakınlaşır ve öpüşürler. Haluk Nermin'i sevdiğini söyler. Eve döndüğünde amcası nereden geldiğini sorar ve bir daha dışarı çıkmasını yasaklar. Günler geçmiştir fakat Nermin evden dışarıya çıkamamaktadır. Nermin dayanamaz bir gün gizlice evden çıkar. Evin kapısında kahya Kemal'den mektup geldiğini söyler. Nermin mektubu alıp postaneye gittiğini ve dışarı çıktığını kimseye söylememesini iletir. Nermin Kemal'in mektubunu okumadan buruşturup atar ve doğrudan Haluk'un evine gider. Haluk bir gün sonra İstanbul'a gideceğini söyler Nermin'e ve Nermin'in de onunla gelmesini ister. Bir gün sonra gece

buluşup birlikte İstanbul'a gideceklerdir, tren hareket ettiği an Nermin istasyona yetişir ve birlikte İstanbul'a doğru yola çıkarlar.

Tren İstanbul'a gelir, Haluk ve Nermin trenden inerler. O sırada Nermin'i merak eden Kemal da Haydarpaşa garındadır. Karşılamazlar ve Kemal Adapazarı'na geri döner. Evde Nermin'in gittiğini öğrenir ve babasını sorumlu tutar.

Yıllar geçer, Haluk ve Nermin evlenmiş, çocukları olmuştur. Haluk bir gün kardeşini ziyarete Adapazarı'na gider ve kardeşinin eşinin onu aldattığını ve kardeşine şiddet uyguladığını öğrenir. O sırada kardeşinin kocası eve gelir ve Haluk saklandığı yerden her şeyi görür. Haluk ve Türkan'ın karısı Necdet kavgaya tutuşurlar. Kavga sırasında Necdet dolapta bulduğu silahla Haluk'u vurmaya kalkar fakat Türkan silahın üzerine atlayıp vurulur. Bunu gören Haluk, Necdet'i öldürür ve hapse girer. Haluk hapse girince geçim zorluğu çeken Nermin iş aramaya başlar fakat bir türlü bulamaz. Yine iş aramaktan geldiği bir gün oğlu Doğan'a araba çarpar ve ölür. Nermin çocuklarının öldüğünü Haluk'a söyleyemez. Bu sırada Nermin bir kulübün vestiyerinde çalışmaktadır fakat kocasına bir ofiste çalıştığını söyler. Gece gündüz demeden çalışan Nermin, hastalanmıştır ve kan kusmaktadır. O sırada vestiyere montunu bırakmak için Kemal gelir fakat birbirlerini ilk başta tanımazlar. Kemal onun Nermin olduğundan şüphelenir ve garsondan o olduğunu onaylar. Hemen gidip Nermin'i görmek ister fakat Nermin izin alıp ayrılmıştır. Nermin'in yerine bakan kişiden Nermin'in verem olduğunu öğrenir. Nermin sokaklarda yürürken fenalaşır ve hastaneye kaldırılır. Götürülüşü hastanede doktor olarak Kemal çalışmaktadır. Nermin'in ameliyatını Kemal yapar. Haluk yıllar sonra hapisten çıkıp Kemal'in ofisine gider. Nermin'i aradığını ve bulamadığını anlatır. Kemal Haluk'u alıp Nermin'in yanına onun mezarına götürür.

Film, Oğuz Özdeş'in aynı isimli romanından uyarlanmıştır (Özgüç, 2012, s.66).

6. 1956 - İntikam Alevi - Osman Seden - Kemal Film

Film ormanda kovalamaca sahnesi ile başlar. Silahlı kolluk kuvvetleri katil Ekrem'in peşindedir. Ekrem hapisten kaçmıştır. İstanbul'a gelmektedir. Komşuları bu

durumu Tercüman Gazetesi'nden öğrenir. Suzan ise Hikmet'le evlenmiştir. Ekrem'in kardeşi ise sızmıştır. Suzan kaçmak ister. Hikmet ise Ekrem'in karşısına çıkmaktan çekinmemektedir. Hikmet bir kamyonun arkasında İstanbul'a doğru gizli ilerlemektedir. Ekrem arkadaşı Ali'yi bulmuştur. Suzan Ekrem'in gelmesinden korkmaktadır fakat Hikmet Suzan'a kötü davranmaktadır. Hikmet, Ekrem'e birlikte ihanet ettikleri arkadaşı ondan para isteyince onu darp eder. Ekrem tüm bunlardan iki yıl önce alkolden sızan kardeşini tersler. Ekrem, Necla ile nişan hazırlıkları yapmaktadır. Ekrem ve Hikmet aynı yerde çalışmakta ve aynı mahallede oturmaktadır. İkisi de kamyonet şoförüdür. İkisinin de Suzan'la ilişkisi olmuştur. Hikmet Ekrem'e Suzan'ın peşini bırakmasını ister. Suzan, Ekrem'in peşini bırakmayarak Ekrem ve Hikmet'i birbirine düşürür. Suzan'ın annesi Ekrem'in sarhoş kardeşine ulaşır.

Haydarpaşa garı ise filmin ortasında Ekrem'in cinayetten suçlu bulunup tutuklu olarak trene bindiği sahnede görülür.

7. 1960 - Kanlı Firar - Orhan Elmas - Be-Ya Film

Bir kadın öldürülür. Tahir de bir adamı öldürür. Aslında bunlar Tahir'in hapisanede uyurken geçmişini gördüğü kabusudur. Tahir tahliye olur, İstanbul'a gidip bir otele yerleşir ve bir işe girip çalışmaya başlar. Otelde bir kadınla ilişkisi başlar. Kadının belalıları ile kavga eder ve birini öldürür. Ortaköy'de Türkan ile tanışır. Türkan intiharı düşünmektedir. Türkan'ı terkeden sevgilisinin yerine gidip babasından ister. Babası Tahir'den para koparmaya çalışır. Polis Tahir'in peşindedir. Tahir'e kaçmak için para lazım olduğundan bir soygun ekibine katılır. Tahir'e işi veren kişi soygun sırasında vurulur. Tahir ise yaralanır. Tahir Türkan'ın evine saklanır. Türkan, Türkan'ın babası, annesi ve kardeşi Tahir'in katil olduğunu öğrenir. Tahir evden dışarı çıkışı yasaklar onlara. Türkan Tahir'i bir süre kötü adam gibi görse de ona olan sevgisi baskın gelir.

Filmin sonunda Tahir ve Türkan Anadolu'ya kaçmak için Haydarpaşa garından bilet alırlar. Ancak polis de gara gelmiştir. Tahir'i yakalarlar.

8. 1961 - Bir Bahar Akşamı - Orhan Elmas - Be-Ya Film

Film ismini Bir Bahar Akşamı Rastladım Size isimli şarkıdan almıştır. Suat ve Aysel İstanbul'da yaşayan fakir sevgililerdir. Suat fabrikada çalışmaktadır. Aysel'in babası alkoliktir. Aysel Suat ile evlenmek istemektedir lakin Suat Aysel'le evlenmek istememektedir. Suat, Oya isminde zengin bir kıza aşık olur. Fakat Oya, Suat'a zengin olmadığını söylemiştir. Aslında Suat zengin olmayı hayal etmektedir sürekli. Oya'nın babası Aysel'in peşini bırakması için Suat'a para teklif eder ancak kabul etmeyen Suat'ı dövdürtür. Suat ve Aysel İstanbul'dan gitmeye karar verir. Suat, İstanbul'dan ayrılmadan Aysel'e veda eder. Suat'a vasiyet kalır ve Suat zengin olur. Oya ise aniden Suat'dan önceki aşkı kaptan Ercüment'e geri döner. Ercüment'le nişanladıkları halde Oya, Suat'ı unutamaz. Oya'nın babasının gemisi bir mayına çarpar gemi batar, Ercüment ölür. Oya'nın babası iflas eder. Suat en yakın arkadaşı Osman'a Oya'ların yaşadığı fakirhaneyi buldurur ve babasını tedavi ettirir. Ellerinden alınan köşkü onlara geri satın alır. Oya'nın gururu kırılmıştır. Suat'ı tersler.

Filmin sonunda Suat, Haydarpaşa garından Anadolu'ya trenle geçerken Oya da gelir trene biner. Evlenmeye karar verirler. Filmde Ortaköy ve Kız Kulesi sık sık fon olarak kullanılmıştır.

9. 1964 - Afilli Delikanlılar - Orhan Aksoy - Erman Film

Kemal ile Salih dolandırıcılık ile hayatlarını devam ettiren iki kafadardır. İstanbul'un farklı mekanlarında farklı taktiklerle insanları dolandırır ve paralarını alırlar. Polis tarafından yakalanma tehlikesi geçirdikleri bir gün rotalarını Haydarpaşa garına çevirirler.

Haydarpaşa garında inen yolculara kısa bir göz atan ikili, varlıklı bir adama valizlerini taşıma bahanesiyle yaklaşıp cüzdanını çalarlar.

Bu varlıklı görünümlü adamın ismi Kenan'dır. Kenan da hayatını Kemal ve Salih gibi soygunlar yaparak geçirmektedir. Bir gün Kenan zengin bir kadını soymak için plan yapar. Bu plana göre soyacakları, kimseye yüz vermeyen zengin kadını kandırmak için yakışıklı bir gence ihtiyacı vardır. Bu planı yaparken daha önce kendi

cüzdanını çaldıkları, başka birini dolandırmakta olan Kemal ve Salih'i görür. Soygun için aradığı delikanlının Kemal olabileceğini düşünür ve ona teklif götürür. Bu kazançlı işi hemen kabul eden Kemal genç kadının kalbini çalmak için girişimlere başlar. Her şey yolunda giderken, soygundan hemen önce Kemal, soyacakları evin sahibinin uzun yıllardır unutamadığı ve madalyonunu hala sakladığı çocukluk aşkı olduğunu öğrenir. Kasayı açtığına gördüğü, yıllar önce sevdiği kıza verdiği çakı, içinde bulunduğu korkunç oyunu gözlerinin önüne getirir. Kemal, her ne kadar Kenan'a karşı koymaya çalışsa da oyunları sonunda ortaya çıkar ve Necla kendini Selim olarak tanıtan kişinin, elmasları için onunla birlikte olduğunu öğrenir. Bunu bilerek tüm elmaslarını genç adama teslim eder fakat sadece çakıyı vermez. Kenan, Kemal'i elmasları getirmezse Necla'yı öldürmekle tehdit ettiği için Kemal tüm mücevherleri alıp Kenan'a götürür. O sırada Salih tüm gerçeği Necla'ya anlatır. Kemal, Kenan'a mücevherleri vermek istemeyince kolundan vurulur. O sırada tüm gerçeği öğrenen Necla, polislerle birlikte olay yerine gelir ve Kemal'a sarılır.

10. 1965 - Gurbet Kuşları - Halit Refiğ - Artist Film

Halit Refiğ'in yönetmenliğini yaptığı 1965 yılı Gurbet Kuşları filmine kadar bir göç filminden bahsedilmemektedir kaynaklarda. Gurbet Kuşları Türk sinemasının ilk göç filmi olarak anılmakta ve bu anlamda Haydarpaşa garını göçün kapısı olarak konumlandıran ve İstanbul'la eşleştiren ilk film olma özelliğindedir. (Özgüç, 2010, s. 141) Filmde Haydarpaşa garı hem yeni gelenlere kucak açan İstanbul'un gülün yüzüdür hem de ayrılanların hüznü mekanı. (Adiloğlu, 2006, s.89)

Kahramanmaraş'tan işleri bozulunca dükkanlarını satarak İstanbul'a gelip Haydarpaşa garında trenden inen ailenin babası İstanbul'da birbirlerini kaybetmemeleri konusunda evlatlarını öğütler. İstanbul'a "Şah" olmaya gelmişlerdir. Haybeci lakaplı karakter biletsiz şekilde gelir Kayseri'den. Haydarpaşa garının merdivenlerinde bir süre İstanbul'a bakarlar. Kadınlar vapurların güzelliğine bakarken erkekler cazibeli İstanbul kadınlarına bakar. Haybeci vapura da para vermeden biner, Maraşlı aileden de bedava sigara ister. Haybeci de İstanbul'a kral olmaya gelmiştir. Aile dükkan açmak için varoş bir mahalleye yerleşir. Genç erkekler Anadolu yakasında oturmayı içlerinden geçirirler. Doktor olmak isteyen Kemal temkinlidir.

Babaları besmelesiz sokağa çıkmamalarını öğütler. İstanbul'da dükkan tutmak için kapora vermişlerdir ancak dolandırılmışlardır. Mecburen arka mahallede küçük bir dükkan açmışlardır. Karşılarında Rum bir ustanın dükkanı vardır. Kemal tıp fakültesine girmiştir. Murat dükkandan sıkılır ve taksi şöförlüğü yapmaya başlar. Bitirim bir taksi şöfürü olur. Müşteri alırken Haybeciyi görür, Haybeci hamallık yapmaktadır. Evde kız kardeşlerini bakkala bile yollamak istemez abileri. Doktor olmak isteyen küçük kardeşleri Kemal'i ise hor görmektedir abileri. Kemal'in kız arkadaşı yoldaki dilenciden hoşlanmamıştır, köyden İstanbulluları sömürmek için geldiklerini düşünmektedir. Kemal köyden geldiklerini kız arkadaşından saklamaktadır. Rum tamirci müşterileriyle ilgilenirken Selim, Rum tamircinin karısıyla ilgilenmektedir. Dükkanda işler iyi gitmemektedir. Fatoş ise komşuları Mualla ile arkadaş olur. Kemal Ayla'ya başka kardeşi olmadığını söyler. Ancak abisi taksisiyle onları görür ve arabaya alır. Ayla, Kemal'e ona yalan söylediği için küser. Murat pavyonda çalışan kadına aşık olur. Selim Rum tamircinin karısı Despina yüzünden dükkanın satılmasına sebep olur. Despina Murat'la sırf işlerini aksatsın ve kocasının işleri iyi gitsin diye onunla birlikte olduğunu söyler. Kemal memleketlerine dönme ihtimalini ortaya koyar. Anneleri bileziklerini bozdurmayı teklif eder. Dükkanı da devredip eski bir araba almaya taksicilik yapmaya karar verirler. Fatoş'un tek hayali ise Mualla'nın evindeki guguklu saatten evlerinde olmasıdır. Mualla, Fatoş'u sinemaya götürür. Mualla Fatoş'u erkek arkadaşlarıyla tanıştırır. Mualla, Fatoş'u bir batı tarzı partiye götürür. Mualla, Fatoş'a partide zorla içki içirir. Orhan, Fatoş'u arabasıyla alır. Murat, Fatoş'u arabayla yanlarından geçerken görür ve eve gidince kız kardeşini döver. Ancak babaları buna karşı çıkar ve oğullarının da hataları olduğunu söyler. Kemal ise kızkardeşini teselli eder. Fatoş, Orhan'la çıkmaya devam eder. Orhan, Fatoş'u evlilik vaadiyle kandırmaktadır. Seval, Murat'a aslında Maraş'lı komşuları Naciye olduğunu itiraf eder. Naciye'yi memleketinde ailesi öldü sanmaktadır. Murat Maraş'tan ayrılmamaları gerektiğini itiraf eder. Haybeci ailenin taksicilik yapan babasını görür. Haybeci ise artık otopark kahyası olmuştur. Seval'in diğer erkeklerle görüşmesine Murat kızmaktadır. Seval'le önceden birlikte olan erkeklerle kavga eder. Aldıkları hurda taksi sürekli arıza yapmaktadır. Ayla Kemal'e tıp fakültesinde hala küstür ancak Kemal'in ısrarlarıyla barışır. Haybeci işleri ilerletmiştir, en büyük abi olan Selim'i işe alır. Orhan ise Fatoş'u lüks evine götürür ve orada onunla birlikte olur. Babası ve

abilerinin baskılarına dayanamayan Fatoş annesine mektup bırakıp Orhan'ın evine gider. Ancak Orhan, Fatoş'a ondan ayrılmak istediğine dair bir mektup bırakmıştır. Aylardır kira ödemedikleri için ev sahipleri de evden çıkartmak ister. Abileri Mualla'yı tartaklayıp Fatoş'u sorarlar ama Mualla da Orhan'a sormalarını ister. Selim Almanya'ya çalışmaya gitmek için İş Bulma Kurumu'na başvurur. Fatoş'u bulamamaktadırlar. Kemal ise Ayla'ların evine gider ve ailesiyle iyi anlaşılır. Ayla'nın abisi Amerika'ya yerleşmiştir, orada Amerikalı biri ile evlenmiştir, orada çalışmaktadır ve işleri iyidir. Kemal Maraş'ta bir küçük kardeşlerinin hasta olduklarında doktor bulamadıklarında öldüğünü söyler. Ayla'nın annesi neden Maraş'ı bırakıp geldiklerini sorar. Kemal de "Daha iyi bir hayatı özledik herhalde" der. Ayla'nın babası Türk insanın bir yerde uzun süre duramayacağını hep göç etmek istediğini söyler. Göçün günümüzün en önemli meselesi olduğunu söyler. Gazetelerde taşradan kente göç hakkındaki, Almanya'ya işçi göçü hakkındaki ve Amerika'ya giden Türk doktorları hakkındaki haberleri okurlar. Ayla'nın babası, Ayla'nın da okul bitince Amerika'ya gideceğinden bahseder. Kemal Ayla'ya evlilik teklif edince, Ayla da evlenip Amerika'ya gitmeyi teklif eder. Ancak Kemal kabul etmeyince Türkiye'de kalmaya karar verirler. Murat sevgilisinin pavyonda başka erkeklerle de birlikte olmasına dayanamaz. Kavga ederler ve Murat neredeyse Seval'i öldürecektir ama son anda vazgeçer. Hurda taksiyi sonunda satarlar. Kemal ise Ayla ile nişanlanmıştır. Murat'ın Seval'i takip ederken kız kardeşi Fatoş ile arkadaş olduklarını görür. Murat girdikleri evi görünce telefonla arayıp Selim'e haber verir. Kemal ve Ayla da bunu duyar. Murat ve Selim eve girer. Selim ve Ayla da peşlerinden gider. Murat önce birer erkekle birlikte olan Seval'i döver sonra da kızkardeşi Fatoş'u kovalamaya başlar. Binanın çatısına çıkarlar. Fatma çatıdan atlayarak intihar eder. Selim kızkardeşinin ölümünden suçlu tuttuğu Murat'la kavgaya tutuşur. Kemal ailesinin öz eleştirisini yapar. "Biz bu şehre hiçbir şey katmadan bu şehrin nimetlerinden yararlanmaya kalktık" der. Maraş'tan hiç ayrılmamaları gerektiğini belirtir. Maraş'a dönmelerini teklif eder.

Filmin sonunda yine Haydarpaşa garına gelirler. İşini bilen Haybeci iyice zengin olmuştur. Haybeci Kayseri'ye acenta açmak için dönmektedir. Bir gecekondu mahallesi vardır. Aile trenle Maraş'a giderken yepyeni bir tren Maraş'tan gelmiştir.

Yeni bir aile İstanbul'a "şah" olmak için gelmiştir. Kemal ve Ayla onlara bakar ve gülümserler.

“Filmin öyküsünün kaynağı Ocak adlı bir oyuna (yazarı Turgut Özakman) dayanmaktadır. Refiğe göre ‘yerli özellikler taşımayan bu konuyu yerleştirmek için’ senaryo Orhan Kemal’in de katılımıyla yazılmıştır. (Makal, 1987, s.31)

“Gurbet Kuşları filminde Haydarpaşa garı yine umudun ve şehri fethetme arzusunun kapısı olarak sunulur. Taşradan İstanbul’a göç etmiş pederşahi ailenin bireyleri, her biri kendi ilgi alanına göre şehirden nemalanmaya niyetlidir. Aile reisi servetin, oğlanlar şehrin kadınlarının, kız ise denizin ve vapurların hayalini kurmuştur; bu hayallerle yüzleştikleri eşik Haydarpaşa’nın denize inen merdivenleridir. Bu filmde merdivenler yine bir tür cennet-mekan kapısı gibi sunulur.” (Çiçekoğlu, 2014, s.74)

Gurbet Kuşları Türk Sinema tarihine ilk göç filmi olarak geçer. Haydarpaşa garı çekimleriyle ilgili olarak da ilk akla gelen film Gurbet Kuşları. Kayserili uçkağıtçı “Haybeci” tiplerinin Halit Refiğ, filmin en ilginç karakteri olan bir tiplerinin yaratılmasında diyalogların yazarı Orhan Kemal’in büyük katkısı olduğunu söyler. Bir iç-göç filmi olan Gurbet Kuşları’nın vizyona girdiğinde, İtalyan yönetmen Visconti’nin ünlü Rocco ve Kardeşleri’ne benzetilmesi konusunda ise şu açıklamayı yapar: (Özgüç, 2010, s.141)

“Gurbet Kuşları ile Rocco arasında bir paralellik, bir yakınlık görülebilir. Hatta görmemek enayilik olur. Ama burada asıl olması gereken şey, bundan sonraki adım. Evet bu iki film de taşra bölgesinde gelen bir ailenin hikayesini anlatıyor. Ama akıllı ölçüde de bir incelemecinin, filmin dış yüzeyindeki bu benzerlik, bu paralellikten sonra iç yüzeyindeki farklılıkları, Visconti’nin kendi toplumunun meselesine nasıl baktığını; benzer durumda benim kendi toplumumun meselesini nasıl gördüğümü de karşılaştırması ve aradaki farkı da tespit etmesi gerekirdi ki, bunu yapabilen babayiğit çıkmadı.” (Özgüç, 2010, s.141)

11. 1965 - Altın Şehir - Orhan Elmas - Gürsu Film

Bingöl’den taşı toprağı altın diye İstanbul’a gelen Selim sabahlamak için girdiği meyhanede meyhanecinin kovması üzerine ona yumruk atar ve Sıtkı ona

meyhaneciyi öldürdüğünü söyler. Selim kaçmaya başlar. İstanbul'un yeni apartman ve inşaatlarının yanındaki bir gecekonduya girer. Annesi ölen fakir bir genç kadın olan Nesrin bir fabrikada çalışmaktadır. Selim'in meyhaneciyi öldürdüğünü söyleyen Sıtkı Selim'le karşılaşır. Polise ölümün kaza olduğuna dair ifade verdiğini söyler ve Selim'e illegal işler teklif eder. Selim fabrika çıkışında kadını görmeye gelir. Hasta olunca evinde ziyaret eder. Mahalle dedikodu çıkarır. Selim Halil diye birisiyle tanışır. Onun çalıştığı fabrikada işe girer. Onun evinde kalır. Nesrin hastadır. İkisi de taşraya geri dönmek istemektedir. Selim'i darp ederler. Selim dünya için köpek dünya demekten İstanbul için köpek memleket demektedir. Mahallenin kadınları Selim'in ilişkisinin mahallenin namusunu etkileyeceği iddiasıyla ayaklanır. Halil'i ise köyde Hatice beklemektedir. Selim parasızlıkla Sıtkı'nın yanına gider. Sıtkı, Selim'in çalıştığı fabrikayı soymak ister. Selim fabrikanın anahtarını Sıtkıya getirir. Selim baba olmak üzeredir. Selim sigara almak için bakkala girdiğinde öldü dedikleri adamın bakkallık yaptığını görür. Bunun üzerine Selim, Sıtkı ile kavga eder. Halil de Hatice için hırsızlık yapmaya karar verir. Selim, Nesrin ve Halil tam İskenderun gemisine bineceklerken Halil'in üzerine yük düşer ve Halil ölür. Selim hırsızlıktan vazgeçer.

Filmin sonunda Haydarpaşa garından Selim ve Nesrin trene binip Anadolu'ya dönerler.

12. 1966 - Bitmeyen Yol – Duygu Sağıroğlu – Gen-Ar

Film bir iç göç filmi olduğu kadar dış göçten de bahseden ilk filmidir. (Makal, 1987, s.31)

Film İstanbul'da bir gecekondulu mahallesinde ezan okunmasıyla başlar. Güllü Bacı abdest alıp namaz kılar. Tren raylardan Haydarpaşa garına doğru girmektedir. Taşradan gelen trenden inen altı adam sırtlarında heybeleriyle şehre hayran hayran bakmaktadır.

Adamlar yollarda caddelerde yürürler. Köylülerini ziyaret ederler şehirde. Toprağın artık doyurmadığından şikayet ederler. Ağa baskısı da vardır köyde. Altı arkadaş arasından Ahmet, Güllü Bacı'yı ziyaret eder. Güllü Bacı'nın yanında yaşayan

kızı Fatma'nın kocası hapistedir. 10 yıl daha içeride kalacaktır. Güllü Bacı, Ahmet'i onlarla kalması için ikna eder. Güllü Bacı'nın yanında yaşayan gelini Cemile'nin kocası gurbettedir bir tekstil firmasında kıyafet modelliği yapmaktadır. Fatma zengin evinde temizlikçilik yapmaktadır. Fatma evin hanımı çıktıktan sonra kendini zengin hayal etmeye, ona göre davranmaya başlar. Güllü bacı, Fatma, eşi hapisteki kızı Cemile ve ilkokula torunuyla birlikte yaşamaktadır. Köyden gelen altı arkadaş yolda nasıl yürüyeceklerini dahi bilemez. Hemşerilerinin yanına inşaata iş bulmak için giderler. İşsizlikten zor durumdadırlar. İstanbul'da ekmek parası vardır ama kazanması çok zordur. Dışarda herkes ağır işlerde çalışmaktadır. Halk fakirlik içindedir. Ancak bir yandan da zenginlerin ayrı bir dünyası vardır. Fatma Ahmet ile gizlice birlikte olurken seslerini Cemile duyar. Cemile ertesi gün Ahmet'le konuşmayıp kaçar. "Taşı toprağı altın diye geldikleri İstanbul'da insanlar tarafından "Bundan başka İstanbul yok" diye hor görüleceklerdir. Ayrıca Almanya'ya gidip çalışma fikrini de düşünmektedirler. Ahmet sokak satıcılarının arasından geçer. Fakir işçiler "Müslümanın malı ortaktır" diyerek ekmeklerini Ahmet'le paylaşır. İşçi kamyonu gelince birbirlerini eze eze kamyona binmeye çalışırlar. Bu sırada ezan sesi polis sirenine karışır. Polis zorla kamyona binmeye çalışan insanları coplar. İşçi toplayan kamyonu sadece yirmi kişi alınacaktır. Ustabaşı işçileri sürekli aşağılamaktadır. Ahmet kendisini Cemile ile zengin ortamlarda hayal etmektedir. Arkadaşları da aynı ortamdadır. Hafif batı müziği çalmaktayken bir anda halay müziği çalar ve folklör ekibi olarak dans etmeye başlarlar. Rüya Fatma'nın da dahil olmasıyla kaba dönüşür. Fatma, Ahmet'in çalıştığı yere gelir. Ahmet onunla ilişkisine devam etmek istemediğini söyler. Şehir kadınlarına özendiği ve makyaj yaptığı için kızar. Güllü Bacı'nın Almanya'daki oğlu Osman mektup yazmıştır. Gemiden kum çeken işçilerden birinin üstüne tam tamir edilemeyen vinç kolu düşer. Fabrika çıkışında onunla tanışmak isteyen bir adam Cemile'nin arkadaşlarına onu ayartmalarını ister. Cemile iki yıldır evlidir ama dört ay sonra Osman Almanya'ya çalışmaya gitmiştir. Ahmet ayakkabılarını ilk defa başkasına boyatır. Arkadaşları "Beyler gibi ayakkabı boyatmakta mı var?" diye ona takılırlar. Hep beraber Gülhane hayvanat bahçesine giderler. Bul karoyu al parayı yapanları görüp oynamaya karar verirler. Elbette kandırılırlar. Cemile arkadaşının ısrarına dayanamayıp bir erkekle buluşmayı kabul eder ama taciz edilince kaçmaya başlar. Ahmet adamdan kaçan Cemile'yi görüp

kurtarır. Cemile önce Ahmet'i tersler sonra yanına gider. Ahmet ve Cemile arkeoloji müzesine giderler. Hayatlarında ilk kez gördükleri heykellere hayranlıkla bakarlar. Ardından başakların arasında koşmaya başlarlar. Cemile aslında gurbetteki Osman'la evlenemeyecek olsa Ahmet'le evlenecek olduğundan aşkları hiç bitmemiştir. Fatma, Cemile ve Ahmet'in birliktelik yaşadıklarını görür. Fatma Cemile'nin çalıştığı fabrikadan kıyafet çaldığını söyleyince Cemile kovulur. Gerçekte kıyafeti Cemile için arkadaşları çalmıştır. Ahmet Cemile'ye bakabilmek için birçok iş görüşmesine gider ve aşığlanır. Sonunda iş başvurusu yaptıklarından birisini yaralar. Ahmet sokaklarda kaçmaya başlar. Fatma, Cemile'ye Ahmet'in adam vurduğunu söyler.

Gerçekçi bir üslupla seyircinin beğenisine sunulan Duygu Sağıroğlu'nun filminde işçilerin sefaletini gösteren genel planlar bir tablo gibidir. (Özgüç, 1993, s.91)

“Ne var ki Bitmeyen Yol, iki yıl sansürle boğuşuktan sonra 1967'de seyirci karşısına çıkabilmiştir. Yıllar sonra 8. Avrupa Filmleri Festivali'nde (Bursa 2002) temizlenmiş, onarılmış yeni kopyasıyla tekrar izlendiğinde değerinden bir şey yitirmediği görülür.” (Özgüç, 2010, s. 139)

13. 1966 - Boğaziçi Şarkısı - Nejat Saydam - Acar Film

Film, trenin Haydarpaşa tren garına girişiyle başlar. Bir grup kız öğrenci öğretmenleriyle trene binip İstanbul'u gezmeye gelirler. Mine ve arkadaşları öğretmenlerini beklemek için Haydarpaşa tren garının önündeki vapur iskelesine giderler.

O sırada arkadaşlarıyla İstanbul'u gezmeye gelen Tarık da oradadır. Şans eseri aynı deniz motoruna binerler. Şarkı söyleyen kız öğrencileri duyan Tarık ve arkadaşları da şarkı söylemeye başlarlar. Sonrasında teknede dans ederlerken, kaza yaparlar. Kazanın etkisiyle Mine boğulma tehlikesi geçirir ve Tarık, Mine'yi kurtarıp, kıyıya çıkartır. Bir balıkçının yardımıyla kendine gelir Mine. Sonrasında İstanbul'a birlikte geldikleri Vildan öğretmen Mine'yi bulur. Mine, Tarık ile vedalaşmak ister fakat Tarık bir vedanın gereksiz olduğunu söyler. Sonrasında dönüş yoluna geçmek için Mine ve arkadaşları trene binerler. Tarık ve arkadaşları da tren garına gelmişlerdir.

Tren hareket ederken öğretmenleri fenalaşır, bunu fırsat bilen Mine trenden iner. Tarık'la buluşan Mine, İstanbul'da birlikte olurlar. Fakat o gece kaldıkları otel, fuhuş yapıldığı şikayetiyle polisler tarafından basılır. O sırada polis tarafından aranan Mine'yi de Tarık'la birlikte ele geçirirler. Mine'nin babası ve ailesi İstanbul'a gelirler. Mine'nin babası kızına ve Tarık'a tepki gösterir. Mine'nin 17 yaşında olması nedeniyle babası şikayetçi olur ve Tarık'ı gözaltına alırlar. Tarık, Mine ile evlenmek istediğini söyleyince mahkemeye çıkartılırlar ve Mine de onunla evlenmek istediğini söyler. Böylece Tarık serbest kalır. Fakat Mine'nin ailesi kızlarını Tarık ile evlenmesini istememektedirler. Mine'nin ailesinden biri Tarık ve babasını öldürmeye çalışır. Tarık adamı engellemeye çalışırken silah ateş alır ve Mine'nin akrabası vurulur. Bunun üzerine Tarık yeniden hapse girer. Tarık hapisteyken Mine'nin hamile olduğu anlaşılır. Bebek dünyaya gelince Mine'nin ailesi bebeği birine vermek ister fakat bu gerçeği Tarık'ın babası öğrenir, bebeğin peşine düşer. Bebeği alan kişiyi takip ederek bebeği almak ister. Tüm parasını vererek bebeği onlardan alır. Tarık'ın babası bebeği görmesi için hapishaneye götürür. Bu arada 18 yaşını geçen Mine bir mektup bırakarak evden kaçıp, İstanbul'a gelir. Tarık'ın babası tüm parasını bebeği alabilmek için verdiğinden sokaklarda seyyar satıcılık yaparak geçinmekte ve torunu Mirgün'e bakmaktadır. O sırada af çıkar. Tarık babasını göremeden, babası ölür. Bir başına kalan Mirgün'ü mahalleden biri sahiplenir. Bu sayede Tarık kızına kavuşur. Tarık kızına bakmak için çalışmaya başlar, ne iş olsa yapar. Bir gün bir afişte satış yaptıkları sinemada konser olacağını görürler. Sahnedeki sanatçılardan biri de Mine'dir. Tarık onu görür görmez tanır ve eve döner. Bu sırada Tarık Mine'nin ismini değiştirdiğini ve başka ünlü bir sanatçı ile nişanlandığını öğrenir. Bir sonraki gün konsere kızını da götürmeye karar verir. Kızı annesi olduğunu bilmeden Mine'den imza alırken, küçük kız babasına seslenir. Tarık tanınmamak için kızı bırakıp kaçır. Mine ve nişanlısı kızı alıp polise giderler. Kızın babasını bulamayan ikili çocuğu alıp evlerine dönerler. Bu sırada Mine'nin babası Mine'yi eve dönmesi için zorlar ve tehdit eder. O sırada polisler gelir ve olayı yatıştırır. Mine'nin sahne aldığı yere Tarık onu dinlemeye gider. Mine'nin babası da oradadır ve Tarık'ı görür. Adamlarını Tarık'ı takip etmeleri için gönderir. Tarık'a ateş ederler fakat kolundan vururlar. Yaptığı hatadan pişman olan adam, Mine'nin babasının Mine'yi kaçıracağını itiraf eder. Mine kaçırılırken polis tarafından yakalanırlar. O sırada Tarık'da oraya gelir ve Mirgün babasını görür. Mine Tarık'ı tanır

ve o sırada Mine bebeğinin ölü doğmadığını, Mirgün'ün kendi çocuğu olduğunu öğrenir. Mine, Tarık ve Mirgün birbirlerine kavuşurlar.

14. 1968 - Son Hatıra – Ertem Göreç - Er Film

Filmin baş karakteri Ferit, babasını kaybettikten sonra uzak akrabası Semih Bey'in yanına, İstanbul'a gelir. Semih bey zor durumda olan Ferit'e fabrikasında iş verir. Semih hemen fabrikaya yakın bir oda bulup kiralar. Fabrikadaki ilk iş gününde, öğle yemeğinde yine fabrikada çalışan Ayşe'yi görür ve görür görmez hoşlanır. Fakat fabrikadaki işçilerin birbirleriyle yakınlaşması kesin olarak yasaktır. Bir gün fabrikanın sahibi Semih Bey, Ferit'in ne kadar zor şartlarda çalıştığını görür ve müdüre işinin değiştirilmesini söyler ve böylece daha iyi bir işe terfi olur. Bir iş çıkışı Ferit, Ayşe'yle karşılaşır ve bir sonraki hafta sinemaya birlikte gitmeleri için söz alır. Birlikte sinemaya gittikten sonra Ferit, Ayşe'ye para kazanma ve lüks içinde yaşama hırısından bahseder. Ferit bir gün fabrikada çalışırken Semih Beyin arabasının bozulduğu haberi gelir. Arabayı tamir etmeye Ferit gider, o sırada Semih Bey Ferit'i evlerine davet eder. Ferit, Semih Beylerin evlerindeki partiye gittiğinde, Semih beyin kızı Selma ile tanışır. İlerleyen saatlerde Selma ile yakınlaşırlar. Fabrikanın müdürü de Selma'dan hoşlanmaktadır ve Semih Bey'in Ferit'i sürekli terfi ettirmesinden rahatsızdır. Bir gün Ayşe, annesinin hasta olması nedeniyle bir süre izin alıp onu ziyarete gider. Ayşe'nin yokluğunda Selma ile bolca vakit geçirir Ferit.

Ayşe döndüğünde Haydarpaşa tren garında Ferit'i görmeyi umsa da Ferit gelmemiştir. Hayalkırıklığı içerisinde Ayşe eve döner.

Selma Ferit'i bir sokak ileride bırakır arabasıyla. Ferit koşarak eve gider ve Ayşe'ye hiçbir şey olmamış gibi davranır, yalan söyler. Ferit hayatı ikiye bölünmüş şekilde bir gün Ayşe ile bir gün Selma ile vakit geçirir. Bir gece eve geç döndüğünde Selma, Ferit'i çok sevdiğini ailesine açıklar. Semih bey ve eşi bu ilişkiye karşı çıkarlar. Ayşe, hamile olduğu gerçeğini Ferit'e açıklar ve Ferit büyük bir çıkmazın içerisine girer. Bu arada Selma ile de evlenme planları yapmaktadır. Ferit Selma'ya bu çocuğu doğurmaması gerektiğini ve bu gerçeği herkesten saklamaları gerektiğini anlatır. Sonrasında Ayşe'yi terketmeyi düşünür fakat meyhanede bir kadının hikayesini

dinledikten sonra vazgeçer. Bir gün Ayşe ile sahilde gezerlerken fabrikanın müdürü onları görür ve gidip Selma'ya her şeyi anlatır. Fakat Selma Ferit'i affetmez. Bu arada Ayşe'de gerçekleri öğrenir, Ferit'e onu istemediğini söylese de yıldırım nikahıyla evlenirler. Doğumda bebek dünyaya gelir fakat doktorlar Ayşe'yi kurtaramazlar. Ayşe'nin cenazesine Selma da gelir ve Ferit'in peşinden gider.

15. 1972 - Sarı Öküz Parası - Nişan Hançeryan - Erkan Film

Ali köy meydanındaki folklör gösterini izlemektedir. Bir süre sonra küçük bir çocuğu çağırıp tosununun hasta olduğunu ve evine gidip nasıl olduğunu öğrenmesini ister. O sırada evden çıkan kadın tosunum bizi bırakıp nerelere gittin diyerek feryat yaktaktadır. Çocuk geri dönüp Ali'ye tosunun öldüğü haberini varır. Ali koşarak eve gider ve tosununun öldüğünü görür. Öküzü olmadan tarlasını nasıl süreceğini, nasıl geçineceklerini düşünür. Köy kahvesinde arkadaşlarına dert yanar. Kahvede biri bir adres verip İstanbul'a gitmesini orada para kazanabileceğini söyler. Ali uzun süre düşünür fakat borçları olduğu için İstanbul'a gitmek zorunda kalır hiç istemese de. Yürüyerek İstanbul'a doğru yola düşer Ali. Yolda küçük Hasan onu beklemektedir ve onu da yanında götürmesini ister. Fakat Ali buna izin vermez. Ali yolun geri kalanını tren ile gider.

İstanbul'a Haydarpaşa garından giriş yapar. İstanbul'da gördüğü ilk yapı olan Haydarpaşa garını uzun uzun inceler. Garın meşhur merdivenlerinden inerek vapura biner. Önüne geleni adresi sorar fakat kimse bu adresi bilmemektedir. Son olarak sorduğu kişi adresi bilmediğini, yakınlardaki işyerlerine işçiye ihtiyaçları olup olmadığını sormasını önerir.

Böylece Ali, Unkapanına girip plak şirketlerine çalışan ihtiyacı olup olmadıklarını sorar fakat hepsinden eli boş döner. Gece başı boş şekilde dönerken bir striptiz ve dans klubünden içeri girer. Gördükleri karşısında Ali'nin nutku tutulur. İçki içtiği için gaza gelir, sahneye çıkıp dans etmeye başlar. Sıra hesap ödemeye gelince parası olmadığını söyler. İşletme sahipleri üzerine yürüyünce hepsini döver. Tam klüpten çıkarken işletme sahibi onu görür ve orada ne aradığını sorar. Elindeki kağıtta

yazan adresi aradığını söyler. Şans eseri adresin sahibi klübün işletmesinin arkadaşıdır. Böylece Ali aradığı adresi bulur ve o adamın yanında kalmaya başlar. Bu adam kirli işler yapmaktadır ve Ali'yi bu işlerde kullanacaktır. Polisin Ali'den şüphelenmeyeceğini düşünür. Ali'ye bir çanta teslim edip verdiği adrese götürmesini ve o adresten aldığı çantayı da kendisine geri getirmesini söyler. Ali yola düşer. Uzunca bir süre aradıktan sonra nihayet çantayı teslim edeceği adresi bulur. Adresin sahibi güzel bir kadındır. Kadın Ali'ye yakın ilgi gösterir. Sonrasında Ali çantayı teslim alıp adresten patronuna geri götürür. Bunun karşılığında da parasını alıp ayrılır. Köyde bu adresi Ali'ye veren adam patrona gidip, Ali'nin öküzünü zehirleyip buraya getirmekle iyi yaptığını söyler. Patronu da onu onaylar. Ali'yi merak eden ve özleyen karısı da Ali'nin peşinden İstanbul'a gelir. Bu sırada Ali ona verilen çantayı ikinci adrese götürür. Götürdüğü bu adreste de kadınların saldırısına uğrar. Bu sırada Ali'nin karısı Emine, Ali'nin kaldığı yeri bulur ve çalıştığı yerin adresini sorar. Çantayı teslim edip aldığı çantayı geri getiren Ali bu işi daha fazla yapmak istemediğini söyler. Patronu ise ona bunun onu son işi olacağını söyler. Bu son iş patron için büyük bir iştir. Aldıkları mallar karşısında Ali'yi sahte para ile geri göndereceklerdir. Patron dışarı çıkar o sırada evde kalan sevgilisi Emniyet müdürlüğünü arar. Patron bu konuşmayı duyar ve kadını döver. O sırada Ali odaya girer, kadın Ali'ye kaçıp kurtulmasını, adamın kaçakçı olduğunu söyler. Patron dediklerini yapmazsa, karısı Emine'yi bir daha göremeyeceğini söyler. Ali ona inanmayıp karısının sesini duymak istediğini söyler. Karısının sesini duyunca ona bir şey olmaması için patronun dediğini yapmaya karar verir. Eroin karşılığında para değişimini yapmaya giderler. O sırada patronun evde bıraktığı sevgilisi kendine gelir. Koşarak bir telefon kulübesine gider ve polisi arar. Tam para ve eroin değişimi yapılırken Ali çantanın sahte para dolu olduğunu söyler ve iki taraf arasında çatışma çıkar. Bu sırada Ali köyde kendisine adresi veren Hüseyin'i görür ve onu döver. Gidip Emine'yi bağlı tuttukları yerden kurtarır. Çatışmaya polis müdahale eder ve Ali'ye kirli işler yaptıran patronunu tutuklar. Patronun karısı rolündeki kadının polis olduğu anlaşılır. Ali'nin neden İstanbul'a geldiklerini ve suçlu olmadığını bildiklerinden ona bir öküz hediye ederler. Ali ve Emine öküzlerini de alıp böylece köyün yolunu tutarlar.

16. 1973 - Azap - Türkan Şoray - Ak-Ün Film

Elif sırtında çocuğuyla istasyon binasına yürümektedir. İstanbul'a hasta çocuğunu götürmek için İstanbul'a gitmeye çalışmaktadır. Tren gelir ve yolculukları başlar. Kısa bir yolculuktan sonra tren Haydarpaşa garına giriş yapar. Elif sırtında çocuğuyla Haydarpaşa garının İstanbul'a açılan kapısı olan merdivenlerinden iner ve hastaneleri sorar. Cerrahpaşa'ya gitmeyi tercih eder, bu nedenle vapura biner. Yürüye yürüye Cerrahpaşa hastanesine kadar gelir. Sıra numarası alır ve sıranın en sonunda bekler. Elif'in oğlu Murat konuşamamakta ve yürüyememektedir. Elif'in kocası Murat oğlunun doğumunu görememiştir. Bu nedenle Elif oğluna eşinin adını koymuştur. Çocuk doğduktan bir süre sonra sorunsuzca yürümeye ve konuşmaya başlar. Fakat bir gün çocuğa bir şeyler olur ve küçük Murat yürüyemez, konuşamaz olmuştur. Köy yerinde neyi denedilerse de çocuğu iyi edememişlerdir. Bu nedenle çocuğunu İstanbul'a getirmiştir ve çocuğunun iyileşeceğine çok inanmaktadır. Fakat doktor yapılacak bir şey olmadığını, çocuğu alıp köyüne dönmesini söyler ve çok da ilgilenmez. Bir gün sonra yeniden gelmelerini çocuğun röntgeninin çekileceğini söyler. Geceyi geçirmek için bir parka giderler. Fakat bekçi orada kalamayacaklarını bir otele gitmelerini söyler. Sabah olur olmaz hastanenin yolunu tutar. Doktorlar çocuğu muayene ederler ve anne karnında iyi beslenmediği için kalp ve beyinde sorun olduğunu, çocuğun iyileşmesinin imkansız olduğunu söylerler. Ancak kalbine pil takılırsa yaşayabileceğini iletirler. Elif olağanca saflığıyla yolda gördüğü işportacılara çocuğunun kalbi için pil gerektiğini söyler. Açıkgöz işportacı onu beklemesini ve 3 bin liraya pili bulabileceğini söyler. İşportacı gider ve elinde bir paketle geri gelir. Elif tüm parasını çocuğunun kalp pili sandığı şeylere verir. Koşarak hastaneye geri döner ve pilleri doktora verir. Doktor ona kandırıldığını söyler ve Elif tüm parasını 5 liralık pillere verdiğini anlar, yıkılır. Umutsuzca bir gece kaldığı otele geri döner. Parası olmadığını, borç olarak yazmasını söyler otele fakat otelde kalan insanların iyi niyetli olmadığını anlayıp oradan ayrılır. Bir sokak köşesinde oğlu Murat ile geceler. Sabah insanlar Elif ve oğlunu görüp dilenci sanarlar. Çocuğuyla aç açık kalan Elif restoranlardan ekmek ve iş ister. Yolda gördüğü kadınlara iş sorar, kadınlardan biri hizmetçi aramaktadır. Fakat kadın çocuğunu istemez. İş bulamayınca sarhoşlarla dolu bir parkta sabahlamaya gider Elif. Birkaç adam birlik olup Elife saldırırlar, döverler. O sırada bir kadın gelir ve polis diye bağırır. Onun bağırmasını

duyan adamlar kaçar. Kadın geri gelip Elif'e onunla gelmesini söyler. Kadın iyi biri gibi görünür fakat Elif'i bir adama doktor diye tanıtıp pazarlar. Adam kadına, Elif için 250 lira verdiğini söyler ve Elif evden kaçar. Bir kuyumcu dükkanının önünden geçerken camı kırıp altınları çalar fakat yakalanır. Kuyumcu davacı olur. Elif'in anlattıklarını duyunca davasından vazgeçer ve biraz para verir. Hemen hastaneye giderler. O sırada başka bir acil hasta gelir. Ambulansla gelen hasta kötü durumdadır ve böbrek nakline ihtiyacı vardır. Tüm konuşulanları duyan Elif böbrek verebileceğini, karşılığında da çocuğunun pil parasını ödemelerini söyler. Elif ve diğer yaralı hemen ameliyata alınır, böbrek nakli gerçekleşir. Bu sırada oğlunun ameliyatının yurtdışında yapılabileceğini, sadece pille olmayacağını öğrenir. Böbreğini verdiği adama durumu anlatır. Adam elinden geleni yapacağını söyler. Fakat ameliyat parası çok fazladır. Ve doktor ameliyat edilirse çocuğun yaşama şansının ancak yüzde on beş artacağını söyler. Çocuğu hastaneden alıp götürürler. Ancak çocuğu yurtdışında göndermek yerine götürüp bir aileye verirler bakmaları için. Para karşılığında çocuğa bakan aile çocuğa kötü de davranmaktadır. Çocuğunun yurtdışına tedaviye gittiğini sanan Elif hastanede yatmaktadır. İyileştiğinde ünlü bir iş adamına böbreğini verdiği için gazeteciler tarafından ilgi çeker ve kendisine ödülleri verirler cesareti için. İş adamı çocuğun yurtdışında olmadığını öğrenilmesinden korkmaktadır. İş adamı Vedat bey bonkörlüğüyle gazetelere çıkmakta, herkes çocuğu Avrupa'ya tedaviye gönderdiğini sanmaktadır. Elif sık sık Vedat beyin evine gider ve çocuğunu sorar. İş adamı Vedat bey yalan söyler ve Elif'i oyalar. Bir gün yine Vedat beyin evine çocuğunun nasıl olduğunu öğrenmeye gider. O sırada çocuğunu verdikleri aileden biri eve gelir. Adam panikle çocuğun morardığını ve ölmekte olduğunu Avrupa'ya tedaviye gittiğini düşündüğü çocuğu evde ölmüştür. Vedat Bey eve döner. Eve geldiğinde kapıda onu Elif beklemektedir kucağında ölmüş çocuğuyla. Vedat bey çocuğunu kurtarmanın bir yolu olmadığını söyler Elif'e. Kendisinin suçlu olmadığını, Elif'e istediği kadar para vereceğini söyler. Elifse ondan aldığını geri ister ve adamı bahçe makasıyla öldürür.

17. 1973 - Gelin - Ömer Lütfü Akad - Erman Film

Ömer Lütfü Akad'ın göç filmleri üçlemesinin ilk filmidir. Ardından Düğün ve Diyet isimli filmler çekilecektir. (Esen, 2010, s.96)

Film trenin Haydarpaşa Gar'ına girişiyle başlar. Taşradan büyükşehire gelen insanlar arasında Meryem, kocası Veli ve çocukları Osman da vardır. Onları trenden Veli'nin abisi alır ve vapurla karşıya geçerler. Meryem'in ilk defa gördüğü İstanbul karşısında adeta nutku tutulmuştur. İstanbul'a Veli'nin abisinin yanına yerleşirler. İlk gecelerinde çocukları Osman ağırlaşır. Veli durumu umursamaz, soğuk algınlığıdır der geçer. Velinin annesi ve kız kardeşi Meltem'e evde rahat vermezler. Osman evde sık sık fenalaşmaktadır. Çocuğu hastaneye götürmek yerine okuyup üflerler, Meryem çocuğunu doktora götürmek istese de babaannesi bu fikre karşı çıkar. Osman bir gün çocuklarla oynarken yolda bayılır. Fabrikada çalışan ve Veli'nin ailesi tarafından çalıştığı için kötü gözle bakılan bir kadın bayılan Osman'ı alıp evine götürür. Fabrikada çalışan daha aydın olan kadın Meryem'e ısrar eder çocuğu hastaneye götürmeleri için. Tüm karşı çıkmalarına karşın Meryem çocuğunu alıp, memleketlisi olan kadınla birlikte hastaneye götürür. Fakat o gün tüm işlemler bitmediğı için çocuğun ne hastalığı olduğunu öğrenemezler. Hastane dönüşü evdeki çocuklardan biri Meryem'i sokakta gördüğünü söyler. Eve geldiğinde Veli'nin annesi Veli'yi doldurur. Veli çocuğun hasta olduğuna inanmaz ve hastaneye gitmelerine müsaade etmez. Ona rağmen Meryem çocuğu yeniden hastaneye götürür ve Osman'ın kalbinde delik olduğunu, ameliyat olması para gerektiğini, ameliyat olmazsa iki, üç aydan uzun yaşamayacağını öğrenir. Meryem öğrendiğı her şeyi Veli'ye ve ailesine anlatır. Ailesi çocuğun hasta olduğuna inanmaz. Meryem çocuğunun hasta olduğuna kimseyi inandıramaz. Osman her geçen gün daha da zayıf düşmektedir. Veli ve ailesi iş derdine düşmüş çocuğu hiç umursamamaktadırlar. Meryem iş kurmaya çalışan kocasının ailesine sahip olduğu tüm altınları verir ki iş kurup çocuğun ameliyat parasını kazanabilsinler. Fakat Veli'nin babası sürekli Meryem'i oyalamaktadır ameliyat günü için. Veli sürekli çalışmakta, hem Meryem'i hem de Osman'ı umursamamaktadır. Ameliyat için neredeyse iki ay beklemişlerdir. Bir kurban bayramında Osman yeniden fenalaşır ve ölür. Bugün yarın diyerek ameliyat olmasına izin vermedikleri Osman annesinin kollarında ölür. Eşinin ailesine Kurban bayramında çocuğunu kurban ettiklerini söyler. Bir gün Meryem Veli'nin babasının bakkal dükkanını ziyaret eder ve yeniden hamile olduğunu söyler. Ve verdiği altınlar kadar parayı geri ister. O sırada arbede yaşanır ve dükkanda yangın çıkar. Meryem daha önce Osman'ı hastaneye götürmesine yardımcı olan çiftin evine sığınır. Veli'nin Meryem'in nerede olduğundan haberi yoktur. Bir akşam Veli'nin abisi

Meryem'e yardım eden adamın yolunu keser ve Meryem'in yerini, fabrikada çalıştığını öğrenir. Öğrendiklerini Veli'nin babası Veli'ye anlatır ve namuslarını temizlemesini söyler. Veli Meryem'in fabrika çıkışına gider ona verilen silahı alıp. Meryem'le karşılaşır, fabrikada kendisine de iş olup olmadığını sorar, birlikte oradan ayrılırlar.

18. 1974 - Salak Milyoner - Ertem Eğilmez - Arzu Film

Film düğün sahnesiyle başlar. Dört kardeşten en safı olan Saffet evlenmektedir. Düğün gecesi eğlenirken Himmet, Hayret, Saffet ve Gayret'in babaları Kayserili Behçet fenalaşır ve ölmeden önce tarlalarındaki bir yeri kazmalarını söyler. Kazı sonucunda bir küp bulurlar ve küpün içinden mektup çıkar. Mektupta altınların İstanbul'da olduğu ve İstanbul'a gidip asker arkadaşı olan Mehmet Çavuş'u bulmaları gerektiği yazmaktadır. Dört kardeş birbirlerini atlatarak İstanbul'a gitmeye çalışırlar fakat sonunda dördü birlikte İstanbul'un yolunu tutarlar. İstanbul'a Haydarpaşa tren garının merdivenlerinden merhaba derler ilk olarak. Beyazıt Sahaflar Çarşısına giden kardeşler, Mehmet Çavuş'u bulur ve kendilerini tanıtırlar. Mehmet Çavuş 4 kardeşi alıp evine götürür ve babalarının kendisine bıraktığı emaneti verir. Emanet bıraktığı kutunun içinden define haritası çıkar. Kardeşler define haritasını da alıp İstanbul'un her yerinde hazineyi aramaya başlarlar. Bütün çabalarına rağmen hiçbir şey bulamayan kardeşler sonunda gömünün Mehmet Çavuş'un evinin altında olduğuna kanaat getirirler. Mehmet Çavuş ve karısından gizli gizli evin altını kazmaya başlarlar. Bir gün şans eseri Mehmet Çavuş kazdıklarını görür ve kardeşlere devam etmelerini söyler. Evin altında define olduğunu düşünen Mehmet Çavuş önce evini satmaktan vazgeçer, sonrasında Gayret'in defineyi buldukları haberini alınca yeniden fikir değiştirip evi satmaya karar verir. Fakat bulduklarını sandıkları şey sadece gümüş bir kaptır. Onu çıkartınca evinde altını kazdıkları için ev çöker. En sonunda ellerinde hiçbir şey olmadan köye döner kardeşler ve tarlalarını sürmeye başlarlar. Saffet tarlayı sürerken kullandığı pulluk bir şeye takılır. Diğer kardeşlerinden yardım ister, pulluğun takıldığı yeri inceler, kazmaya başlarlar. Tarladan bir küp çıkar ve içi altın doludur. Böylece dört kardeş sonunda defineyi bulur.

19. 1976 - Nereye Bakıyor Bu Adamlar - Osman Seden - Erman Film

Uzaklaşan trenden insanlara el sallayan Zeki ve Metin sırtlarında heybe ve bavullarıyla Haydarpaşa garına inerler. Haydarpaşa garı çıkışında bir fotoğrafçı merdivenlerden inen insanların fotoğraflarını çekmektedir. Zeki ve Metin Haydarpaşa tren garı merdivenlerinden görürler ilk defa İstanbul'u ve hayrete düşerler. Aradıkları adresi bulmak için vapura yönelirler. O sırada fotoğraf çekmeye devam eden fotoğrafçı, Zeki ve Metin'in vapurun yanaşmasına hayran hayran bakarlarken fotoğraflarını çeker. Vapurda aradıkları adresi sorarlar birine ve Zeki boş boğazlığıyla İstanbul'a Metin'in beşik kertmesiyle evlenmesi için geldiklerini, bu nedenle Mehmet Emmi'yi aradıklarını söyler.

Haydarpaşa garı önünde fotoğraf çeken Tarık, çalıştığı reklam ajansına dönüp fotoğrafları banyo ettirir ve patronuna gösterir. İçlerinden Zeki ve Metin'in fotoğrafını seçer ve bu fotoğrafın ne anlama geldiğini, nereye baktıklarını sorar. Bunun üzerine düşünen reklam ajansı patronu "Nereye Bakıyor Bu Adamlar" temasını beğenir.

Zeki ve Metin, tüm İstanbul'da sora sora Mehmet Emmi'nin evini ararlar ve sonunda bulurlar ve Metin beşik kertmesi Ayşe'yi görür görmez yeniden aşık olur. Metin'in Ayşe ile evlenebilmesi için iş bulmaları gerekmektedir. İş ararken yolda gördükleri yaralı bir adamı hastaneye götürürler. Hastaneye götürdükleri yaralı ölünce Zeki ve Metin suçlanır. Ceza alacaklarını anlayan Zeki ve Metin hastaneden kaçarlar. Hapse girecekleri korkusuyla köşe bucak kaçan Zeki ve Metin, reklam kampanyasında kullanılan kendi fotoğraflarını görürler fakat arandıkları için fotoğraflarının billboardlarda olduğunu sanarlar. Oysa reklam ajansı onları reklamda oynatmak üzere aramaktadır ve bulana 100 bin TL ödül verilecektir. Bunu bilmeyen ikili kaçmaya devam eder ve işler iyice sarpa sarar. Fakat Zeki ve Metin sonunda, fotoğraflarını çeken kişi tarafından bulunurlar. Reklam ajansının onları yerleştirdiği otelde, öldüklerini sandıkları kişinin ölmediğini öğrenirler. Reklam ajansı ile gittikleri görüşmede anlaşılır ve reklam filmi çekerler. Çekim dönüşünde daha önce kurtardıkları adamı yeniden araba çarpar. Hastaneye götürdükleri adam, kendisine araba çarptığını ve reklam ajansının Zeki ve Metin'i kandırdığını söyler. Onları halka tanıtmak için düzenlenen gecede Zeki ve Metin, söylemeleri gereken firma ismini

söylemez, patronlarını sözleşmeyi imzalaması için tehdit ederler gizlice. Reklam ajansı patronu sözleşmeyi imzalamak zorunda kalır ve Zeki ile Metin, patronun onları kandırmak için teklif ettiği paradan çok daha fazlasını kazanırlar.

20. 1979 - Demir Yol - Yavuz Özkan - Adaf Film

Filmin adı önce Provakasyon olarak düşünülmüştür. Daha sonra Fırtına İnsanları olur. Ancak en son olarak Demiryol olmasına karar verilir. (Binark, Mutlu – Çulha, Gani – Kocabıyık, İshak, 2007, s.67)

Film trenin hareket etmesiyle başlar. Haydarpaşa garına yaklaşan tren makas değiştirerek gelirken işçiler grev hazırlığı yapmakta, pankart hazırlamaktadırlar. Trenden inen yolcular çıkış kapısına doğru koşuştururlarken Hasan yolculardan birine kardeşi Bülent'i görüp görmediğini sorar. Bu arada trendeki yolcular ne olup bittiğini birbirlerine sorarlar. Yolculardan biri grev olduğunu, trenlerin çalışmayacağını söyler. Ve işçilerin haksız olduğunu, işçiler yüzünden ülkenin durumunun kötü gittiğini söylerler. Trenden inen bir kadın onu bekleyen arabaya biner ve lüks bir eve gider. Varlıklı bir ailenin çocuğuna İngilizce dersi vermek için oradadır. Evin sahibi bahçede yabancılarla yakında başlayacak olan grevi konuşmaktadır. Grev karşıtı bir kitle yaratabilmek için gazeteleri ve medyayı kullandıklarından bahsederler. Bu arada grev hazırlıkları başlamıştır ve işçiler grev pankartlarını asarlar. Evin sahibi Mert, özel öğretmen Sibel'i ders sonrası bir otele götürür, birlikte olurlar. Grev başlamıştır. İşçiler sendikadan ve medyadan dert yanmaktadırlar. Grev halayları çekilmekte, konuşmalar devam etmektedir. Biraz ileri de başka bir grup grev yapmaktadır ve slogan atmaktadırlar. İki grup birleşmeye çalışsa da görüş farklılıklarından ötürü birleşemezler. Bu sırada Bülent ve arkadaşı bir süper market kamyonunun önünü keserek bir gecekondu mahallesine götürürler ve kamyondaki her şeyi insanlara dağıtırlar. Bu arada olaya polis müdahale eder. Kamyondakiler polisle çatışırlar ve kaçmaya başlarlar. Polis de yakın takiptedir. Arabayı bırakıp yaya olarak kaçmaya başlarlar ve ellerinde silahlarla bir evin ziline basıp içeri girerler. Evdeki yalnız kadını rehin alıp evde beklemeye başlarlar. Bu arada rehin aldıkları kadınla konuşmaya başlarlar. Kadın onların devrimci olduğunu anladığını söyler. O sırada kadının ablası gelir eve. Onu da rehin alırlar. Polislerin uzaklaştığını gören Bülent ve arkadaşı evden

nasıl kurtulacaklarını düşünmeye başlarlar. Sabah Hasan erkenden grev yerine gelir. Müdürler gelmiş, işçilerin çalışmak istediğini grevi bitirmelerini söyler. Hasan bu teklifi kabul etmez. Grevin yapıldığı Haydarpaşa garına bir otobüs dolusu polis gelir. Hasan çatışmaya zorlandıklarını fakat yasal haklarını kullandıklarını söyler. Polis söylediklerini umursamaz. Bu sırada halk dışarıda greve karşı olarak toplanmış tezahürat atmaktadır. Grev büyük katılımı ile devam ederken bir kısım işçi çalışmaktadır. Hasan ve arkadaşları grev kırıcılarını ikna etmeye çalışmaktadırlar. Hasan'a telefon gelir. Arayan kardeşi Bülent'le birlikte polisin elinden kaçmayı başaran Selim'dir. Telefonla konuştuktan hemen sonra polisler gelir ve Selim'i vururlar. Bülent evde Selim'i beklemektedir. Kapı çalar gelen komşularıdır. Bunun üzerine Bülent ev sahibini rehin alıp odaya kaçır. Misafirliğe gelen komşular evlerinin önünde bir anarşist vurulduğunu söylerler. Evin küçük kızı sınavlarını olduğunu söyleyip komşuları kibarca kovar. Onlar giderken Hasan ve karısı, kardeşi Bülent'i almaya gelir. Bülent arkadaşı Selim'in öldürüldüğünü öğrenir. Hep birlikte evi terk ederler. Haydarpaşa garında grev devam etmektedir. Hasan, Bülent'in arkadaşlarını çağırır ve silahı bırakmalarını, onların bu davranışlarının greve zarar verdiğini anlatır. Bülent bir gecekondu mahallesinde polisten saklanmaktadır. Camları gazetelerle kapanmış bir evde olan Bülent sıkıntıdan pencerelere yapıştırılmış eski gazeteleri okumaktadır. Ablası ona ziyarete gelir ve dayanışma gecesine gideceğini söyler. Dayanışma gecesine gitmek için evden çıktığı anda polis yakalar ve eve baskın yapar. Bülent evde slogan atmaktadır. Çatışma çıkar ve Bülent vurulur. Bülent'in ablası polislerin elinden kurtulur ve grev alanına gelir. Bülent'in vurulduğunu haber verir. Hemen kardeşinin yanına koşar fakat polis içeri almaz. Bülent'in öldürülmesiyle grev daha da alevlenmiştir. Bülent'in evlerine saklandığı öğrenci kız da greve destek olmaya gider ve polis tarafından yakalanır. Kardeşinin tam zıttı bir karaktere sahip olan İngilizce öğretmeni kardeşini aramak için grev alanına gider. Kardeşinin tutuklandığını öğrenen Sibel öğretmen, patronunun işyerine gider ve kardeşinin tutuklandığını söyler. Bunun üzerine öğretmeni ofisinden kovar. Grev devam etmekte fakat devlet işçilerinin şartlarını kabul etmemektedir. Grev boyunca yalan haber yapan gazeteler işçilerin Haydarpaşa'yı bombaladığı haberini yapar. Sonrasında grev alanında yangın çıkar. Trenler yanar. İşçiler denizden kovalarla su çekerek yangını söndürmeye çalışırlar.

Söndürürler fakat bazı vagonlar yanar. Provakasyon olduğunu bilen işçiler grevi bırakmaz, direnmeye ve daha da kenetlenmeye devam ederler.

Tarık Akan, filinin çekininden 26 yıl sonra şu açıklamada bulunmuştur:

"Demiryol, o dönemin politik olarak çok sert ve şu andaki düşünceme göre yanlış bir sol filmidir. Sertliğe evet, Yavuz Özkan'ın da aynı düşüncede olduğunu sanırım. İçerik olarak çok sertti ama benim sevdiğim, güzel bir film." (Özgüç, 2010, s. 145)

21. 1981 - At - Ali Özgentürk - Kentel Film

1979 yılında yaşanmış bir olaydan alınmış bir hikayedir. Film bir köyde farklı Türk ritüelleri gerçekleştiren bir topluluk görüntüsüyle başlar. Bu sahneler belgesel tarzında çekilmiştir. Köyde yaşayan Hüseyin oğlu Ferhat'ı okutma ve ona at alma sözü verir. Evlerini ağaya ipotek edip İstanbul'a trenle seyyar satıcılık yapmaya giderler.

Baba oğlun İstanbul'a girişleri Haydarpaşa garından olur. Gar önünde bir çocuk bir adamdan dayak yemektedir. Ancak bu sahnenin filmle bir ilgisi yoktur. Bu olay kurnaca olarak mı çekilmiştir veya tesadüfen bu olay film çekimi sırasında yaşanmış mıdır bilinmemektedir.

Hüseyin ve Ferhat İstanbul'da sağlıklı koşullarda kalmaktadırlar. Oğlu ölmüş bir kadın delirmiştir. Hüseyin zabıtanın kaçarken çok zorluk çeker, sonunda da yakalanır ve arabası elinden alınır. Bir arkadaşı ona akıl hocalığı yapmaktadır. Devlet parasız yatılı okuluna vermek ister oğlunu ama memur okula babası ölmüş çocuklarının alındığını söyler. Ferhat köye dönmek istediğinde ısrarcı olunca Hüseyin'den dayak yer. Hüseyin pazarcıların onu öldüreceğine bile bile pazarda bir yer kaparak bıçaklanarak öldürülür. Ferhat da cenaze ile birlikte köye döner.

22. 1996 – Eşkiya – Yavuz Turgul – Filmacass

35 yıl önce Cudi dağlarında jandarma tarafından eşkiya olduğu için yakalanan Baran, cezası bitip hapisneden çıkar. O dönem onunla birlikte hapse girmiş diğer

eşkıyalar ya hastalıktan ya da bölgedeki hesaplaşmalardan ötürü ölmüşlerdir. Baran hapishaneden çıkınca ilk iş olarak köyüne döner. Döndüğünde köyünün Fırat nehri suları altında kaldığını görür. Yanına Ceran ana gelir. Köyün sular altında kaldığını, herkesin göçmek zorunda kaldığını anlatır. Baran'a İstanbul'a gitme dese de dinlemeyeceğini söyler ve onu mermilerden koruması için boynundaki muskayı çıkartıp verir. Bu muskanın onu mermiye karşı koruyacağını söyler. O gece Baran, kanlısı Mustafa'yı bulur. Neden onu jandarmaya ihbar ettiğini sorar. Mustafa paraya kandığını, Berfo'nun onu ihbar etmesini söylediğini anlatır. Berfo Baran'ın çocukluk arkadaşıdır. Baran Mustafa'ya bunu neden yaptığını sorar ve Berfo'nun, Baran'ın çocukluk aşkı olan Keje ile gittiğini öğrenir. Berfo Keje'yi elde etmek için Baran'ı ihbar ettirdiğini öğrenir. Baran ilk trenle İstanbul'a doğru yola çıkar. Birlikte yolculuk ettiği kompartımanda Cumali adından bir gençle tanışır.

Tren İstanbul'un giriş kapısı olan Haydarpaşa garına yanaşır. Camdan dışarıya bakan Cumali, dışarıda kendisini bekleyen polisleri görür. Cumali panikle, çantasını Baran'a verir ve çantayı Tarlabasına getirmesini söyler. Trenden inerken polisler tarafından yakalanır. Ekip arabasına bindirilir ve çantası kontrol edilir. Çantasında hiçbir şey çıkmaz çünkü çanta Baran'ındır.

Cumali hemen Tarlabası'ndaki tamirhaneye gider. İçi uyuşturucu dolu çantayı başkasına verdiği için dayak yer. O sırada Baran elinde çantayla gelir. Ve adamların elinden kurtulurlar. Cumali Baran'a para vermek ister ama Baran kabul etmez. Tarlabası sokaklarında kalakalan Baran çevresine bakınmaktadır. Cumali onun yol iz bilmediğini görünce ona yardımcı olmak ister ve onu izbe bir otele götürür. Baran Keje'yi bulmak için dışarı çıkar. Cumali Baran'ın kaybolmasından korkar ve onunla birlikte gider. Bütün gün ararlar ama kimseyi bulamadan dönerler. Cumali sevdiği kızı alıp hapishaneye abisini görmeye götürür. Kızın abisi hapishaneden kaçmak için paraya ihtiyacı olduğunu söyler Cumali'ye. Cumali kızın ağlaması üzerine abisi için parayı bulacağını söyler. Baran televizyon izlerlerken, aradığı Berfo ismiyle bilinen Mahmut'u görür programda. Hemen koşarak Cumali'yi bulur fakat onlar gelene kadar program biter. Baran Cumali'ye onu o adama götürmesini söyler. Cumali ve arkadaşı oto teybi hırsızlığı ve uyuşturucu işi yapmaktadırlar. Baran Cumali'ye uyuşturucu

işinden uzak durmasını söyler. Cumali Baran'ı televizyonda gördüğü çok zengin olan Mahmut'un (Berfo) evine götürür. Mahmut arabayla evden ayrılırken Baran'ı görür. Araba oradan ayrıldıktan hemen sonra bir minibüs gelir, Cumali ve Baran'ı polisler yakalarlar. Polisler Mahmut'un evinin önünde neden durduklarını sorar. Cumali iş aramak için çıktıklarını kötü bir niyetleri olmadığını söyler. Polis ikisini de serbest bırakır. Bu sırada başka bir araba gelip Baran'ı alıp Mahmut'un evine götürürler. Evde Baran'ı Mahmut beklemektedir. Baran Keje'nin yaşıyıp yaşamadığını ve kendisine neden ihanet ettiğini sorar. Berfo aşık olduğu için yaptığını ve Baran'ın altınlarını çalıp Keje'yi satın aldığını söyler. Keje Mahmut'la geldiğinden beri tek kelime bile konuşmamıştır. Mahmut Baran'ın yanına getirtmesinin nedenini açıklar. Gidip Keje ile konuşmasını ister. Keje Baran'la da konuşmazsa dünyaya küstüğünü anlayacaktır. Baran Keje'nin yanına gider. Keje Eşkıya'yı görür görmez tanır ve onunla konuşur. Berfo onları kapının arkasında dinlemektedir ve Keje'nin konuştuğunu duyar. Baran Keje'ye onu gelip alacağını söyler ve gider. Cumali ve arkadaşları verilen işleri yaptıkları için mafyaya dahil olurlar. Baran'a sevdiği kız Emel'in abisi için bu işi yaptığını söyler. Cumali Emel'i sık sık abisini ziyarete götürür. O sırada otelde kalan bir kadın Baran'a yakınlık gösterir. Fakat Baran onu geri çevirir. Cumali sokakta arkadaşlarıyla sohbet ederken sevdiği kızın annesi gelir ve kızının kaçtığını söyler. Cumali bir şey yapmadığını söyler. Bunun üzerine annesi kızının hapisteki sevgiliyle kaçtığını söyler. Cumali hapisteki kişinin abisi olup olmadığını sorar. Annesi mektubu gösterir ve Cumali her şeyi anlar. Bir araba durur ve iş yaptıkları mafya babasının Cumali'yi çağırdığını öğrenirler. Mafya babası mallarının eksik olduğunu ve Cumali'den şüphelendiklerini söyler. Cumali mahalleye dönüp Baran'ı ve arkadaşlarını alıp Emel'i bulmaya gider. Emel ve abisi olduğunu söylediği kişi bir otel odasında yataktadırlar. Cumali silahını çeker, Emel için mafya babasının malını çaldığını söyler. Tam vuracakken Baran onu durdurur ve onlar için hapse girmeye değmeyeceğini söyler. Gitmek için odadan çıktıklarında Cumali geri döner ve ikisini de vurur. Polis mahallede Cumali'yi beklemektedir. Cumali ve Baran polisi görüp kaçmaya başlarlar. Cumali kolundan yaralanmıştır. İkisi bir kiliseye sığınır. Gün ağarınca Cumali halasının evine gider saklanmak için. Fakat halası onları istemez. Kaçmak için para aramaktadırlar. Cumali arkadaşlarını arar, arkadaşları polisin gittiğini geri gelmelerini söyler. Baran Cumali'ye gitmesini, bir iş olduğunu söyler ve Keje'ye gider. Durumu

anlatıp şehirden gitmek zorunda olduklarını söyler. Keje'ye onunla gelip gelmek istemediğini sorar. Keje gelirim der ve Baran onu gelip aacağını söyler. Cumali mahalleye döndüğünde mafya babasının adamları onu beklemektedir. Baran mahalleye gelip Cumali'yi sorunca mafya babasının adamlarının onları götürdüğünü öğrenir. Baran mafya babasına gider ve Cumali'yi serbest bırakmasını söyler. Cumali'nin borcunu üstlenir ve onu serbest bırakmasını söyler. Baran parayı bulmak için Keje'nin yanına gider ve Cumali'yi kurtarmak için ondan para ister. Birlikte Berfo'ya giderler ve Berfo Baran'a çek verir. Berfo bir çocuğun hayatına karşılık Keje'den vazgeçtiğini söyler. Baran ne olursa olsun Keje'den vazgeçmeyeceğini söyler. Baran mafya babasına parayı verir, Cumali ve arkadaşlarını kurtarır. Polisler her yerde Cumali'yi aramaktadır. Çıkışta yakalanmamak için ayrılırlar. Baran yolda kaybolur. Cumali mahalleye geldiğinde mafya babasının adamları geri gelip çekin karşılıksız çıktığını söylerler ve Cumali'yi vururlar. Baran mahalleye geldiğinde durumu öğrenir ve Cumali'yi evin terasında yaralı halde bulur. Cumali ölünce Baran oradan ayrılp Berfo'nun yanına gider. Cumali'nin öldüğünü ve çekin sahte çıktığını söyler. Baran Berfo'yu vurur sonrasında gidip mafya babası ve onun adamlarını vurur. Otele döner ve kaçmaya başlar. Polis her yerde onu aramaktadır. Evin çatılarından diğerine atlayarak kaçmaktadır. Hava kararınca polis Baran'ı saklandığı çatıda bulur. Çatışmaya başlarlar. Çatışma sırasında Baran kaçarken Ceran ananın ona verdiği mermilere karşı koruyan muskayı düşürür. O sırada kutlama için havai fişek atılır. Gördüğü şey karşısında hayrete düşen Baran şaşırır ve saklandığı yerden çıkar. Polisler Baran'ın yerini tespit ederler ve onu vururlar. Baran çatının kenarına çıkıp kendini bırakır. O sırada havai fişekleri ve bir yıldız kaydığını gören Keje, Baran'ın öldüğünü anlar.

23. 2001 – Hiçbir yerde - Tayfun Pirselimoglu – Mine Film

Hiçbir yerde filminin büyük bölümü Haydarpaşa garında geçmektedir. Çünkü filmin ana karakteri Şükran Haydarpaşa garında gişede çalışmaktadır. Şükran daha sonra uzun bir yolculuğa çıkacağı için film Haydarpaşa garından uzaklaşır ancak özellikle filmin ilk bölümü genellikle Haydarpaşa garında geçmektedir. Diğer birçok filmden farklı olarak Hiçbir yerde filminde Haydarpaşa geçilip gidilen bir yer değil bir işyeri mekanıdır. Filmde İstanbul, Feride Çiçekoglu'nun deyimiyle cennet-mekan

olmaktan çıkıp dehşet-mekan'a dönüşmüştür. Artık Haydarpaşa garı da umutla gelinen yolun sonu değil, umutsuz çıkılan yolun başlangıcıdır. Şükran'a oğlu diye gösterilen cesedin yüzü gibi adeta yüzü parçalanmıştır İstanbul'un. (Çiçekoğlu, 2014 s.72)

Film karanlık bir koridorda 3 kişi yan yana yürümesiyle başlar. Yüksek duvarlı bir mekanda cam bir kapının önüne gelip dururlar. Şükran derin bir nefes alıp içeri girer. Girdiği oda morgtur. Şükran kendisine gösterilen kişiye bakar. Yanındaki adam yaklaşıp O mu? diye sorar. Şükran cevap veremeden düşüp bayılır. Şükran bir odada 2 polisle birlikte oturmaktadır. Polisler gördüğü cesetin oğlu olup olmadığını sorar inatla. Şükran hiçbirinin oğlu olmadığını söyler ve dönüş yoluna geçer. Haydarpaşa garı her zamanki gibi yolcularla tıklım tıklım doludur. Şükran çalıştığı bilet gişesine girer. Şefin kendisini aradığını öğrenir. Şükran şefin odasına gider. Şefi kendisinin sık sık işi aksatmasından rahatsız olduğunu söyler ve izin almasını tavsiye eder. Fakat Şükran evde yalnız kalmaya alışamadığını o nedenle çalışmak istediğini söyle ve oğlunun da Şükran'ın kaybettiği eşine bezeyip benzemediğini sorar. Şükranın eşi siyasi bir tarafı olan grev filmleri çeken bir adamdır. Şükran Haydarpaşa garından çıkarken gar berberiyle karşılaşır. Herkes Şükran'a oğlundan bir haber olup olmadığını sorar. Şükran o sırada yine fenalaşır ve bayılır. Şükran caddelere oğlunun aranıyor ilanlarını yapıştırır ve eve döner. Evde oğlundan geriye kalan ayakkabılarına ve gömleğine dokunur, onu özler. Salonda oturduğu yerde uyuklarken telefon çalar fakat telefondaki kişi konuşmaz. Şükran sabah yeniden karakola gider. Polis hiçbir haber olmadığını, bir gelişme olursa haber vereceklerini söyler. Şükran çalışırken kalabalığın ortasında oğlu Veysel'i gördüğünü sanar, Haydarpaşa garı içinde bir o yana bir bu yana koşar ama bu sadece bir hayaldir. Eve döndüğünde evin kapısında onu Şule beklemektedir. Şule Veysel'in öldüğünü, morga gittiğini söyler. Şükran Şule'ye vurur ve onu gördüğünü söyler. Şule ise morga gittiğini, Veysel'in öldürüldüğünü söyler. Şükran gördüğü cesetin Veysel'in olmadığını söyler. Şule, cesedin yüzünün parçalandığını fakat onu kasığındaki benden tanıdığını söyler. Şükran bunu kabul etmek istemez ve Veysel'in kaybolmasından Şule'yi suçlu tutar. Şule ise Veysel'in Şükran'ın düşündüğü kadar masum olmadığını söyler. Cevapsız telefonlar devam etmektedir. Şule Haydarpaşa garı çıkışında Şükran'ı beklemektedir. Birlikte oğlu kayıp olan birinin

evine giderler. Şükran dinlemeye dayanamaz ve evden çıkar. Şule Veysel'in cesedini morgtan almasını söyler. Fakat Şükran oğlunun öldüğüne inanmamaktadır. Şükran evdeyken kapı çalar ve işyerinden biri onu ziyarete gelir. Bir polisin işyerine gelip, gözaltındayken kaçan bir gençten bahseder. Polis gencin adının Veysel olduğunu söylemiştir. Birlikte bunları söyleyen polisin evine giderler. Şükran oğlu Veysel'in fotoğrafını gösterir ve o kaçan kişinin oğlu olup olmadığını sorar. Polis o olduğunu ve oğlunun Mardin'de görüldüğünü söyler. Şükran Haydarpaşa garından trene binip Mardin'e doğru yola çıkar. Mardin'de bir otele yerleşir. Sonrasında Valilik'te ve karakolda oğlunu arar. Buralarda sonuç alamayınca yerel halka sormaya başlar. Şükran otelde kalan Alman bir gazetecinin dikkatini çeker. Gazeteci kendisiyle konuşmak ister. Fakat Şükran önce buna yanaşmaz. Gidip bir ağaç altına oturur. Yanına oturduğu kadın evladını bulacağını söyler. Gece Şükran'ın odasının kapısı çalar, Alman gazeteci gelir. Oğlunun haberini yapmak istediğini söyler fakat Şükran kabul etmez. Bir gün sonra yemek yerken yan masadaki bir adam oğlunun fotoğrafını görmek ister. Fotoğrafa bakan kişi oğlunu bir kere gördüğünü söyler. Akşam medresede onunla buluşmasını söyler. Bunun için de para ister. Akşam adamla medresede buluşurlar. Şükran istedikleri parayı getirir. Fakat adam parayı yeterli bulmaz daha fazlasını ister. Şükran'dan parayı alıp orada beklemesini söyler fakat adam hiçbir zaman geri gelmez. Şükran bölgenin tanınan kişilerinden birinin yanına gider oğlunu sormak için. Adam ona evine dönmesini söyler. Şükran bir gün sonra yine ağanın evine gider ve ona oğlunu bulmasını söyler. Gece Şükran eve dönerken biri yolunu keser. Önce çok korksa da yolunu kesen kişi oğlu Veysel'in arkadaşı Halil'dir. Halil Şükran'a Veysel'in nerede olduğunu söylemek üzereyken bir silah sesi duyulur ve biri vurulur. Halil bunun üzerine kaçır. Otele dönen Şükran'a bir adam oğlunu bulmak için dolandırdıkları Şükran'a ondan alınanları geri verir. Gece boğuşma seslerine uyanır. Yan odadan sesler gelmektedir. Sabah olduğunda yan odanın kapısının açık olduğunu ve yan odasında kalan Alman gazetecinin gittiğini öğrenir. Sonrasında onu oğluna götürmek için gelecek kişilerle buluşmaya gider. Bir arabaya biner ve dağa doğru yola çıkarlar. Gittiği yerde bir çocuk onu beklemektedir. Gider hemen sarılır fakat o kişinin oğlu olmadığını görür. O kişinin de adı Veysel'dir fakat başkasıdır. O kişi de annesini beklemektedir. Şükran yine oğlunu bulamadan otele döner. Polisler bir gün sonra onu alıp morga götürürler. Morgta gördüğü kişi, isim benzerliği nedeniyle oğlu

sanıp gizlice görüştüğü yanlış Veysel'dir. Polislerin oğlun bu mu sorusuna Şükran bu diyerek cevap verir ve İstanbul'a geri döner.

24. 2002 – Sır Çocukları – Ümit Güven – Atadeniz Film

Kulaklarında annesi Münevver ve üvey babasının kavga sesleriyle hazırlık yapan Cemil annesini uyurken öpüp ve biraz da para bırakıp evden kaçır. Adana'dan trene binip tek başına Haydarpaşa garına gelen Cemil garda sembolik olarak duran nostaljik tren lokomotifinin içinde geceyi geçirir.

Oyuncak palyaçosu ile uyuyan Cemil rüyasında bir palyaço görür. Sabah olduğunda garın önünde hayranlıkla vapurları izleyen Cemil tiner kullanan sokak çocuklarıyla tanışır. Sokak çocuklarının lideri olan Velid, Cemil'e sahip çıkar. Velid, Cemil'i çaycının yanına götürür. Pislik lakaplı Şerafettin de çay ocağına gelir. Sokaklar sokak çocuklarıyla doludur. Kimisi ayakkabı boyar, kimisi darbuka çalar. Yolda ayakkabı boyacılığı yapan İlyas'ı görürler. İlyas futbolcu olmak istemektedir. Sokak çocukları İstiklal caddesinden geçip birçok sokak çocuğu grubunun, Tanya isimli evsiz bir kadının ve köpeklerin kaldıkları mekana gelir. Cemil Velid'e üvey babasının annesini ve kendisini vurduğunu söyler. Velid, Cemil'e onu polise teslim etmelerini önerir ama Cemil kabul etmez. Aralarında para toplayıp Cemil'i geri göndermek isterler. Cemil'i dövmek isteyenlere karşı Velid Cemil'i korur. Cemil rüyasında üvey babasının çalışmayıp Cemil'i çalıştırıp sürekli içtiği zamanları görür. Münevver kocasını bıçaklar ve evden kaçır. Velid'lerin paraları Berber Sefa'da durmaktadır. Paraya ihtiyaçları olduğunda ondan almaktadırlar. Velid kör bir akordiyon çalgıcısının arkadaşı piyango satıcısı Zeynep'ten hoşlanmaktadır. Zeynep'in çantasını çalarlar. Velid çantayı çalanı bulup çantayı geri alır ve Zeynep'e verir. Cemil'in oyuncağını almak istediklerinde Velid bıçak çekerek engel olur. Zeynep'in babası yatalaktır. Sokak çocukları yollarda dilenmektedir ve yemek satın alanlardan yemek istemektedirler. Yemek dilendikleri kişilerden sadece kendileri için değil arkadaşları için de yemek isterler ve hep beraber yerler. Hastalanan köpeklerini eczaneye götürürler. Kendileri aç kalsa bile köpeklerini doyurmaktadırlar. Cemil karakteri rüyasında palyaçoğu görür yine. Palyaçoğa annesini özlediğini arkadaşlarına itiraf

etmediğini söyler. Rüyasında altına kaçar. Sabah uyandığında arkadaşları altına kaçırdığı için Cemil'le alay eder.

Haydarpaşa garından bu sefer Münevver İstanbul'a gelir.

Velid, Cemil'den hoşlandığı Zeynep'in önünde takılıp düşme taklidi yapmasını ister. Cemil ilk seferde başaramasa da Velid'in dediğini yapar. Velid, Cemil'e koşup onun için endişe etme rolü oynar. Bu sayede piyangocu kıza yakınlaşmıştır. Piyangocu kız ise bu ilgiyi anlamış gibidir. Zeynep aslında Cemil'in teyzesidir. Münevver, kızkardeşi Zeynep'i ziyarete gelir. Münevver uzun süredir kızkardeşi ve babasıyla görüşmemektedir. Babası konuşamamaktadır ama Münevver ile görüşmek istemediğini hareketleriyle belli eder. Münevver'in Adana Ceyhan'da cinayet işlediği haber olunca kan davalıları haberi görmüştür. Münevver Cemil'in babasıyla nikahlıyken ve Cemil daha bebekken öldürdüğü adama kaçmıştır. Cemil'in babası da onları arar ama bulamayınca kendini vurmuştur. Ahraz'ın ağlaması ve yemek yememesi Velid'in dikkatini çekmiştir. Cemil'in ise hastalığı ile ilgilenmektedir. Ahraz, Kansız lakaplı ondan büyük bir sokak çocuğu tarafından kaçırlır. Bunu farkedene evsiz kadın Velid'i uyandırır. Velid, Ahraz'ları takip ederek bir otelden çıktıklarını görür. Velid, Ahraz'ın otelde bir müşteriye satıldığını anlar ve onu kurtarır. Velid, Kansız ile düelloya tutuşur ve onu yakar.

Haydarpaşa garına bu sefer Münevver'in kan davalısı gelmiştir. Berber, Velid'lere biriktirdikleri parayı verir. Üzerine biraz da kendisi de koyar ki Cemil'i Adana'ya gönderebilsinler.

Velid, Zeynep'e bakarken Zeynep'in arkadaşı gelir. Velid, Zeynep'in arkadaşını sıkıştırıp bıçak çeker ama kaçarlar. Cemil çok rahatsızlandığı için Velid'ler onu Christopher'ın evine götürürler. Münevver'i babası affeder. Zeynep'lerin ev sahibi gelir. 3 aydır kira ödenmediği için Zeynep'leri evden çıkartmak istemektedir. Hacca gideceği için ev sahibine para lazımdır. Velid, Cemil'i çaycı Dayı'nın yanına verir. Zeynep'in arkadaşları illegal broşürler dağıtmaktadır. İlyas rüyasında Şifo Mehmet'i görür ancak kendisine araba çarpar. Kahvehanenin sahibi Şerafettin gece diskoda

kızlarla eğlenir ancak kızlar cüzdanını çalıp kaçar. Cemil kahvehanede Dayı'nın olmadığı bir akşam kahvehane sahibinin tecavüzüne uğrar. Sokak çocuklarından birkaçı geceyi geçirmek için bakkala girip oradaki yemekleri yiyince polise yakalanırlar. Nezarethanede yeni kıyafetler getirilince içlerinden biri soyunmak istemeyince aslında kız olduğu ortaya çıkar. Cemil kahvehaneden kaçar ama Velid onu bulur. Velid'e Şerafettin'in tecavüzüne uğradığını söyler. Sokak çocukları bir araya gelip intikam almaya karar verirler. Münevver, Cemil'i televizyon programında görür. Televizyon kanalını ararlar ve televizyon kanalı müdürü izleyici çekecek bir yayın olacağını düşündüğü bir malzeme yakaladığını farkederek. Başta Velid olmak üzere sokak çocukları Şerafettin'i bıçaklayarak öldürür. Polis Zeynep'lerin evine gelir ve Zeynep'i arkadaşının ona verdiği valizin içinden örgütsel döküman bulunduğu için tutuklarlar. Münevver oğlu için televizyona çıkınca kan davalısı da onu görür ve televizyon binasına gidip onu vurur. Medya müdürünün tek derdi ise bir kameraman ayarlayıp olayları görüntülemektir.

Filmin sonunda Haydarpaşa garı önünde sokak çocukları evden kaçan birini bulur. Bu grubun lideri biraz büyümüş Cemil'dir. Palyaço ise arkalarından gelir.

25. 2004 – Anlat İstanbul - Ümit Ünal, Kudret Sabancı, Selim Demirdelen, Yücel Yolcu, Ömür Atay – TMC Film

Beş ayrı hikayenin anlatıldığı ve bu beş hikayenin beş ayrı yönetmen tarafından çekildiği Anlat İstanbul filmi masalların günümüz İstanbul'unda geçtiği uyarlamasıdır.

Bu masalların külkedisi versiyonu olanında bir transseksüel olan Banu vitrinde beğendiği ayakkabıyı denemek için dükkandan içeri girer. Dükkanda çalışan gencin ayakkabının büyük numaralarının depoda olduğunu söyler ve birlikte depoya giderler. Ayakkabıcıda çalışan Fiko ve Banu birbirlerine aşıktır. Depoda birlikte olurlar. Fiko Banu'ya hayat kadını olarak çalışmamasını, birlikte Eskişehir'e kaçmalarını önerir. Saat 12'de Haydarpaşa'da buluşup gideceklerdir. Banu eve döner, Recep'in onu aradığını öğrenir. Evde Banu diğer kadınlarla tartışırken Recep eve gelir, kadınları işe götüreceğini söyler. Banu işe gidemeyeceğini, başka müşterilere randevu verdiğini

söyler. Recep bunun üzerine sinirlenip Banu'yu merdivenden aşağı atmakla tehdit eder ve Banu'yu sevdiğini söyler ve onunla evleneceğini söyler. O sırada karşı komşuları Mimi kapıya çıkar. Banu'yu kendi evine alıp, Recep'in elinden kurtarır. Banu hayatını kurtardığı için Mimi'ye teşekkür eder. Banu Recep'le birlikte İstanbul'a geldiklerini, ameliyat parasının Recep'in verdiğini fakat ameliyattan hemen sonra onu satmaya başladığını anlatır Mimi'ye. Mimi Banu'nun durumuna üzülüp ona bir tomar para verir evine dönmesi için. Banu eve dönemeyeceğini, bir sevgilisi olduğunu ve bu gece İstanbul'dan kaçacaklarını söyler. Mimi Banu'ya yeni elbiseler verir yeni hayatında giyip kullanması için. Banu Fiko'yla olan ilişkisini anlatır ve onları uğurlamaya Mimi'nin de gelmesini ister.

Birlikte vapura binip Haydarpaşa garına giderler. Haydarpaşa'nın merdivenlerinde durup saate bakarlar. Trenin gelmesine zaman vardır ve Fiko henüz ortalarda yoktur. Oturup beklemeye başlarlar. Binecekleri tren gider fakat Fiko gelmez. Geri dönecekleri sırada birkaç genç ikiliye sarkıntı olur. O sırada Recep ortaya çıkar ve onları korkutup kaçıtır. Recep Banu'yu yanına çekip tehdit etmeye başlar. Mimi çantasından biber gazı spreyi çıkartıp Recep'in yüzüne sıkar ve Banu'yu da alıp kaçmaya başlarlar. Kaçarken Banu ayakkabısının tekini düşürür. Uzaklaşmakta olan vapura son dakika atlarlar. Recep arkada kalır.

Banu Mimi'ye nereye gittiklerini sorar. Fiko Banu ile buluşmak için yola çıkmıştır. Fakat kırmızı ışıktaki durmayan bir aracın çarpması sonucu öldüğü için buluşma yerine gelememiştir.

Anlat İstanbul filminde İstanbul'a ve Haydarpaşa garına bakış tamamen değişmiştir. Feride Çiçekoğlu'nun deyimiyle Haydarpaşa garının merdivenlerin artık "dehşet-mekan" kapısına dönüşmüştür. 1950'lerde ve 1960'larda hayranlıkla bakılan Haydarpaşa'nın deniz tarafı cephesi ve saat, artık bir korku imgesi haline gelmiştir. İstanbul'un kaçmaya çalışanların "öteki" kıldığı kimlikler için tehdit oluşturduğunu düşündürür. (Çiçekoğlu, 2014 s.74)

26. 2007 - Mutluluk - Abdullah Oğuz – ANS Film

Meryem bir göl kıyısında yerde yatmaktadır. Onu bulan babası sırtına alıp eve götürür. Meryem evin ahırındadır. Tahsin'in karısı, Meryem'in üvey annesi ona yemek getirir ve bırakır. Meryem neden orada olduğunu ve olanları hatırlamamaktadır. Tahsin aile büyüklerine gider, ağası ona namusunu temizlemesini söyler. Meryem'in analığı ona abdest alması için su ve kendini öldürmesi için ip getirir. Meryem ipi hazırlar ve kendini asmaya girişir. Tam kendisini asacakken üvey annesinin candan ona baktığını görür ve kendini öldürmekten vazgeçer. Köyün ağası jandarmanın Meryem'i araması üzerine, Meryem'i İstanbul'a götürüp orada öldürtmeyi düşünür. Meryem'i öldürmesi için ailedeki tek erkek evlat olan Cemal'in askerden dönmesini beklerler. Cemal'in askerliği biter ve evine döner. Babası Meryem'i İstanbul'a götürüp namusunu temizlemesini söyler. Üvey annesi Meryem'e gelip sabah İstanbul'a gideceklerini söyler. Cemal babasından silah ve parayı teslim alır her ne kadar istemese de. Sabah Cemal Meryem'i alır ve trenle yola çıkarlar.

Tren Haydarpaşa garına gelir. Cemal ve Meryem Haydarpaşa merdiveninin önündeki merdivenlerden iner vapura binerler. Meryem İstanbul'u ilk defa görmüş, şaşkın şaşkın çevreye bakınır.

Gidip Cemal'in kardeşinin yanına yerleşirler. Cemal'in abisi birini öldürmenin kolay olmadığını, babası ne derse yapmaması gerektiğini söyler. Cemal bu işi bitirmek zorunda olduğunu yoksa köye dönemeyeceğini söyler. Sabah erken saatlerde Cemal Meryem'i uyandırır ve evden çıkarlar. Meryem'i bir köprüye götürür ve kendisini atmasını söyler. Meryem babasının bundan haberi olup olmadığını sorar. Meryem günahı olmadığını, babasına bunu söylemesini söyler. Tam kendisini aşağı bırakacakken Cemal arkasından tutar, kendisini atmasına izin vermez, birlikte geri dönerler. O sırada Cemal'in telefonu çalar ve telefonu köprüden aşağı atar. İrfan uykusudan uyanır aniden ve çekmecedeki ilaçlarını alıp içer. Sabah bir not bırakıp karısını terkeder, küçük bir kasabada yaşayan annesinin yanına gider. Yaşadığı hayattan bunalmış, hayat karmaşası arasında anne babasına gereken önemi verememiştir. Öyle ki babasının cenazesine bile gitmemiştir.

Cemal ve Meryem, Cemal'in asker arkadaşının yanına giderler. Cemal'in arkadaşı onları sakın bir sahil kasabasına göndermeyi teklif eder. Cemal'e bir balık çiftliğinde görev verirler. Küçük bir barakada da kalabileceklerini söylerler. Orada yaşamaya başlarlar. Bir gece kabus gören Cemal, Meryem'e her şeyi söylemesi için saldırır. Meryem bir günahı olmadığını söyler. Gece bulundukları bölgeye yakın bir tekne görürler. Cemal sandala atlayıp tekneye bakmaya gider. Teknedeki İrfan'dır. Tekne arıza yaptığı için o gece orada kalacaktır. Sabah olduğunda İrfan ve Cemal birlikte teknenin aküsünü tamir ettirmek için kasabaya giderler. O sırada Cemal, asker arkadaşını, İstanbul'u arar. Cemal'in abisi asker arkadaşını aramış, onları sormuştur. Cemal Meryem öldü deyip telefonu kapatır. İhsan ve Cemal aküyü alıp geri dönerler. O sırada Cemal'in yerine baktığı işçi balık tesisine geri dönmüştür. İrfan tekneye gelmelerini, onları istedikleri koya bırakabileceğini söyler. Birlikte tekneye çıkarlar. İrfan onun da elemana ihtiyacı olduğunu, kendisiyle çalışmak isteyip istemediklerini sorar. Meryem'de mutfakta çalışacaktır. Tekneyi bir koya bağlarlar ve İrfan yiyecek almaya gider. Cemal Meryem'e İrfan'ın yanında kendisine abi dememesini söyler. Bu sırada köyden Cemal'in babası İstanbul'a onları bulmaya gelmiştir. Cemal'i abisinin çalıştığı yere gider ve onları sorar. Teknenin sahibi İrfan Cemal ve Meryem'e kıyafetler almıştır. Meryem üzerini değiştirdince Cemal ona bakakalır. Cemal'in babası her yerde onu aramaktadır. Sonunda Cemal'in asker arkadaşını bulurlar ve nereye gittiklerini sorarlar. Ali Rıza ağa balıkların nereden geldiğini sorar Cemal'in asker arkadaşına. Böylece Marmaris'te olabileceklerini düşünür. Adamlarını Cemal ve Meryem'i bulmaya gönderir. Ali Rıza ağanın adamları Cemal ve Meryem'in bir tekneyle uzaklaştıklarını öğrenirler. Bir süre yolculuk yaptıktan sonra koya yanaşır, alışveriş yaparlar. İrfan Meryem'e kolye hediye alır. Kolyeyi takmasına yardım ederken Cemal görür, kıskanır ve kolyeyi kopartıp atar. Bu sırada İrfan, Meryem'in Cemal'e abi dediğini duyar ve yalan söyledikleri için kızar. Cemal ve Meryem tekneden ayrılırlar. İrfan onları kasabada bir bankta oturlurken görür ve özür diler. Birlikte tekneye dönerler. Bir koya demirlemiş dururlarken yanlarına bir tekne yanaşır ve bir şeyler satmaya çalışır. Cemal tekneyi kovalar. Sabah Cemal Meryem'i arar teknede fakat bulamaz. İrfan da teknede değildir. İrfan'la Meryem kıyıya çıkmış çevreyi gezmektedirler. Akşama doğru İrfan ve Meryem geri dönerler. Cemal o sinirle Meryem'i ve İrfan'ı döver. Meryem teknedeki silahı alıp havaya ateş eder. İrfan

Meryem'i kızı gibi gördüğünü ve Cemal'in Meryem'i sevdiğini söyler. Cemal Meryem'in kirli olduğunu söyler. İrfan'sa Meryem'in saf ve hiçbir suçu olmadığını söyler. Cemal Meryem'i sevdiğini itiraf eder. İrfan ve Cemal kıyıya çıkarlar. O sırada teknede olan Meryem'e arkadan Ali Rıza ağanın adamları yaklaşır ve onu yakalarlar. Tekneyle Meryem'i kaçırlar. Cemal ve İrfan de hemen peşine düşerler. Meryem ellerinden kıyıya çıktıklarında ellerinden kaçmaya çalışır. O sırada köyde neler olduğunu hatırlar. Adamlardan biri Cemal'i vurmak üzereyken İrfan ona arkadan saldırır. Adamlardan diğeri Meryem'i yakalamak üzereyken Meryem köyde yaşadıkları gibi suya düşer ve amca yapma diye bağırır. Cemal Meryem'e saldırının babası olduğunu anlar. Cemal İstanbul'a döner ve babasına hayırlı haber getirdiğini söyler. Babasına silah çekip Meryem'e saldırının o olduğunu bildiğini ima eder. Sonra Meryem'i düşünür ve silahı atar. Cemal'i duyan Meryem'in babası, abisini çekip vurur. Meryem ve Cemal birlikte, hayatlarına mutlu mesut devam ederler.

27. 2016 – Deliormanlı – Murat Şeker – Taff Pictures

Savaş Türkyılmaz adlı boksör Deliormanlı lakabıyla anılmaktadır. Başarıları arasında Avrupa Şampiyonluğu da vardır. Hülya Yiğit başarılı bir haber spikeri iken rejinin hatası nedeniyle TBMM hakkında yaptığı yorumlar yayına gider, bu nedenle haber servisinden spor servisine alınır. Yaşadığı bu olay üzerine aile dostları, akıl hocasıyla Haydarpaşa garı altında bulunan Gar Meyhanesine gider, dertleşirler. Onun tavsiyesi üzerine Hülya spor departmanında çalışmaya başlar. Haberlere göz gezdirirken Savaş Türkyılmaz'ı farkederek ve yaşadıklarından bir trajedi çıkabileceğini düşünerek onu ziyarete gider. Deliormanlı onunla röportaj yapmak istemez. Eli boş dönen Hülya'nın arabası ormanda çamura saplanır, geri dönüp Deliormanlı'dan yardım ister. Savaş Türkyılmaz'ın yardımıyla arabayı çamurdan kurtarırlar. Hülya pes etmez ve Savaş'ın annesini ziyarete gider. Bunun üzerine Savaş da annesinin evine gider ve annesini kontrole götürür. Kontrolde annesinin kanser tedavisinin kötü yönde ilerlediğini öğrenir ve tedavi için kullanılması gereken ilacın çok pahalı olduğunu öğrenir. Bunun üzerine bu parayı temin edebilmek için madalyalarını satmaya karar verir ve paranın bir kısmını bulur. Bu arada Hülya ile dertleşirler ve Hülya'ya röportaj vermeyi kabul eder. Karısını nasıl kaybettiğini, intihar gibi görünse de Tahsin Kara ve adamlarının onu öldürdüğünü anlatır. Tahsin Kara'ya rest çeker ve istediği boksörle

dövüşebileceğini söyler. Hülya haberi kanalına götürür fakat haberi, kanıt olmadığı için kabul edilmez. Bunun üzerine Hülya haberi internette yayın yapan bir haber sitesinde yayınlar. Tahsin Kara Hülya ile görüşmek ister ve görüşmede Deliormanlı'nın yalan söylediğini ve eğer ona gelirse zaten kolayca para kazanabileceğini söyler. Kendisi hakkında haber yapmaya devam ederse kendisini öldürteceğini söyler ve Hülya'yı tehdit eder. Savaş Türkyılmaz'ın annesi ağırlaştırılmış ve hastanede yatmaktadır. Hülya hastaneye ziyarete gider ve çıkışta Tahsin Kara'nın adamları tarafından öldürülmek istenir. Deliormanlı onu kurtarır. Sonrasında Tahsin Kara'nın mekanına gider, ona rest çeker. Tahsin Kara maç ayarlayacağını söyler. Hülya aile dostu ve muhbiri olan kişiden Tahsin Kara'nın suçlarıyla ilgili bilgi alır. Fakat Tahsin Kara'nın her şeyden haberi vardır bu nedenle Tahsin Kara Hülya'nın muhbirini ortadan kaldırır. Hülya Deliormanlı'ya boks müsabakası için yardım eder.

Boks müsabakası Haydarpaşa garında yapılır. Tahsin Kara, tarihi bir maçın tarihi bir mekanda yapılması gerektiğini düşündükleri için burada yapılmasına karar verdiklerini söyler.

Maç öncesi Tahsin Kara Hülya'yı ziyaret eder. Ve Hülya'nın maçı ayarlaması karşılığında vaad ettiği parayı ona verir ve maç bitene kadar Hülya'nın Tahsin Kara'nın evinden ayrılamayacağını söyler. Bu arada Deliormanlı'nın annesinin hemşiresi, annesine ileri derecede hasta olmadığını, tüm bu yalanları Tahsin Kara'nın onlara tehditle söylediğini söyler. Maç başlamadan hemen önce Tahsin Kara Deliormanlı'ya sekizinci raundda yenilmesini yoksa Hülya'yı öldüreceğini söyler. Maç başladığında Hülya tuvalet bahanesiyle Tahsin Kara'nın evinden kaçır. Tahsin Kara'nın evinden yaşadığı her şeyi ses kayıt cihazına almıştır. Son sürat maça yetişmeye çalışırken tüm kanıtları kameramanıyla birlikte polise göndertir. Deliormanlı'nın annesi son raundda maça yetişir ve annesinin hasta olmadığını öğrenir. Hülya'nın hayatını kurtarmak için bilerek yenilmekteyken Hülya içeri gider ve Savaş ayağa kalkıp maçı kazanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELGESEL TEZ FİLMİ

1. BELGESEL TEZ FİLMİ

1.1. Çekim Öncesi

Bu belgesel tez filmi için yeterli sayıda olduğu düşünülen Türk filmi seyredilmiş ve hangi filmlerde Haydarpaşa garı sahnelerinin geçtiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Her ne kadar bazı kaynaklarda bu filmlerin bir kısmının adı geçiyorsa da birçok kaynakta bu bilgiler hatalıdır. Bazı kaynaklarda bir film Haydarpaşa garında geçtiği yazılsa da gerçekte mekan Sirkeci garıdır. Bazı filmlerde ise hiçbir gar sahnesi olmamasına rağmen filmin Haydarpaşa garında geçtiği sanılmaktadır. Bu tip kaynaklar da tez filminin gerçekleşmesinde zaman kaybı oluşturmaktadır. Belgesel çalışmasında en çok röportaj için randevu alma ve filmlere ulaşma konusunda zorluk yaşanmıştır. Röportaj yapılacak kişilerin yoğun programları ve sağlık durumları gibi sebepler epey zaman kaybettirebilmektedir. Ayrıca görüşme yapılan bazı kişiler çekim yapılmasını istememektedirler.

Haydarpaşa garının daha önce başkaları tarafından çekilen hava görüntüleri ve timelapse görüntüleri de toplanmış ancak filmde kullanılmamıştır.

Araştırma sırasında daha fazla röportaj yapılmış ancak üç röportaja belgeselde yer verilmiştir, röportajına yer verilen kişiler Türk sinemasında Haydarpaşa garı konusuna eserlerinde yer vermiş kişilerdir.

1.2. Çekim

Haydarpaşa garında yapılan çekimler büyük yangın sonrasında ve restorasyon başlamadan yapıldığı için garın çatısındaki hasar görülebilmektedir. Haydarpaşa garında çekilen sahneler gelecekte belge niteliği taşıyacağı için yüksek çözünürlükte 4K Raw formatında ve 4K Prores formatında çekilmiştir.

Haydarpaşa garı çekimlerinde ilk gün sabah Blackmagic PL mount kamera kullanılmış ilk plan olarak düşünülen garın ön cephesinin kameranın karşısına alındığında gar solda kalacak şekilde sabit planda tüm garın kadrage girmesi sağlanamamıştır. Carl Zeiss PL CP2 15mm lens ile pan ve tilt yaparak gar görüntülenmiştir. Çekimlere devam edilmiş ve bu sırada daha geniş açı objektifi olan yeni bir Blackmagic Ursa EF mount kamera getirtilmiştir. Bu yeni kamera ve Samyang EF 10mm olan daha geniş açılı lensle tüm Haydarpaşa garı tek plana sığmıştır. Röportajlar Sony PXW-FS7 kamera ve kendi lensiyle çekilmiştir.

Müzişyen ve mimar Nejat Yavaşoğulları ve Mimarlar Odası Başkanı Eyüp Muhçu ile de röportaj çekimleri yapılmış ayrıca Haydarpaşa garının gar olarak kalmasını isteyen eylemcilerin eylem görüntüleri de çekilmiş ancak bu belgeselin konusunun dışına çıkıldığı için kurguda yer verilmemiştir.

Garda yapılan hava çekimlerinde rüzgar ve martıların havadan çekim aracına yaptığı saldırılar zor anlar yaşatmıştır. Hava çekimleri de 4K olarak yapılmıştır. Ayrıca çekimler sırasında iç mekanda bir sergi olması iç mekan çekimlerini de çok zorlaştırmıştır. Hava çekimleri ve yer çekimleri arkaya arkaya birer günden toplam iki gün sürmüştür. Ancak hava çekimlerinin yapıldığı gün havanın kapalı olması, yer çekimlerinin yapıldığı gün havanın bulutsuz açık olması sorun olmuştur.

Çekimlerde sabah saatlerinde garın ön tarafından, akşam saatlerinde de garın arka tarafından çekim yapılarak ters ışık alınmaya çalışılmıştır.

1.3. Çekim Sonrası

4K Raw formatında proxy oluşturulamadığı ve proxy dosyaları olmadan da 4K Raw codec dosyalarla çalışmak için kurgu sistemleri yeterli gelemeyişi için Prores kodeğindeki görüntüler kurgulanabilmiştir. Kurgu birkaç kez yapılmış, bulunabilen tüm Türk filmleri kullanıldığında belgeselin süresi 1 saat olmuştur. Daha sonra yeniden yapılan kurguda ulaşılabilen tüm Türk filmleri kullanılmamış ve filmin süresi yarım saate düşmüştür. Üçüncü kez yapılan kurguda ise filmin süresi 25 dakika

olmuştur. Filmin ilk kurgusu PC desktop workstation’da Edius yazılımında ikinci kurgusu Macbook’da Final Cut yazılımında, son kurgusu ise yine aynı Macbook’da Adobe Premiere yazılımında yapılmıştır. İlk kurgu İstanbul’da yapılmış ama ikinci ve üçüncü kurgu Londra’da yapılmıştır.

Belgesel filmlerin arşiv görüntüleri çok fazla olduğu için bu belgeselde de birden fazla thunderbolt bağlantılı harddisk üzerinden kurgu yapılmıştır. Kurguya başlamadan önce bir pilot ses kaydı yapılmış daha sonra kullanılacak ses Londra’da kaydedilmiştir. Röportajlar sırasında ayrı bir sesçinin olmaması röportaj sesleri konusunda sorun oluşturmuştur. Röportaj seslerinin kurgu aşamasında filtrelenmesi gerekmiştir. Müzik olarak sadece tüm belgeselde tek bir eser kullanılmıştır. Bunun dışında müzikler filmlerin kendi müzikleridir.

1.4. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı Belgeseli Senaryosu

Belgesel Haydarpaşa garının yangın sonrası restorasyon öncesi havadan ve yerden çekilmiş görüntüleriyle başlar.

Birinci tekil şahıs dış ses: (Haydarpaşa garından arşiv görüntüleri ile)

Bir zamanlar Asya’yı Avrupa’yı bağlayan, taşrayla büyük kenti buluşturan bir kavuşma noktasıydı Haydarpaşa garı.

1908 yılında İstanbul - Bağdat demiryolu hattının başlangıç istasyonu olarak inşa edilen ve İstanbul’un simge mekanlarından olan Haydarpaşa garına ilişkin benim belleğimdeki ilk görüntü, 6 yaşıma ait. Annemle Ankara’da yaşayan dayımları ziyarete gidebilmek için o yıllarda en rağbet gören araç olan trene oradan biner, dönüşte orada inerdik. Haydarpaşa garı tahmin edilebileceği gibi altı yaşındaki küçük bir çocuğun gözünde muazzam, şaşıaalı bir yapıydı... O tarihlerde sadece Ankara’ya gidecek ailem için değil, tüm Anadolu’ya ulaşmanın en önemli kapısıydı. Önündeki vapur iskelesinde her zaman yoğun bir hareketlilik vardı.

Haydarpaşa garını sonraları çocukluk günlerimde, evde baş köşede duran televizyonda izlediğim filmlerde gördüm ve tabii ki hemen tanıdım. Haydarpaşa garı yetmiş yılı devirse de tüm gösterişi ile ayaktaydı..

Türk sinemasında Haydarpaşa garını konu edinen, hazırladığım bu belgesel film, sadece benim belleğimdeki görüntüleri harekete geçirmedi, toplumsal ve kültürel belleğimizde yer alan, her fotoğrafında bir hatırayı, bir olayı saklayan gizli bir albümü ortaya çıkardı sanki; kare kare fotoğrafları ile filmlerdeki Haydarpaşa garı gözlerimizin önünde canlandı...

Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu röportaj: (Muhsin Ertuğrul’un yönettiği 1940 yılı Şehvet Kurbanı filmi görüntüleriyle birlikte)

“Haydarpaşa garı İstanbul gibi bugün nüfusunun herhalde dörtte üçünden çok daha fazlası göçle oluşmuş bir şehir için, büyük bir kısım için, bir kere şehre başlangıç noktası. 1970’lere kadar hala İstanbul’a göçle gelen ailelerin hemen hepsi biliyorsunuz Haydarpaşa’ya gelip oradan vapurla karşıya geçiyorlar, trenle gelerek. Onun için iki veya üç kuşak geriye gittiğinizde bugün İstanbul’da yaşayan herkes için Haydarpaşa var. Aynı şekilde bu Türkiye’deki sinemada da belgelenmiş. Yani sinemanın da şehrin belleği için bir referans oluşturduğunu düşünecek olursak. 50’lerin 60’ların hatta erken 70’lerin filmlerinde Haydarpaşa garı bir imge olarak her zaman vardır.” Deşifre

Rocco ve Kardeşleri Filminden görüntüler

Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu röportaj: (Rocco ve Kardeşleri Filminden ve İstanbul Geceleri filmi görüntüler ile birlikte)

“Çok belgelenmiş yani göçle gelen ailelerin hikayelerindeki değişime baktığımızda mesela 50’lerde ve 60’ların başlarında bu gelenlerin geri dönecekleri ümit edilmiş. Mesela Rocco ve Kardeşleri işte bildiğimiz Türkiye’deki bazı filmlere referans olmuş bir filmidir, İtalyan filmi. Orada daha gelenlerin kalıcı olduklarıyla yüzleşilmiş kabullenilmiş. Fakat Türkiye’de İstanbul’un eskisi gibi kalacağı ümidi var.

İlk film 1950’de gördüğümüz İstanbul Geceleri’nde en sonunda felaketler gelir iki kafadarın başına ve keşke gelmeseydik dedirtir yönetmen onlara. 50’de böyle kesin ve net.” deşifre

İstanbul’un geceleri filminden görüntüler ve replikler:

“Şaban, Şaban nereye gidiyorsun oğlum, millet bu taraftan gidiyor yavrum, biz de bu taraftan gideceğiz. ... Amanın Recep, şu evin yüksekliğine bak. Yukarı bakarken insanın şapkası başından düşecek neredeyse. O ev değil istasyon binası, hem burada onların daha yüksekleri varmış.” Deşifre

Duygu Sağıroğlu röportajı: (Katil ve diğer filmlerden görüntüleri eşliğinde)

“Özellikle benim sinemaya başladığım yıllar 50’li. 50’li yıllarda başladım da ilk filmi 65’te çektim. O yıllarda iç göçün asıl yoğunlaştığı dönem. E tabii demin de söylediğim gibi göçü taşıyan araçlardan en önemlilerinden biri de tren. Taa Erzurum’dan Adana’dan buraya taşıyor. Elbette İstanbul’a sadece çalışmak için değil, yerleşmek yahut yeniden bir olanak bulup hayata katılmak için çok büyük kitleler 50’den sonra daha büyük bir yoğunlukla gelmeye başladı ve onu taşıyan şey de trendir. Ve de ister istemez de Haydarpaşa en önemli kapısı kentin olması bakımından sinemada kendine yer buldu. Sinema nedir ki? Sinema neticede sosyal yaşamın görsel bir anlatımıdır. Sosyal yaşamda ne varsa sinemada da o olur. Bütün dönemlerinde insanların ve ülkelerin tarihinde. O bakımdan çok önemli. Sadece şey de değil yani iç göçü taşıyan bir araç olduğunun dışında bir de önemli kapısı olması bakımından hem buluşmaların hem kavuşmaların da kilit noktası. Sinema da dramatik bir şey anlatan görsel bir sanat olduğuna göre buluşmalar ayrılımların asıl dramatik gücünü de hesaba katarsak yani sadece mekan olarak görselliğin dışında, bir de yani duygusal olarak ayrılan bir trenin yaklaşan sesini falan da düşünürsek sinemacı olarak tabii şöyle veyahut böyle sinemada çok rahatlıkla yer bulacak mekanlardan biriydi. O yüzden var” deşifre.

Aşk İztıraptır 1953 yılı filminden replikler

“-Afedersiniz Adapazarı treni ne taraftan kalkıyor? -Şu arada işte. - Teşekkürler. -Bir şey değil efendim. ... Ne zamandır mektup alamıyorum. ” deşifre

Dış Ses: (Kanlı Firar filmi görüntüleri eşliğinde)

Onlarca Türk filminde mekan olarak yer alan Haydarpaşa garı 1960 yapımı Orhan Elmas'ın yönettiği Kanlı Firar filminde de kendine yer bulacaktır. Fakir bir işçi kız ile bir kanun kaçağının aşkının anlatıldığı Kanlı Firar filminde Hulusi Kentmen, Erol Taş, Ayhan Işık ve Belgin Doruk gibi dönemin yıldız isimleri rol almıştır. Haydarpaşa garı bu filmde sadece dışardan görüntülenmekle kalmamış, iç mekanları da doğal bir dekor olarak kullanılmıştır.

Kanlı Firar Filminden replik

“Kurtalan’a iki bilet” deşifre

Dış Ses: (Ver Elini İstanbul filminin görüntüleri eşliğinde)

1962 yapımı Atilla İlhan’ın senaryosunu yazdığı, Aydın Arakon'un yönettiği Ver Elini İstanbul filminde Haydarpaşa garı görüntüleri yine yer almıştır. Filmde, Tanju Gürsu, Çolpan İlhan, Öztürk Serengil, Nubar Terziyan gibi dönemin popüler isimleri yer almaktadır. Bu filmde Mualla Kavur erkek kılığına girerek oynamıştır. Birçok filmde olduğu gibi bu filmde de Haydarpaşa garı açılış sahnesinde yer alan doğal bir dekordur. Tanju Gürsu’nun elinde bavuluyla Haydarpaşa garında trenden indiği plan sekans çekimi hafızalara kazınmıştır.

Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu röportaj: (Gurbet Kuşları filminden görüntüler ile birlikte)

“60’larda Gurbet Kuşları’nda Halit Refiğ halen aynı fikirdedir. Aile perişan olur parçalanır. İşte kimi şehirdeki kadınlara takılır. Kimi para kaybeder falan. Ve tekrar bak burada yapamıyorsunuz gidin kardeşim.” Deşifre

Gurbet Kuşları filminden replikler

“Murat, Hatçe, Fatma, Kemal.. iyi takım tamam.” Deşifre

Agah Özgüç röportaj: (Gurbet Kuşları filminden görüntüler ile birlikte)

“Niye Gurbet kuşları? Çünkü Gurbet Kuşları’nın bir önemi Türk sineması tarihinde ilk göç filmi olması. Zaten burada da bir Maraşlı ailenin İstanbul’a gelişini ve Maraşlı ailenin burada nasıl parçalandığını gösteren bir film. Bayağı da başarılı bir film aslında gerçekten“ deşifre

“Bu kadar insan sırt sırta verdik mi kolay. Dağları bedesten ederiz. Ederiz...” deşifre

Dış Ses: (Gurbet Kuşları filminin görüntüleri eşliğinde)

1962 yılında Orhan Kemal’in yazdığı Gurbet Kuşları romanından Halit Refiğ’in senaryolaştırdığı ve 1964 yılında aynı adla çektiği filminin, 1960 yılı yapımı İtalyan Yeni Gerçekçi sinemasının son örneklerinden Visconti’nin Rocco ve Kardeşleri filminden esinlendiği söylenir. Ancak yönetmen Halit Refiğ bir konuşmasında Gurbet Kuşları filmini çektiğinde Rocco ve Kardeşleri’ni henüz izlemediğini açıklayacaktır.

Duygu Sağıroğlu röportaj: (Gurbet Kuşları filmi görüntüleri eşliğinde)

“Orada bütün bir aile birden göçtü. Bu gerçekçi değil. Öyle bütün bir aile bugün bile göçemez. Düşünebiliyor musunuz çoluğunla çocuğunla bütün aileyi alıp geleceksin buraya. Çok büyük bir cesaret ister, en azından sermaye ister. Parasız

insanların yapacağı bir iş değil, paralı insanların ailece göç ettiği görülmemiştir. “deşifre

Gurbet Kuşları filminden replikler

“Dalga geçmeyin vapura giriyoruz.”deşifre

Duygu Sağıroğlu röportaj: (Bitmeyen Yol filmlerin görüntüleri eşliğinde)

“Çok sinematografik bir mekandır. Hem içindeki o renkli camlarıyla, iç dekorasyonu, bir kapının denize, bir kapının tren raylarına açılması, peronun kendisi ama peronun içinden bir de arkada caddenin geçtiği büyük bir köprü vardır. Köprüye doğru bir sürü makas ve ray oradan geldiği için sabah güneş oradan doğar, garip bir sinema alanı yaratır. Ters ışık alır, köprünün üstünden raylar pırıl pırıl parlar.

Benim hemen aklıma gelen kendi filmim Bitmeyen Yol ve de Halit’in filmi. Şimdi ikisi de zaten demin konuştuğum şeyleri biraz içeriyor. Birinde bir aile göç eder Halit’in filmde bütün çoluk çocuk. Benim filmimde de sırtlarında yataklarıyla yorganlarıyla İstanbul’da iş bulmaya, hayatlarını kazanmaya gelen işçileri anlatır. İkisinin geldiği büyük kentten ilk defa karşılaştıkları mekan olarak, tabii çok önemliydi. Giriş, filmlerinde ötesinde girişidir. Benim filmimde de inerler işçiler trenden şehre katılırlar, Halit’in filminde de. Bu iki film zaten ikisi de göç filmi olduğu için bu bakımdan da hiç yadırganacak bir şey yok. Benim filmimde de yani o dönemdeki o göç öyleydi erkekler özellikle kente, bir de mevsimleri yani toprak kışın donduğu zaman, çalışamaz olduğu zaman kışın gelip İstanbul’da çalışırlardı, üç kuruş para kazanıp yazın geri dönerlerdi. Daha gerçekçi biçimde ben onu anlattım” Deşifre

Dış Ses: (Sevmek Seni filminin görüntüleri eşliğinde)

Cengiz Tuncer’in yönettiği Beklan Algan ve Selma Güneri’nin oynadığı Sevmek Seni filminde ise Haydarpasa garı şehrin soluk bir fonunu oluşturmaktadır.

Sevmek Seni Filminden replikler

“Niye, nereden çıkardın bunu? Söylediklerinden. Aynı anda yüzlerce yerde birden olmayı istemek hiç olmamayı istemek demektir. Kendi kendisini bölmek, yok etmek demektir. Hiç de değil. Sanki öyle mutlu olacaktım gibi bir duygu var içinde. Uzakta olmak. İnsan dağ başında da milyonlarca insanın içinde de hep aynı insandır. Öyle...”

Belki de ben başka bir insan olmak istiyorum. Başka bir çevreden gelmiş olmak.” Deşifre

Duygu Sağıroğlu röportajı: (çeşitli filmlerin görüntüleri eşliğinde)

“Görsel olarak harikulade. Delik deşik bir kere. Öyle bir kapalı bir yerin içinden değişik planları olan bir yer. Merdivenlerle çıkıyorsun, kapılardan içeri gidiyorsun. Peronlara açılan bir yarık daha var karşısında. Oradan da tren olduğu zaman tren, peronun üstü, derinlik derinlik... Tabii sinematografik bir alan kuşkusuz.” Deşifre

Paydos (1968 yılı filmi replikleri)

“Muhtar Emmi, İstanbul bu mu? Bu daha kapısı lan Ömer. Ah şuradan vapura bineceğiz. Yürüyün”

Duygu Sağıroğlu röportajı: (çeşitli filmlerin görüntüleri eşliğinde)

“Şimdi doğal dekor olarak tabii görsel olarak muhteşem bir yapıt. İstanbul’un tam kapısında, giriş kapısında, Marmara’dan girişinde orada mücevher gibi durur. Ama asıl işlevi sosyal. Çünkü Anadolu’nun büyük bir kente bağlandığı en önemli kapı. Neredeyse 50 yıllık kapı ve de 1950’den sonra Anadolu’nun yoksul ve ırak kesimlerindeki insanları büyük kentlere taşıyan demiryolunun da en yoğun olarak ulaştığı yer, bir kapı olması bakımından. Sosyal olarak çok önemli bir yeri var. Çünkü o yıllarda hele karayollarının olmadığını da bir düşünersek ve de hem ucuz, hem çok

güvenli bir taşıma aracı olduğunu trenin kabul edersek bunun doğal olduğunu anlıyoruz ama bu 50'lerden sonra çok yoğunlaşan göçün de olduğu için bu sosyal değişimleri sinema sonunda kalıcı kıldığı için İstanbul'da bu daha önemli yoğunluk bakımından. O yüzden Türk filmlerinin çok büyük çoğunluğunda olması da çok doğal.” Deşifre

Baba Kartal filmi görüntüleri

Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu röportajı: (Gelin filmindeki Haydarpaşa garı görüntüleri eşliğinde)

“Fikirle yüzleşmek ancak 70’lerde Lütü Akad’ın filmlerinde özellikle öne çıkıyor. Ondan sonra da Haydarpaşa garı hemen zaten yerini Boğaziçi Köprüsü’ne bırakmış sonra ancak kaçılmaya çalışılan son durak olarak var.” deşifre

Dış Ses: (Azap filmi görüntüleri eşliğinde)

Azap filmi Türk sinemasında Sultan lakabıyla anılan ve şimdiye kadar 5 film yöneten Türkan Şoray’ın ikinci filmidir. Filmin hem yönetmeni hem de başrol oyuncusu olan Türkan Şoray, giydiği kostümler nedeniyle çekimler sırasında halk tarafından tanınmamıştır. Filmin çekimleri Haydarpaşa garında izin alınmadan yapılmıştır.

Duygu Sağıroğlu röportajı: (Çeşitli filmlerin görüntüleri eşliğinde)

“İzin almadan çekildiği de oluyordu. Ama orada hayatın kendisi var olduğu için. Bugün böyle bir şey yaparsak o hayatı orada yeniden kurarak yapmak lazım. O zaman vardı. Trenin biri gidiyordu biri geliyordu. İnsanlar grup halinde çıkıyorlar, geliyorlar. Vapur bağlı hepsi birbirine. “ deşifre

Dış Ses: (Aç Gözünü Mehmet görüntüleri eşliğinde)

Sivas'tan, muhtar tanıdığını bulup ona sığınmaya gelen Mehmet'in istemeyerek kendini olayların ortasında bulduğu filmidir Aç Gözünü Mehmet.

Aç Gözünü Mehmet Filmi'nin replikleri

“Burası Haydarpaşa garı. İstanbul'un Anadolu'ya açılan kapılarından biri. Bu kapıdan her gün İstanbul'un taşı toprağı altındır hayaliyle bir sürü Anadolu insanı akar bu şehre.” Deşifre

Salak Milyoner Filminden görüntüler...

Nereye Bakıyor Bu adamlar filminden replikler

“Bir dakika arkadaş. Sorayım mı? Sor sor. Bu adrese baksana. Karşıya geçeceksiniz önce. Herife bak be karşıya geçeceksiniz dedi gitti. Nasıl geçilir bu su len? Innasabirin. Cahil adamlarla dolaşmak ne zormuş. Vapura bineceğiz oğlum vapur. Bak, gördün mü len? Bu mu lan? Çok güzel.” deşifre

Dış Ses: Demiryol filminden görüntülerle

Senaryosunu Mahmut Tali Öngören'in yönetmen Yavuz Özkan ile beraber yazdığı Demiryol filminde Tarık Akan ve Fikret Hakan başrolleri paylaşmaktadır. Politik bir film olan Demiryol'da devrimci bir öğrenciyi canlandıran Tarık Akan'ın, grev gözcüsü ağabeyini ise Fikret Hakan oynamaktadır. Filmin büyük bir bölümü Haydarpaşa garında geçmektedir. Demiryol filmi gibi Türk filmlerinin bir çoğunda Haydarpaşa garı bir başrol oyuncusu kadar öneme sahip olmuştur.

Kendi sesimden dış ses: Eşkiya filminden görüntülerle

Haydarpaşa garını bir sinema salonunda ilk defa on yedi yaşında, artık sinema ile daha yakından ilgilenmeye başladığım o günlerde gördüm. Beyazperdede

karşımdaki film Yavuz Turgul'un yönettiği Türk filmlerinin gişede yıllar süren durgunluğuna son veren Eşkiya filmiydi.

Eşkiya filminden replikler

“Dur polis. Ne oluyor ya ne yaptık şimdi. Sus konuşma yürü. Abi bir dakika bir yanlışlık var. Suçum ne benim? Nereye götürüyorsunuz beni. Gidiyorduk evimize güzel güzel ya.” deşifre

Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu röportajı: (Hiçbir yerde filmlerindeki Haydarpaşa garı görüntüleri eşliğinde)

“Zuhal Olcay’ın başrolünde olduğu Hiçbir yerde yine Haydarpaşa artık karşılayan, esirgeyen, bağışlayan, kucak açan değil basbayağı karabasan noktası, şehrin kendisi gibi” deşifre

Hiçbir yerde filminden replikler

“Ankara Ekspresi. Ne zaman? Yarın. Yarın dolu. Peki Perşembeye? Perşembeye var. Yataklı mı? Yataklı olsun. Yataklı yok.” deşifre.

Dış Ses: Sır Çocukları filminden görüntülerle

Yılmaz Atadeniz’in yapımcılığını yönetmen Aydın Sayman ile paylaştığı Sır çocukları filminde, bir diğer yönetmen ise Ümit Cin Güven'dir. Özgü Namal, Mehmet Ali Alabora, Nur Sürer, Sanem Çelik, Beyazıt Öztürk, Okan Bayülgen gibi isimlerin rol aldığı film birçok ödüle layık görülmüştür. Bu filmde İstanbul’da yaşayan sokak çocuklarının hayatı anlatılmaktadır.

10 yaşındaki Cemil, annesi ve kendisi üzerinde şiddet uygulayan üvey babasından kaçarak İstanbul’a gelir. Haydarpaşa garında karşılaştığı sokak çocuklarının yanına sığınan Cemil’i grubun lideri, Fırat Tanış’ın canlandırdığı Velit

karakteri para vererek geri göndermek ister. Cemil, Haydarpaşa garında sembol olarak duran nostaljik lokomotif geceyi geçirmek için sığınak olarak kullanır. Bu filmde Haydarpaşa garı geçilip gidilen bir kapıdan ziyade İstanbul'a giriş yaparken bir süre beklenilen bir eşik görevindedir.

Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu röportajı: (Anlat İstanbul filmlerindeki Haydarpaşa garı görüntüleri eşliğinde)

“2000’lerde değişiyor Haydarpaşa garının hikayesi. Anlat İstanbul’da görüyoruz en belirgin olarak. Şehir bir hapishaneye dönüşmüş. Kaçmaya çalışıyor insanlar. Haydarpaşa garı böyle sınır bekçisi gibi onları göğüslüyor, geri itiyor.”
deşifre

Anlat İstanbul filminden görüntüler ve filmin müzikleri

Anlat İstanbul filminden replikler

“Gidin bakalım, gidin ama sabaha kalmaz yakalacağım ulan sizi. Mimi, haberin var mı, İhsan Bey Ne diyor? İhsan mı ne birisi ölmüş. Ulan Banu sen benimsin ulan, ulan Banu ...“deşifre

Mutluluk filminin görüntüleri

Dış Ses : Deliormanlı filmi görüntüleriyle

Bugün hala Haydarpaşa garı filmler için doğal bir platodur. 2016 yılında çekilen Deliormanlı filmi yangından dolayı yıllardır tren garı olarak kullanılmayan Haydarpaşa garını çok daha farklı bir kullanımla izleyiciye sunar. Haydarpaşa garı filmde bir boks müsabakasına ev sahipliği yapan mekan olarak izleyiciye sunulmuştur.

“Yüzyılı aşkın bir tarihe sahip bu mekanda Deliormanlı lakaplı milli boksörümüz, Avrupa şampiyonu boksörümüz Savaş Türkyılmaz, acımasız, gerçekten de acımasız bir boksör, yenilgisiz Amerika’da köpekbalığı lakaplı Tomy Dickson ile karşı karşıya geliyor”. Deşifre

Dış Ses: (Haydarpaşa garının bugünkü bomboş ve kullanılmamakta olan görüntüleri. Peronlar. İç mekanlar. Merdivenler. Sessizlik, yalnızlık ve terk edilmiş hissi.)

Haydarpaşa garı belki hiç bir başka ülkenin sinemasında olmayacak kadar sık, neredeyse Türk sinema tarihinin özetlenmesini sağlayan bir mekan, tarihi bir yapı olmuştur.

Hemen hemen her türdeki filmde yer almış, toplumsal olsun ya da olmasın hikayelerde görüntüsünden, taşıdığı tarihi değerden, gar özelliğinden yararlanılmıştır. Her ne kadar bugün bir zamanlar Gurbet Kuşları gibi filmlerin kahramanlarının çıkıp indiği basamaklarında yorgunluk ve telaşın yerine bir ıssızlık hâkim olsa da, gar binası bütün görkemiyle merdivenlerin gerisinde yükseliyor... Bugün içimizi burkan, yalnızlaşan görüntüsüyle Haydarpaşa garı ayakta durmaya devam ederken, sinemanın çok önemli bir şeyi gerçekleştirdiğine tanık oluyoruz: Filmler Haydarpaşa garının toplumsal belleğimizde kalmasını, anılarımızda yaşamasını sağlıyor...

Gurbet Kuşları filminin son sahnesinden replikler:

“Dikkat dikkat! Maraş, Adana, Kayseri Ankara istikametinden beklenmekte olan Ankara ekspresi 1. perona girdi.

Gözünü sevdiğim İstanbul’u taşına toprağına kurban olduğum. Allah’ın izniyle şah olacağız İstanbul’a şah. ” deşifre

Gurbet Kuşları filminin “Son” yazısıyla belgesel biter...

1.5. Belgeselde Röportaj Yapılan Kişiler

Duygu Sağıroğlu (1932, Trabzon)

Sanat yönetmeni, film yönetmeni, öğretim görevlisi

Galatasaray Lisesinin ardından İTÜ Mimarlık Fakültesinde eğitim alan Sağıroğlu, 1956'da Ankara Küçük Sahne'de dekorcu ve grafiker olarak göreve başladı. Uzun zaman tiyatro alanında dekor tasarımı yaptı. Tiyatrocular Derneği ve Cep Tiyatrosu'nun kurucusu oldu.

1959'da Atıf Yılmaz'ın yönetmenliğini yaptığı Karacaoğlanın Kara Sevdası adlı filminde asistan olarak, sinema alanında çalışmaya başladı. Bu dönemde çok sayıda filmde dekor tasarımı, sanat yönetmenliği, yönetmen yardımcılığı yaptı. 1965'te ilk filmi Bitmeyen Yol'u yönetti. Anadolu insanının dramının toplumsal gerçekçi bakış açısıyla aktarıldığı bu film büyük ilgi topladı. Sinemanın altın çağı olarak adlandırılan 1960 - 1967 döneminin en önemli yönetmenlerinden biri olan Duygu Sağıroğlu, 1976'ya kadar sinema alanına yönetmen, senaryo yazarı ve sanat yönetmeni olarak emek verdi .

1979 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Sinema – Televizyon Enstitüsü'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladı. 1990'lı yıllardan itibaren profesyonel çalışmalarında dekor konusunda ağırlık veren Duygu Sağıroğlu, 1990 yılından itibaren yaptığı dekor tasarımı çalışmalarıyla en iyi dekor ödülleri adayı oldu, bazılarını kazandı. Halen Mimar Sinan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Sinema-Televizyon Bölümü'nde öğretim üyeliği görevinde bulunmaktadır.

Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu (1951, Ankara)

Mimar, senarist, yazar, öğretim üyesi

Feride Çiçekoğlu, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden mezun oldu. Çevre psikolojisi üzerine Yüksek lisans tezini yazdı. Ütopyalar ve ideal şehirler Pennsylvania Üniversitesi'ndeki doktora tezinin konusuydu. 1980 askeri darbesinin ardından dört yıl cezaevinde kaldı. Uçurtmayı Vurmasınlar (Can, 1986) ilk kitabı olarak bu dönemin verdiği esinle yazılmıştır. Bu kitabın uyarlaması olan ilk senaryosu ile 1989'da Altın Portakal ödülünü aldı.

Yönetmenle ortak olarak senaryosunu yazdığı İsviçre-Türkiye-İtalya ortak yapımı Umuda Yolculuk filmi 1991'de en iyi yabancı film dalında oscar (Akademi ödülü) kazandı. Ardından Tarlabası Tarlabası, Baharın Bittiği Yer ve Suyun Öte Yanı gibi yazdığı çeşitli senaryoların ardı ardına filmi çekildi. Suyun Öte Yanı'nı önce senaryo olarak yazılıp filmin çekilmesinden sonra öykü olarak kaleme aldı ve peş peşe öykü kitapları yayımladı. Sizin Hiç Babanız Öldü mü (Can, 1991), Suyun Öte Yanı (Can, 1992), 100'lük Ülkeden Mektuplar (Can, 1996) gibi kitaplarla edebiyata ağırlık verdi ve İstanbul dergisinin yayın yönetmenliğini yaptı. Tarih Vakfı için Oya Baydar'la birlikte Cumhuriyet'in Aile Albümleri kitap ve sergisini hazırladı.

İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin Görsel İletişim Tasarımı Bölümü'nde göreve başladı ve görsel kültür konulu bir konferansın ürünü olan 9/11 New York-İstanbul (Homer, 2003) kitabını yazdı. Çeşitli akademik dergilerde ve derleme kitaplarda yayımlanan makalelerinde temsil biçimleri arasındaki ilişkiler konusuna ağırlık veren Çiçekoğlu, bir süredir İstanbul Bilgi Üniversitesi Sinema-Televizyon Bölümü'nde öğretim üyesidir ve bölümün yüksek lisans programını yönetmektedir.

Agah Özgüç (1932, İstanbul)

Yazar, eleştirmen, gazeteci

Haydarpaşa Lisesi mezunu olan Özgüç, ellili yıllarda Attila İlhan'ın da etkisiyle birçok edebiyat dergisi için şiir ve deneme kaleme aldı. 1961 yılında profesyonel olarak gazeteciliğe başladı. O senelerin Artist, Sinema, Ses, Perde gibi magazin, sinema dergilerinde yazıları yayınlandı. Bazı yazılarında ve kitaplarında Berna İlhan takma adını kullandı. Türk basın kuruluşlarının hemen hemen hepsinde yazıları yer aldı. Türk sinema tarihini aydınlatan binlerce bilgi ve belgeyi arşivledi. 40 yıldan fazla zamandır sadece yazarlıkla geçinmesine rağmen, sarı basın kartını gazeteciliğinin 40. yılında alabildi. İki oğlu ve bir kızı bulunmaktadır.

Birçok kitap yazan ve sinema tarihine çok önemli katkılarda bulunan Agah Özgüç halen dergilerde yazıyor ve kitap çalışmalarına devam ediyor.

1.6. Belgeselde Yer Verilen Filmler

Haydarpaşa garı birçok filmde mekan olarak kullanılmış olsa da bu belgeselde sadece öne çıkan bazı filmlere yer verilmiştir.

- 1940 - Şehvet Kurbanı - Muhsin Ertuğrul - İpek Film
- 1950 - İstanbul Geceleri - Mehmet Muhtar - And Film
- 1950 - Sihirli Define - Semih Evin - Erman Film
- 1953 - Hıçkırık - Atıf Yılmaz - Erman Film
- 1953 - Katil - Ömer Lütfü Akad - Kemal Film
- 1953 - Aşk İzdiraptır - Atıf Yılmaz - Erman Film
- 1956 - İntikam Alevi - Osman Seden - Kemal Film
- 1960 - Kanlı Firar - Orhan Elmas - Be-Ya Film
- 1961 - Aşka Dönüş - Kemal Kan - Vatan Film
- 1962 - Aşk Yarışı - Mehmet Dinler - Kemal Film
- 1962 - Ver Elini İstanbul - Aydın Arakon - Acar Film

1964 - Anadolu Çocuğu - Osman Seden - Kemal Film
1964 - Afilli Delikanlılar - Orhan Aksoy - Erman Film
1965 - Gurbet Kuşları - Halit Refiğ - Artist Film
1965 - Sevmek Seni - Cengiz Tuncer - Be-Ya Film
1966 - Bitmeyen Yol – Duygu Sağıroğu – Gen-Ar
1966 - Boğaziçi Şarkısı - Nejat Saydam - Acar Film
1967 - Eceline Susayanlar - Ertem Göreç - Er Film
1968 - Paydos - Ülkü Erakalın - Hisar Film
1968 - Sevmekten Korkuyorum - Nejat Saydam - Acar Film
1970 - Ham Meyve - Sırrı Gültekin - Özleyiş Film
1972 - Sarı Öküz Parası - Nişan Hançeryan - Erkan Film
1973 - Azap - Türkan Şoray - Ak-Ün Film
1973 - Gelin - Ömer Lütfü Akad - Erman Film
1974 - Aç Gözünü Mehmet - Süreyya Duru - Murat Film
1974 - Salak Milyoner - Ertem Eğilmez - Arzu Film
1976 - Nereye Bakıyor Bu Adamlar - Osman Seden - Erman Film
1978 - Baba Kartal - Cüneyt Arkın - Erman Film
1979 - Demir Yol - Yavuz Özkan - Adaf Film
1985 - 14 Numara - Sinan Cetin - Hakan Film
1996 - Eşkıya - Yavuz Turgul - FilmaCass
2001 - Hiçbir yerde - Tayfun Pirselimoglu - Mine Film
2002 - Sır Çocukları - Aydın Sayman, Ümit Cin Güven - Atadeniz Film
2004 - Anlat İstanbul - Ümit Ünal, Kudret Sabancı, Selim Demirdelen, Yücel Yolcu,
2007 - Mutluluk - Abdullah Oğuz - ANS Film
2016 - Deliormanlı - Murat Şeker – Taff Pictures

1.7. Teknik Donanım Ve Bütçe

Kamera:

Sony PXW-FS7 4K / Blackmagic URSA 4K EF, DJI Inspire 1 4K Drone

Ses: Sennheiser kablosuz yaka mikrofonu

Işık: Swit Led Light

Kurgu: Macbook Pro, Adobe Premiere Pro, EsCey Post Production, Londra

Bütçe kalemleri	Miktar	Ücretlendirme	Rakam	Ara toplam	Gerçek	Fark
Yapımcı-Yönetmen-Araştırma-Metin Yazarı	1	Sabit	0TL	0TL	0TL	0TL
Kameraman	5	Gün	1,000TL	5,000TL	5,000TL	0TL
Kamera ve mikrofon Kiralama	5	Gün	1,000TL	5,000TL	5,000TL	0TL
Drone Kiralama	1	Gün	1,000TL	1,000TL	1,000TL	0TL
Drone Operatörü	1	Gün	1,000TL	1,000TL	1,000TL	0TL
Seslendirme	1	Sabit	7,000TL	7,000TL	8,000TL	-1,000TL
Kurgucu	1	Sabit	10,000TL	10,000TL	12,000TL	-2,000TL
ARA TOPLAM						
			TOPLAM	29,000TL	32,000TL	-3.000TL

1.8. Künye

Filmin adı: Türk Sineması'nda Haydarpaşa Garı

Süre: 25'

Yönetmen: Ceyhun Karabağ

Tez Danışmanı: Prof. Burak Buyan

Kamera: Sony PXW-FS7 ve Blackmagic URSA / 4K / Stereo / Renkli

Kameraman: Hakan Aydın

Kurgu/Color Correction: Esra Ersal Karabağ

Drone Operatörü: Sarper Karataş

Ses: Hakan Aydın

Işık: Hakan Aydın

Seslendirme: Günyol Bakoğlu

Röportajlar: Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu, Duygu Sağıroğlu, Agah Özgüç

Müzik: Cahit Oben, Enstrümantel

1.9. Çekim Fotoğrafları

Fotoğraf 1. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı belgeseli çekiminde.

Fotoğraf 2. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı belgeseli çekiminde.

**Fotoğraf 3. Türk Sinemasında Haydarpasha Garı belgeseli çekiminde.
Agah Özgüç röportajı**

**Fotoğraf: 4. Türk Sinemasında Haydarpasha Garı belgeseli çekiminde.
Agah Özgüç Röportajı**

Fotoğraf 5. Türk Sinemasında Haydarpaşa garı belgeseli çekiminde. Duygu Sağıroğlu röportajı

Fotoğraf 6. Haydarpaşa garı belgeseli çekiminde. Hava çekimleri

Fotoğraf 7. Haydarpaşa garı belgeseli çekiminde. Prof. Dr. Feride Çiçekoğlu röportajı

Fotoğraf 8. Türk Sinemasında Haydarpaşa Garı belgeseli çekiminde.

Fotoğraf 9.Haydarpaşı garı belgeseli çekiminde.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Tez çalışması tamamlandığında şaşırtıcı şekilde onlarca filmde Haydarpaşa garı sahnesinin olduğu görülmüştür. Adeta doğal bir film platosu olan Haydarpaşa garının, bu filmler sayesinde, hiç oraya gidilmemiş olsa da anılardan silinmeyecek bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Belleğimizde iz bırakan sahnelerinin, toplumun Haydarpaşa garı ile daha farklı duygusal bir bağ kurmasına neden olduğu görünmektedir. Türk sinemasında bilinen ve sık karşılaşılan mekanlara Haydarpaşa garının kimlik ve temsil oluşturan bir yanıyla özel ve önemli bir katkısı olduğu böylece belgelenmiştir.

İzleyicinin farklı dünyalar kurmasını, benzer hayatlar hayal etmesini isteyen 'kurmaca filmler'in belgesel film gibi döneme ait günlük hayatı, şehir kimliğini, mimari özelliğini belgelemesi beklenemez. Ancak bu belgesel filmde şehir kimliğini yansıtmak zorunda olmayan kurmaca filmlerin de bu amaca hizmet ve tarihe tanıklık ettikleri gösterilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma ile, kamusal mekanlardan biri olan ve belleklerde yeri azalmış bir alanın neredeyse Türk sinemasının en önemli mekanlarından biri olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmalar sayesinde Haydarpaşa garı ile ilgili birçok belge ve görsele ulaşılmıştır. Bu belge ve görseller sadece bu tez için değil, gelecekte bu konuda daha kapsamlı çalışma yapmak isteyenlere de yol gösterici olacaktır. Diğer yandan Haydarpaşa garına ilişkin yapılan film taramaları, görsel bir bellek oluşturulmasında ve sanat-bellek farkındalığının yaşanmasında da etkili olmuştur. Film taramaları sonlandığında garın yer aldığı filmlerin sayısı, film-mekan ilişkisinde bu mekanın önem ve değerini de ortaya koymuştur. Ayrıca, belgeselde kullanılan farklı anlatım dilinin de aynı amaçla çalışacaklar için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Yakın dönemde yaşanmış olayların bile toplumsal hafızadan hızla silindiği ya da zayıfladığı göz önünde bulundurulduğunda bu belgesel aracılığıyla "bellek-tarih" ile ilgili başka bir anıştırma da yapılmış olmaktadır.

Şüphesiz Türk sinemasının ayrılmaz bir parçası olan Haydarpaşa garı, bundan sonra da yaratıcı sinemacıların katkılarıyla farklı bakış açıları ve farklı konularla anlatılmaya devam edecektir.

KAYNAKÇA

- Adiloğlu, Fatoş. (2006). Sinemada Mimari Açılımlar: Halit Refiğ Filmleri, İstanbul: Es Yayınları
- Atılğan, Arif. (2011). Haydarpaşa, İstanbul: TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi
- Altınsay, İbrahim. (2006). Sinemanın Orta Yeri İstanbul'du. İstanbul Dergisi, Sayı: 18, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları
- Betton, Gerard. (1993) Sinema Tarihi, İstanbul: İletişim Yayınları
- Binark, Mutlu – Çulha, Gani – Kocabıyık, İshak (2007) Zaman ve Uzam İçinde Haydarpaşa Garı, Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayıncılık İşletmesi
- Çiçekoğlu, Feride. (2007) Vesikalı Şehir, İstanbul: Metis Yayınları
- Çiçekoğlu, Feride. (2014) Şehrin İtirazı, İstanbul: Metis Yayınları
- Esen Kuyucak, Şükran. (2010) Türk Sinemasının Kilometre Taşları, İstanbul: Agora Kitaplığı
- Kır, Semra. (2010) İstanbul'un 100 filmi, İstanbul'un 100'leri serisi 8, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi
- Kırel, Serpil. (2010) Kültürel Çalışmalar ve Sinema, İstanbul, Kırmızı Kedi
- Kyvig, David E. ve Myron A. Marty (2000) Yanıbaşımızdaki Tarih. Çev. Nalan Özsoy. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Lefebvre, Henri. (1998) The Production of Space, 11.B., Oxford, UK; Malden, Massachusetts: Blackwell.
- Makal, Oğuz. (1987) Sinemada Yedinci Adam, Türk Sinemasında İç ve Dış Göç Olayı, İzmir: Ege Yayıncılık

- Onaran, Alim Şerif. (2013) Muhsin Ertuğrul'un Sineması, İstanbul: Agora Kitaplığı
- Özgüç, Agah. (2005). Türlerle Türk Sineması, İstanbul: Dünya Yayıncılık
- Özgüç, Agah. (2012) Ansiklopedik Türk Filmleri Sözlüğü, İstanbul: Horizon International
- Özgüç, Agah. (1993) 100 Filmde Türk Sineması, İstanbul: Bilgi Yayınları
- Özgüç, Agah. (2010) Türk Sinemasında İstanbul, İstanbul: Horizon International
- Öztürk, Zarife. (2004) Türk Sinemasında İstanbul, İstanbul: Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi
- Şahin, Zümrüt. (2010). Sonsuzluğun Düş Mekanları ve Bir Evren Mimarisi: Aşkın Gücü. Derleyen: Açelya Almer. Sinemekan Sinemada Mimarlık, İstanbul: Varlık Yayınları
- Torun, Ayla (2014) Arkalarından Gelen Şehir 'İstanbul', Rum Azınlıklar Bağlamında Türk sinemasında İstanbul Algısı, İstanbul: Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tez Raporu
- Torun, Ayla (2017) Sinema-Kent İlişkisinde İstanbul: İlk Yıllarından Bugüne Türk Sinemasında İstanbul'un Görünümü, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletilim Fakültesi Dergisi

İnternet Kaynakları:

İrmak, Mustafa. Hugo <http://www.filmelestirisi.com/elestiri/hugo>

ÖZGEÇMİŞ

11 Mart 1979, İstanbul doğumluyum. İlk, orta ve lise eğitimimi İstanbul'da tamamladıktan sonra 1997 – 1999 arasında Trakya Üniversitesi Edirne Meslek Yüksek Okulu'nda Radyo TV Programcılığı okudum. 1999 yılında bir yıl İngilizce hazırlık sınıfı okuduktan sonra Beykent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema-Televizyon Bölümü'nde lisans eğitimine başladım. Aynı yıllarda reklam sektöründe prodüksiyon amiri, yönetmen yardımcısı, yapımcı olarak çalıştım. Bu bölümden 2004 yılında mezun oldum. Askerlik görevimi tamamlamamın ardından Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinema TV Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladım ve 2010 yılında mezun oldum. Yüksek lisans sürecinde bir firmada Sinema-TV ekipmanları satışı yaptım ve ürünlerin eğitimlerini verdim. Beykent Üniversitesi'nde Sinema TV alanında Sanatta Yeterlik eğitimi görmeye başladıktan sonra Sinema TV Ekipmanları satan bir firmada 4 yıl ortaklık edip pazarlama müdürü olarak çalıştım. Daha sonra kendi firmamı kurdum, 3 yıl sahibi olduğum ve genel müdürlüğünü yaptığım firmamı 2 yıl önce devrettim. 2 yıldır Londra'da yaşıyorum ve Jay-hoon şirketinde yönetici olarak görev yapıyorum ve birçok kurum veya firmaya doğru sinema ve televizyon yayıncılığı ekipmanları satın almaları konusunda danışmanlık yapıyorum.

Özel ilgi alanlarım inanç tarihi, dünyayı gezmek ve sinema ve televizyon yayıncılığı teknolojileridir.

Yabancı dilim İngilizce. Evliyim ve henüz çocuğum yok.

Ceyhun KARABAĞ